

פתח דבר

אני שמח להגיש לכם את השנתון הסטטיסטי של תל-אביב-יפו לשנת 2018. רוכזו בו נתונים רבים המשקפים מגמות של שינוי והתפתחות במגוון תחומים הנוגעים לעיר, לתושביה ולשירותים הניתנים בה.

גם השנה, השנתון הסטטיסטי חושף את פניה הרב-גוניים והדינאמיים של תל-אביב-יפו, ומראה כי העיר שלנו מתחזקת ומתפתחת בכל המדדים ואיכות החיים בה במגמת עליה: מספר התושבים בעיר גדל באופן עקבי; יותר משפחות עם ילדים עד גיל 18 מתגוררות בעיר; הפעילות התרבותית הענפה בעיר ממשיכה להתרחב - כפי שמשקף ממספר הכניסות למוזיאונים ולתיאטראות; עלייה משמעותית בכל מדדי התיירות בעיר; גידול בשטחי ה"ריאות הירוקות" בכל רחבי תל-אביב-יפו.

המידע הכמותי - המצוי כאן בנדיבות ובשפע - מרחיב את הידע שלנו בנושאים רבים. הוא מסייע בתכנון המדיניות העירונית וביצירת פתרונות לצרכי העתיד. לא פחות, הוא כלי רב ערך ומועיל עבורכם - התושבים, החוקרים והמתעניינים - המבקשים להיות מעורבים יותר בחיי העיר ולהשפיע בה.

איסוף הנתונים ומלאכת העיבוד, המחקר והניתוח הם פרי עבודה מאומצת ועקבית של המרכז למחקר כלכלי וחברתי, והוא מוגש גם במהדורה מקוונת, קלה לשימוש וזמינה מכל מקום לטובת כל אוהבי העיר, חוקריה ומתעדיה, המבקשים להשתתף בעיצוב דמותה ובהשפעה על דרכה ועל אופייה.

שלכם,

רון חולדאי

ראש עיריית תל-אביב-יפו

הקדמה

חברת 'עיקרי' הנתונים והמגמות' מציגה את הנתונים העיקריים על תל-אביב-יפו ואת המגמות והשינויים שחלו בה בתחומים שונים. הנתונים שבחברת זו נאספים ממקורות רבים: היחידות השונות בעירייה, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הביטוח הלאומי וגופים ממשלתיים, ציבוריים ופרטיים. כל החומר שנאסף נבדק, עובד ונערך על ידי צוות המרכז למחקר כלכלי וחברתי בעיריית תל-אביב-יפו.

להלן מספר נתונים ומגמות בולטים שמוצגים בחוברת:

- **אוכלוסיית העיר** מנתה 443,930 נפש (דצמבר 2017) ובחמש השנים האחרונות היא במגמת עלייה של כ-1.4% בממוצע לשנה. התוספת העיקרית לגידול האוכלוסייה היא הילודה.
  - **מספר משקי הבית עם ילדים עד גיל 18** נמצא במגמת עלייה - בין השנים 2011-2017 שיעור הגידול במשקי בית עם ילדים היה כ-21% בעוד ששיעור הגידול בכלל משקי הבית בעיר היה 10%.
  - **67,470 תלמידים** למדו בשנת הלימודים 2017/2018 (תשע"ח) במוסדות החינוך העירוניים והמשותפים. בחמש השנים האחרונות (מ-2013/14) חלה עלייה של כ-13% במספר התלמידים הרשומים במוסדות אלו (גנים, יסודי ועל-יסודי).
  - בעיר **מועסקים** 420,100 איש. מספר המועסקים נמצא במגמת עלייה לאורך השנים. בחמש השנים האחרונות חל גידול של 8%, שרובו נבע מהעלייה במספר המועסקים תושבי העיר.
  - שנת 2017 הייתה שנת שיא ב**תיירים** שלנו במלונות התיירות בעיר - 140,500 אורחים (תיירים מחו"ל וישראלים).
  - בחמש השנים האחרונות 49% מכלל ה**דירות** שבנייתן החלה היו עד 3 חדרים. בשנת 2017 שטח גמר בנייה היה הגבוה ביותר בחמישים השנים האחרונות והגיע לכ-847,400 מ"ר. וכן, לראשונה משנת 2000, שטח גמר הבנייה למגורים היה נמוך משטח גמר הבנייה שאינו למגורים.
- בחוברת ישנם נתונים ומגמות רבים נוספים המתארים את השינויים בעיר בשנים האחרונות. פירוט נוסף של הנתונים המופיעים בחוברת זו ניתן למצוא בשנתון הסטטיסטי המלא המתפרסם באתר האינטרנט של עיריית תל-אביב-יפו. באתר זה מופיעים פירוט רבים נוספים: סקרי תושבים, מחקרים ועבודות מגוונות [כתובת האתר: <https://www.tel-aviv.gov.il/statistics.aspx>].
- ברצוני להודות לכל הגורמים ולכל בעלי התפקידים שסיפקו לנו את הנתונים ובמיוחד לחוקרי המרכז למחקר שעמלו רבות על הכנת חוברת זו.

בברכה,

לאה אשוח

מנהלת המרכז למחקר כלכלי וחברתי

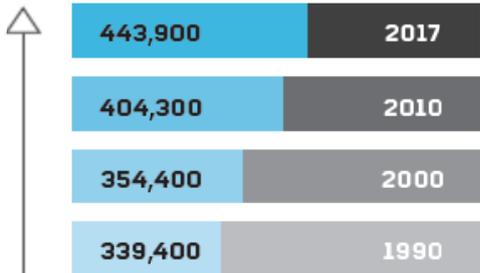
כסלו התשע"ט - דצמבר 2018

תוכן העניינים

6	אוכלוסייה.....
15	משקי בית ורמת חיים.....
20	שירותים חברתיים וביטוח לאומי.....
24	חינוך והשכלה.....
31	תרבות ופנאי.....
34	דיוור ובינוי.....
38	עסקים ותעשייה.....
41	תעסוקה.....
47	תיירות.....
52	סדר ציבורי.....
55	קיימות.....
62	תקציב העירייה.....

אוכלוסייה

נתונים נבחרים 2017

משנות ה-90 אוכלוסיית העיר במגמת עלייה

תושבים בתל-אביב-יפו*
443,900
 5.0% מישראל

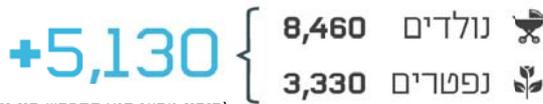
*הנתונים לא כוללים מהגרי עבודה (חוקיים ולא חוקיים) מסתננים, מבקשי מקלט ופליטים

מקורות גידול

(ממוצע לשנים 2015-2017)

ריבוי טבעי

הריבוי הטבעי בעיר תורם משמעותית לגידול במספר התושבים - והוא במגמת עלייה מתונה

(ריבוי טבעי הוא ההפרש בין נולדים לבין הנפטרים)

הגירה בין יישובית

מאזן ההגירה בין יישובים

-1,900

בשנים האחרונות מאזן ההגירה בין יישובים היה שלילי - מספר התושבים היוצאים מהעיר גדול בהשוואה למספר התושבים הנכנסים לעיר

הגירה בינלאומית

+3,550

עולים שעלו לישראל והשתקנו בתל-אביב-יפו

ילדים עד גיל 15

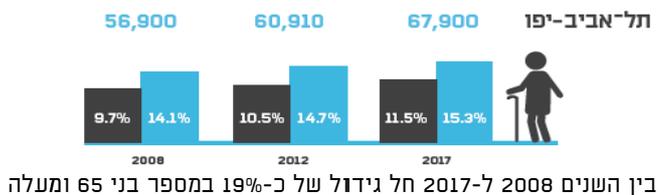
בין השנים 2008 ל-2017 חל גידול של כ-22% במספר הילדים בעיר

צעירים בני 18 עד 35

בין השנים 2008 ל-2017 חל צמצום של כ-7% במספר הצעירים בעיר

בני 65+

בין השנים 2008 ל-2017 חל גידול של כ-19% במספר בני 65 ומעלה

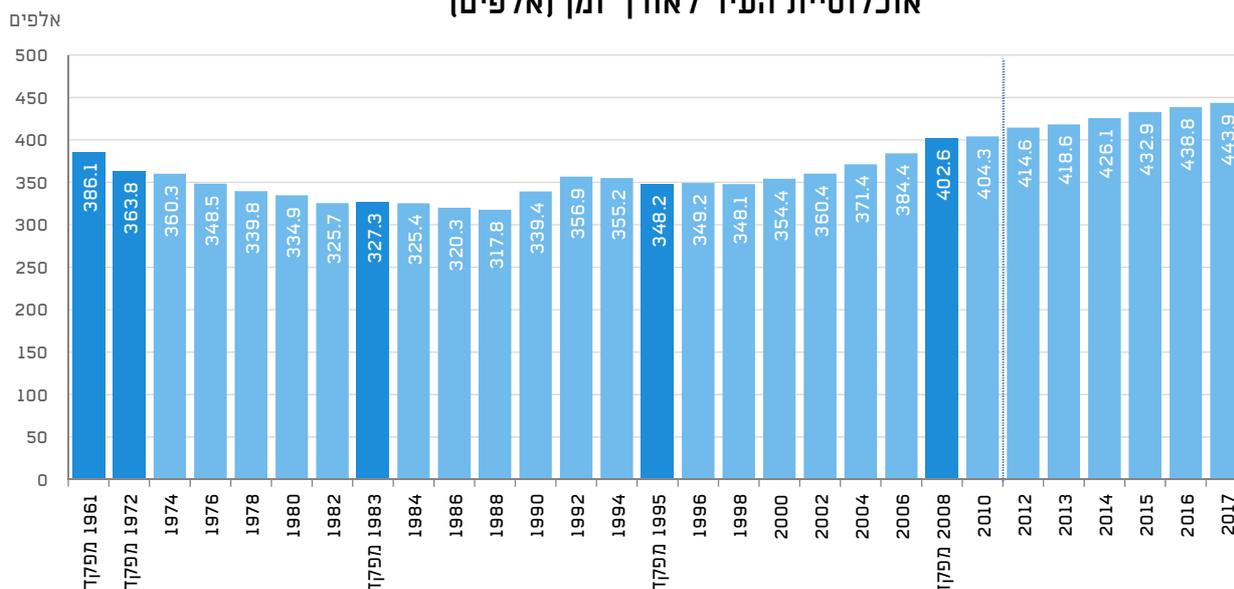
■ תל-אביב-יפו ■ ישראל

מאמצע שנות ה-90' אוכלוסיית העיר נמצאת במגמת גידול עקבית. עם זאת, חלקה של האוכלוסייה בתל-אביב-יפו מכלל אוכלוסיית ישראל הצטמצם בהדרגה ובשנת 2017 עמד על כ-5%. לתל-אביב-יפו מבנה דמוגרפי שונה מהמבנה הדמוגרפי של ישראל ושאר הערים הגדולות (כמו ירושלים, חיפה, ראשון לציון, אשדוד ופתח תקווה) המתבטא באחוז הגבוה של צעירים בגילאי 18 עד 35. בהשוואה לישראל, בתל-אביב-יפו אחוז גבוה יחסית של אוכלוסייה מבוגרת בגילאי 65 ומעלה ואחוז קטן יחסית של ילדים עד גיל 15. בעשור האחרון חלה עלייה גדולה במספר הילדים עד גיל 15 ובמספר בני 65 ומעלה.

1. גודל האוכלוסייה

- בסוף 2017 גודלה של אוכלוסיית העיר הגיע לשיא מאז היווסדה של העיר - 443,940 תושבים.
- חלקה של אוכלוסיית תל-אביב-יפו מכלל אוכלוסיית ישראל הלך והצטמצם עם השנים: בראשית שנות ה-60' אוכלוסיית העיר היוותה כ-18% מכלל ישראל וב-2017 היא היוותה כ-5% בלבד.
- תל-אביב-יפו היא העיר השנייה בגודלה בישראל, אחרי ירושלים שמנתה בשנת 2017 כ-901,300 תושבים, ולפני חיפה שמנתה באותה השנה כ-281,100 תושבים.
- בעיר חיים גם כמה עשרות אלפי תושבים שאינם אזרחי המדינה - מהגרי עבודה (חלקם חוקיים וחלקם לא חוקיים) מסתננים, מבקשי מקלט ופליטים. הנתונים המוצגים כאן אינם כוללים אוכלוסייה ז.ז.

אוכלוסיית העיר לאורך זמן (אלפים)

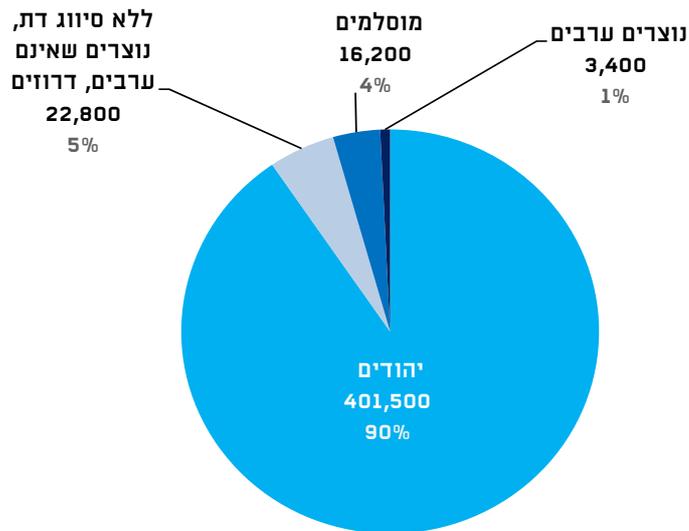

הערה: עד שנת 2012 השנים מוצגות בדילוגים. הנתונים אינם כוללים את האוכלוסייה הזרה שגרה בעיר.

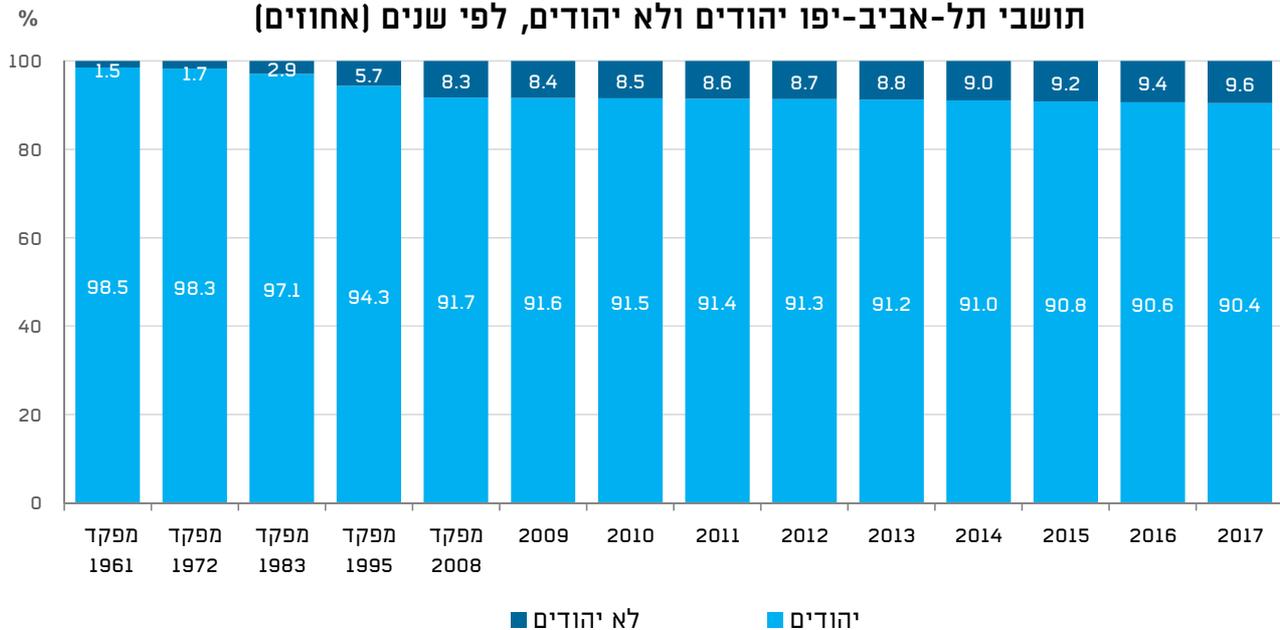
אוכלוסייה, לפי דת

- בעיר ישנן שלוש קבוצות דת עיקריות: יהודים, מוסלמים ונוצרים.
- הרוב המוחלט הם יהודים - 401,500 תושבים (כ-90%). מספר הלא יהודים קטן יחסית - כ-42,400 ומתוכם כ-19,700 ערבים (מוסלמים, נוצרים ודרוזים).
- שיעור האוכלוסייה היהודית מכלל האוכלוסייה בעיר מצטמצם בשיעור שנתי מאוד קטן אך עקבי לאורך השנים. בחמש השנים האחרונות שיעור אוכלוסייה זו הצטמצם בכ-1%.

אוכלוסייה, לפי דת (מספרים מעוגלים ואחוזים), 2017

תושבי תל-אביב-יפו יהודים ולא יהודים, לפי שנים (אחוזים)

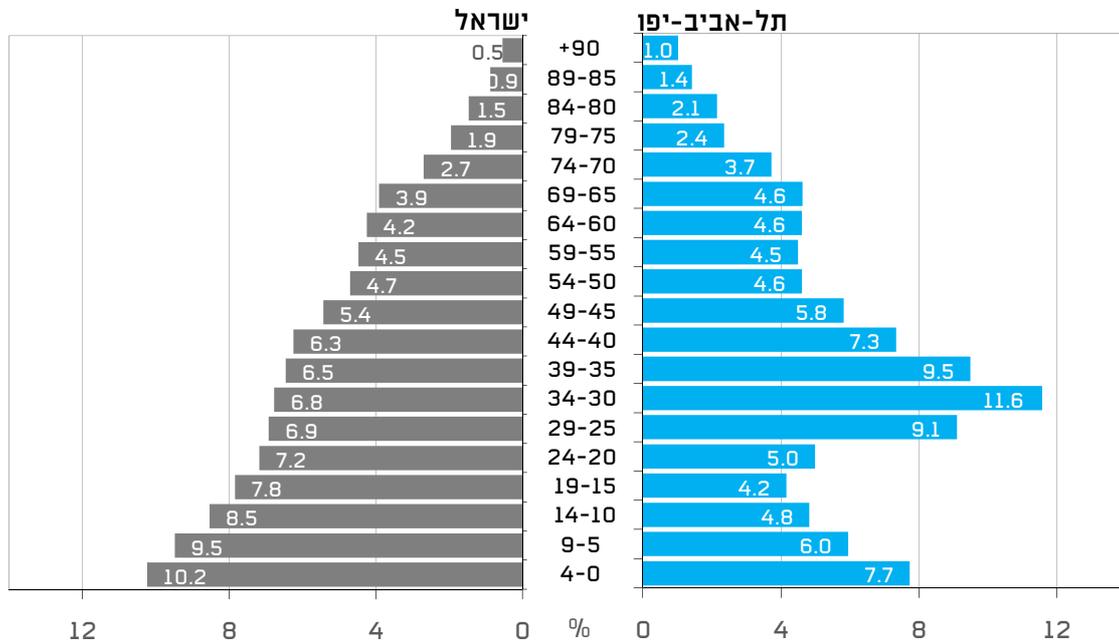
2. אוכלוסייה, לפי גיל

באופן כללי, אוכלוסיית העיר מבוגרת יותר בהשוואה לאוכלוסיית ישראל - חציון הגיל בתל-אביב-יפו הוא 35.8 לעומת חציון הגיל בישראל 29.8. המבנה הדמוגרפי הייחודי של אוכלוסיית העיר בא לידי ביטוי בשלוש קבוצות גיל:

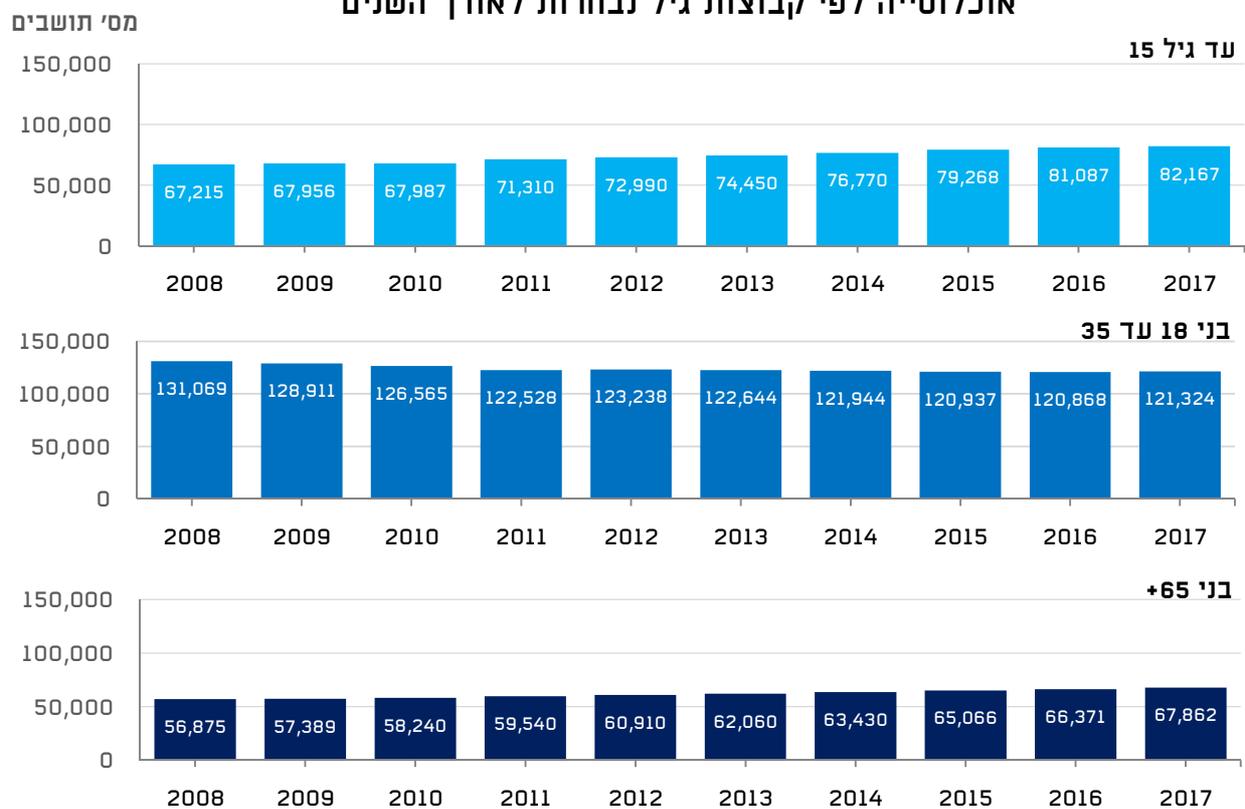
- קבוצת בני ה-65 ומעלה - חלקה היחסי של קבוצה זו מכלל אוכלוסיית העיר הוא גדול יותר בהשוואה לחלקה באוכלוסיית ישראל (כ-15%, בהשוואה לכ-12%, בהתאמה); בחמש השנים האחרונות חלה עלייה של כ-9% במספר בני ה-65 ומעלה.
- בקרב הצעירים בגילאי 18 עד 35 בולטת קבוצת בני ה-25 עד 35 שחלקה היחסי מתוך כלל האוכלוסיית העיר גדול בהשוואה לחלקה היחסי באוכלוסיית ישראל (כ-21%, בהשוואה לכ-14%, בהתאמה); עם זאת, אוכלוסייה זו במגמת צמצום הדרגתית - בחמש השנים האחרונות (2017-2013) חל בה צמצום של כ-3%.

קבוצת הילדים עד גיל 15, שחלקה היחסי בתל-אביב-יפו קטן משמעותית בהשוואה לישראל (כ-19%, בהשוואה לכ-28%). בחמש השנים האחרונות חלה עלייה גדולה במספר הילדים בגילאים אלו (גידול של כ-10%).

אוכלוסייה בת"א-יפו ובישראל, לפי גיל, 2017 (אחוזים)

אוכלוסייה לפי קבוצות גיל נבחרות לאורך השנים

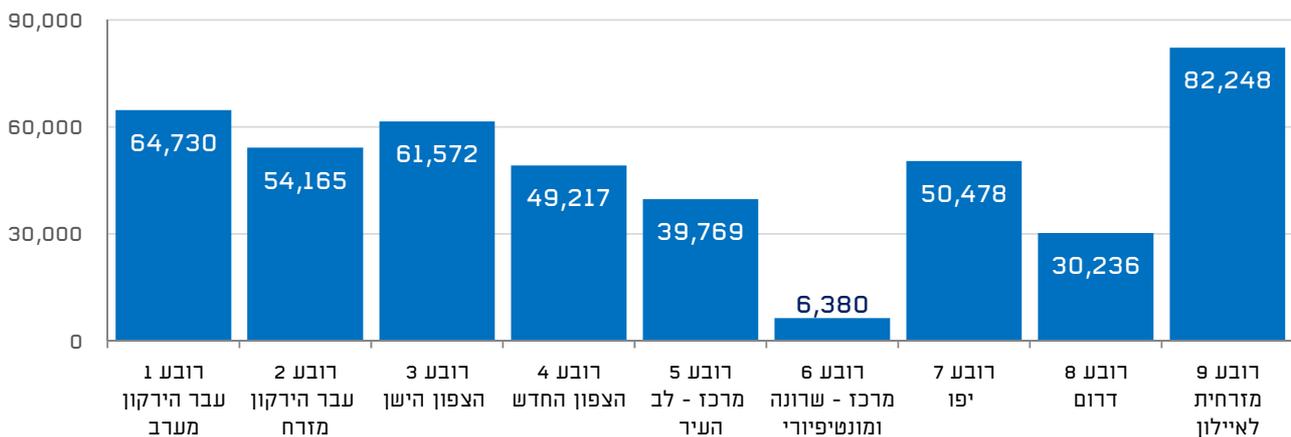
3. אוכלוסייה לפי אזור

אוכלוסיית העיר מתפרסת בעיר ב-9 רבעים. הרבעים שונים אלו מאלו מבחינת השטח שלהם, מבחינת כמות האוכלוסייה המתגוררת בהם, מבחינת הרכב גילאי התושבים ועוד (הנתונים המעודכנים ביותר בפילוח לפי רבעים הם מסוף שנת 2016).

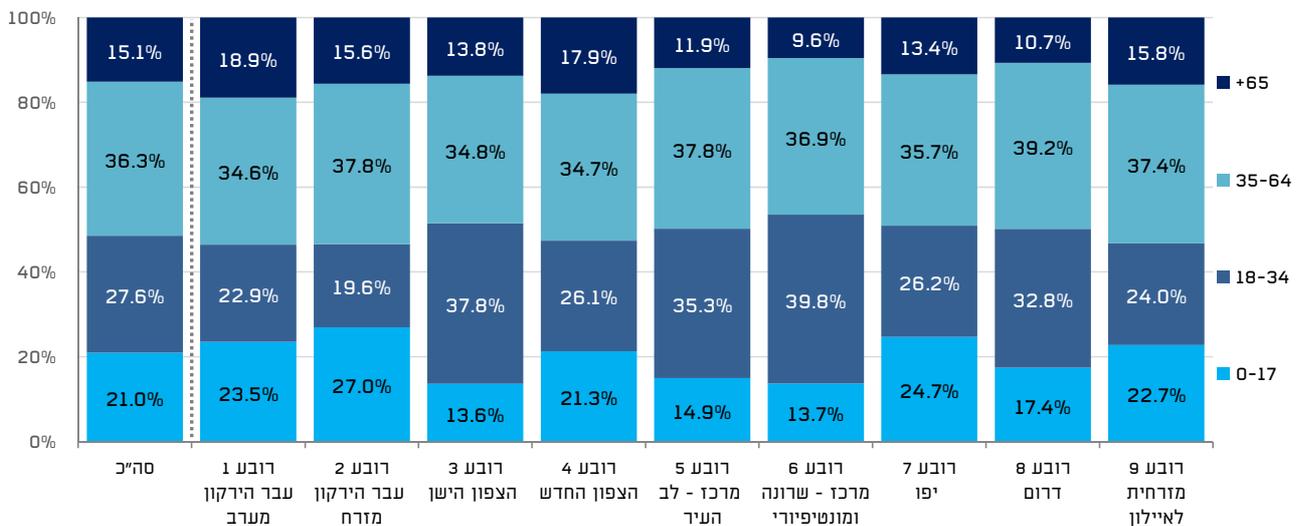
- רובע 9 (מזרחית לאילון), בולט בהשוואה לשאר הרבעים בשל היותו הרובע עם מספר התושבים הגדול ביותר (למעלה מ-82,000 תושבים המהווים כ-19% מכלל התושבים בעיר).
- ברובע 9 אחוז גבוה של מבוגרים בגילאי 64-35 (כ-37%) ואחוז גבוה של ילדים בגילאי 0-17 (כ-23%). כמו כן, ברובע זה, אחוז נמוך יותר של צעירים בגילאי 18-34 (כ-24%), וזאת בשונה מאחוז הגבוה יותר של קבוצה זו בכלל העיר (כ-28%).
- רובע 1 (עבר הירקון המערבי) הוא הרובע השני בגודלו (כ-64,730 תושבים). ברובע 1 האחוז הגבוה ביותר של בני 65 ומעלה, בהשוואה לשאר הרבעים (כ-19%).
- רובע 3 (הצפון הישן) גם הוא גדול יחסית בהשוואה לשאר הרבעים (כ-61,572 תושבים) - ברובע זה בולט האחוז הנמוך של ילדים בגילאי 0-17 (כ-14%) ומאידך, בולט האחוז הגבוה של צעירים, בגילאי 18-34 (כ-38%) - אחוז גבוה משמעותית בהשוואה לאחוז קבוצת גיל זו בכלל העיר (כ-28%).

התפלגות התושבים לפי רובע, 2016

מס' תושבים

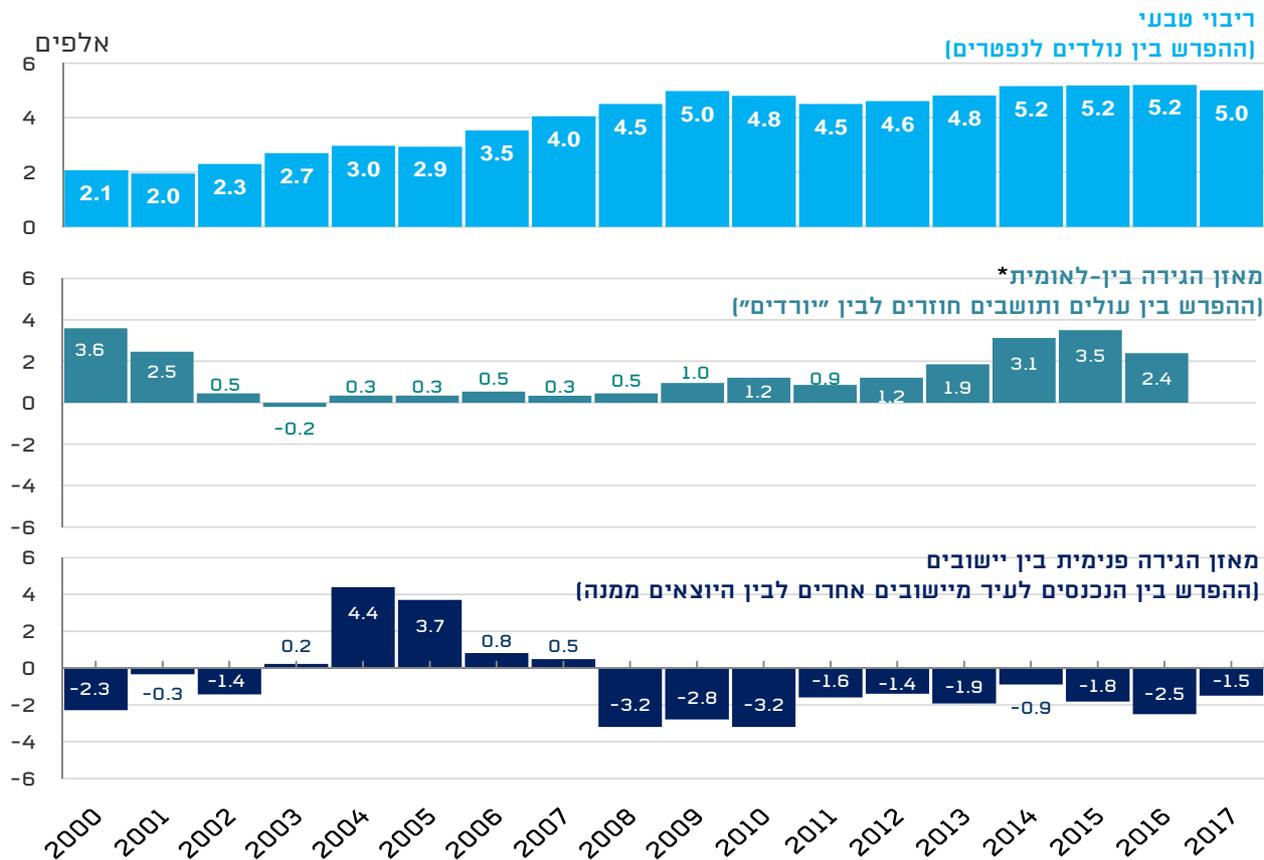
התפלגות התושבים לפי רובע וגיל, 2016 (אחוזים)

4. מקורות שינוי האוכלוסייה

שלושה מקורות עיקריים לשינוי גודל אוכלוסיית העיר: שני מקורות תורמים לגידול אוכלוסיית העיר - הריבוי הטבעי ומאזן ההגירה הבין-לאומי; מקור שלישי גורם לצמצום אוכלוסיית העיר - מאזן ההגירה בין יישובים.

מקורות השינוי העיקריים באוכלוסיית תל-אביב-יפו לאורך השנים

* מאזן הגירה בין-לאומית - עדיין אין נתון מעודכן לשנת 2017

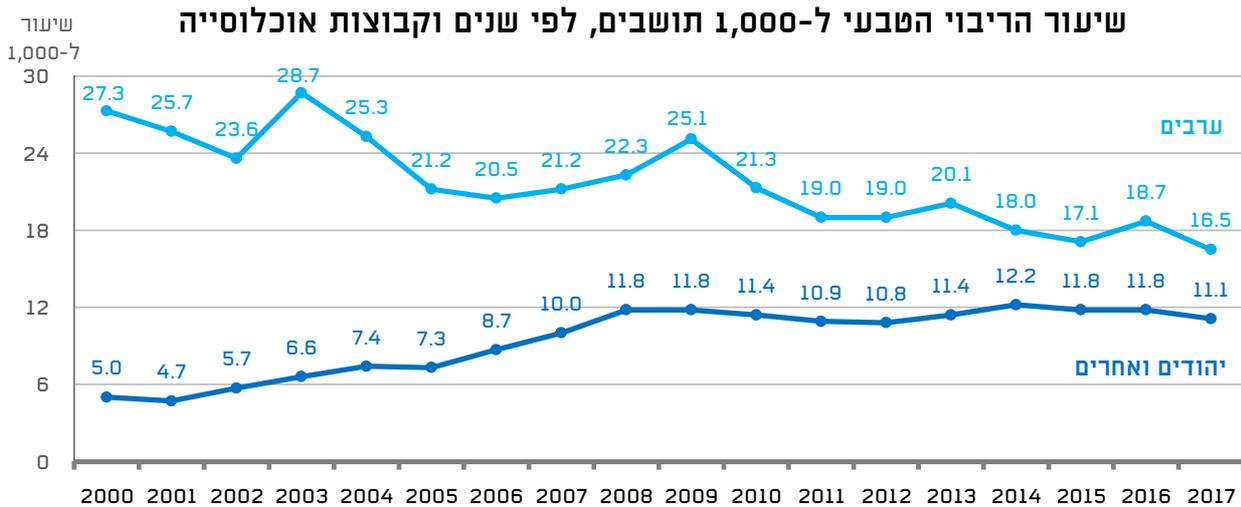
ריבוי טבעי

הריבוי הטבעי הוא ההפרש בין מספר הנולדים לבין מספר הנפטרים בעיר. הריבוי הטבעי בתל-אביב-יפו תורם לגידול אוכלוסיית העיר, שכן מספר הנולדים גדול הרבה יותר ממספר הנפטרים.

- בשנת 2017 הריבוי הטבעי עמד על כ-5,000 נפשות (כ-8,230 לידות וכ-3,220 פטירות).
- בשלוש השנים האחרונות, הריבוי הטבעי תרם לגידול האוכלוסייה בכ-5,100 תושבים במוצע מדי שנה.
- שיעור הריבוי הטבעי ל-1,000 תושבים בקרב האוכלוסייה הערבית גבוה יותר משיעור המקביל בקרב היהודים והאחרים - כ-17 בהשוואה לכ-11, בהתאמה.

תופעה נוספת היא דחיית גיל הלידה בקרב נשים, בתל-אביב-יפו תופעה זו בולטת יותר בהשוואה לישראל.

- חלקן של הלידות, בעיקר בקרב נשים יהודיות, שגילן עד 25 יורד בהתמדה משנה לשנה - אם בשנות ה-80' 34% מהנשים ילדו עד גיל 25, הרי שבשנת 2017 רק כ-4% מהנשים ילדו עד גיל זה. ואילו חלקן של הלידות בקרב נשים בגיל 30 ומעלה עלה בתקופה זו בהתמדה מ-30% לכ-79%.

הגירה פנימית בין יישובים

באופן כללי מאזן ההגירה בין יישובים בתל-אביב-יפו שלילי - כלומר מספר היוצאים מהעיר גבוה יותר בהשוואה לאלו שנכנסו אליה.

במהלך 2017 נכנסו לעיר מיישובים אחרים כ-21,500 תושבים ויצאו ממנה כ-23,000 תושבים, כלומר מדובר במאזן שלילי של כ-1,500 תושבים.

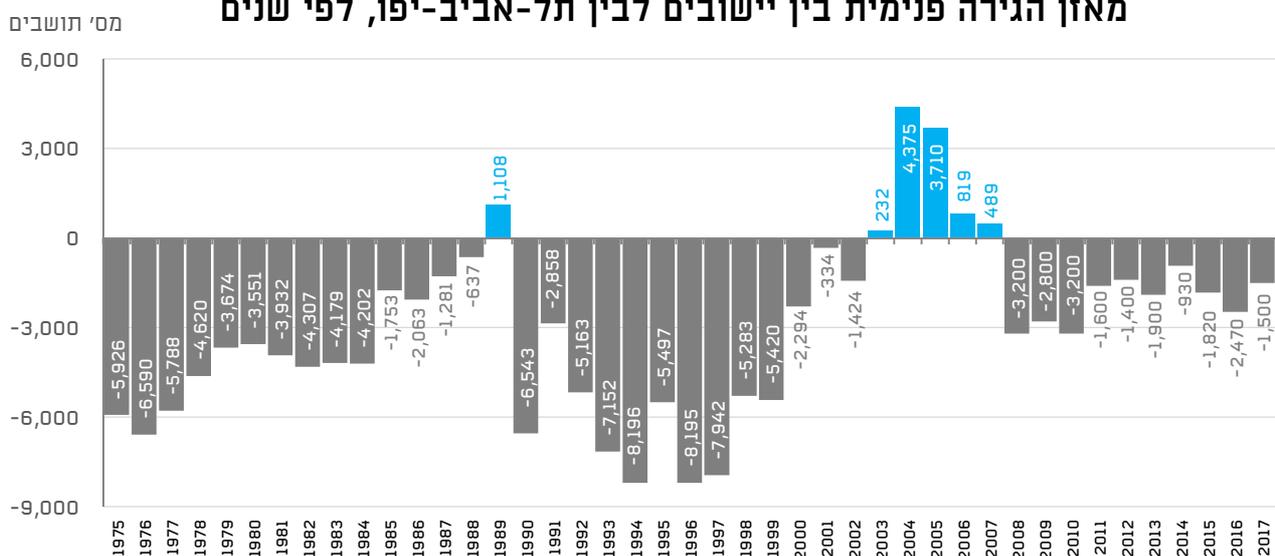
בשלוש השנים האחרונות כתוצאה ממאזן ההגירה השלילי, העיר "הפסידה" כ-1,900 תושבים בממוצע מדי שנה. כלומר, בממוצע מדי שנה העיר "הפסידה" כ-0.4% מאוכלוסייתה.

הנתונים לאורך השנים מלמדים שבקבוצות הצעירים (מגיל 15 ועד 30) מאזן ההגירה חיובי, ובמיוחד בקרב קבוצת הצעירים בגילאי 25 עד 30 (נתוני ההגירה העדכניים ביותר לפי גיל הם משנת 2016).

יש לציין כי מאזן ההגירה בין יישובים אינו שלילי בכל רובעי העיר. בחלק מהרבעים המאזן חיובי: ברובע 3 (בצפון הישן) וברבעים 5 ו-6 (במרכז העיר), וזאת כתוצאה מכניסתם של צעירים בגילאי 18 עד 35.

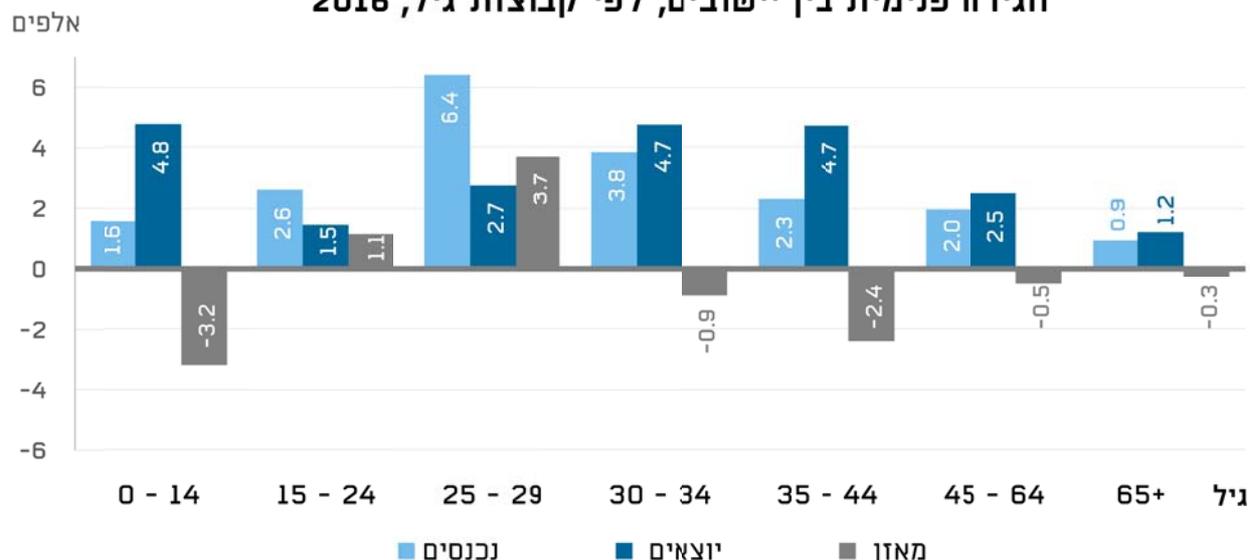
מאזן ההגירה בין היישובים קשור גם למרחק היישובים מתל-אביב-יפו. מאזן ההגירה הוא חיובי עם הערים המרוחקות מתל-אביב-יפו (ירושלים, חיפה, אשדוד, באר שבע וכד') ושלילי עם היישובים הקרובים לתל-אביב-יפו (כמו הוד השרון וכפר סבא). כמו כן, המאזן שלילי במיוחד עם היישובים הגובלים בתל-אביב-יפו (כמו גבעתיים ורמת גן).

מאזן הגירה פנימית בין יישובים לבין תל-אביב-יפו, לפי שנים

הערה: משנת 2008 הנתונים מעוגלים.

הגירה פנימית בין יישובים, לפי קבוצות גיל, 2016

הגירה בתוך תל-אביב-יפו

- בנוסף להגירה בין יישובים קיימת גם הגירה בתוך היישוב. מרכיב זה אינו תורם לגידול אוכלוסיית העיר אבל הוא תורם לשינויים הדמוגרפיים שחלים באזורים השונים של העיר.
- מספר התושבים ששינו את מקום מגוריהם בתוך תל-אביב-יפו עמד ב-2016 על כ-31,400 איש, המהווים כ-7% מכלל תושבי העיר.
  - באופן כללי, הנטייה של התושבים היא להישאר בתוך אותו רובע בו הם גרים.
  - בשני אזורים קיים מאזן שלילי - בצפון הישן (רובע 3) ובמרכז העיר (רבעים 5 ו-6) - כלומר, מספר התושבים היוצאים מרבעים אלו כדי לגור ברבעים אחרים בעיר, גדול יותר בהשוואה למספר התושבים שנכנסים מרבעים אחרים.

הגירה בין-לאומית

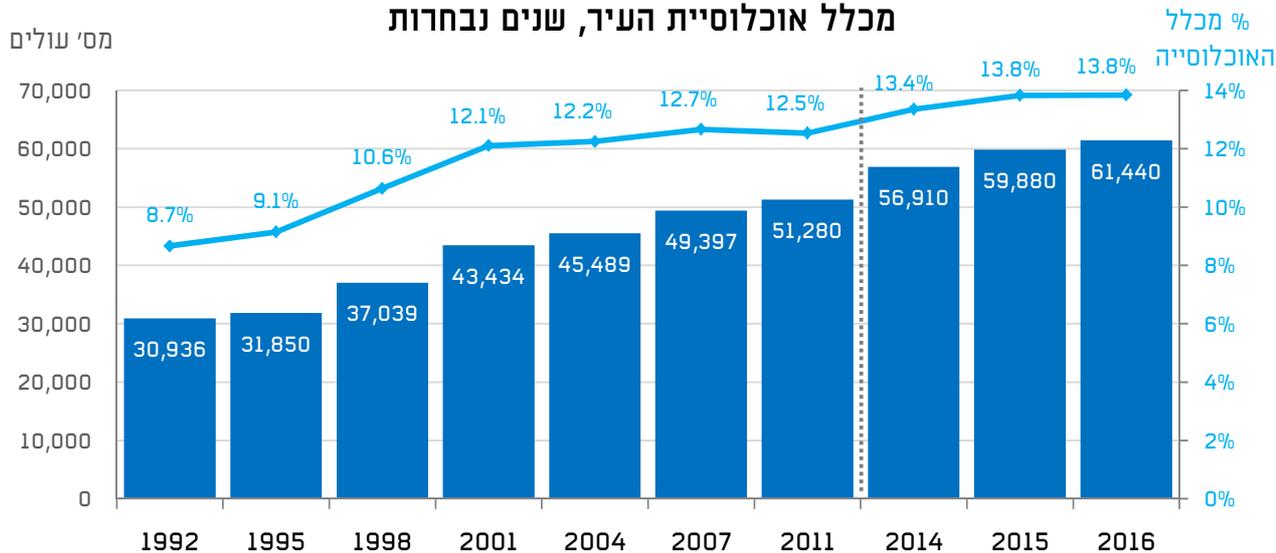
- בהגירה הבין-לאומית נכללים המהגרים שנכנסים לישראל או שעוזבים לחו"ל: מהגרים שמגיעים מכוח חוק השבות ("עולים") שהשתקעו לראשונה בתל-אביב-יפו, תושבים שחזרו לישראל לאחר לפחות שנה של שהות רציפה בחו"ל, וכן תושבי העיר שיצאו לחו"ל ("יורדים"), ששהו ברציפות שנה מחוץ לגבולות המדינה.
- מאזן ההגירה הבין-לאומית (ההפרש בין "עולים" ותושבים חוזרים לבין "יורדים") היה גבוה מאוד במהלך שנות ה-90 בשל גלי העלייה הגדולים מבריה"מ לשעבר. מאזן זה הלך והצטמצם עם השנים עד שהפך להיות שלילי בשנת 2003.
  - משנת 2003 ואילך החלה מגמת עלייה הדרגתית במאזן זה, כך שהוא הפך שוב לחיובי ובשנים האחרונות הוא בעל תרומה גדולה יחסית לגידול אוכלוסיית העיר.
  - נכון לשנת 2016, כתוצאה מההגירה הבין-לאומית נוספו לאוכלוסיית העיר כ-2,400 תושבים.

5. עולים חדשים

- נכון לסוף שנת 2016 התגוררו בעיר כ-61,440 עולים שעלו לישראל אחרי שנת 1990 והם היוו כ-14% מכלל תושבי העיר.
- אחוז העולים מכלל תושבי העיר היה במגמת עלייה משמעותית במהלך שנות ה-90, העשור הראשון להגירתם של עולי ברית המועצות לשעבר, והוא התייצב במהלך שנות ה-2000.

- העולים מתגוררים בעיקר במזרח העיר (רובע 9) וביפו (רובע 7) - כ-38% מכלל העולים גרים באזורים אלו.
- העולים מהווים אחוז ניכר מהאוכלוסייה בדרום העיר, במיוחד ברובע 8 (כ-23%) וביפו - רובע 7 (כ-20%). בצפון העיר, אחוז העולים מתוך האוכלוסייה נמוך, במיוחד בחלק המזרחי של עבר הירקון - ברובע 2 (כ-6%).

עולים תושבי תל-אביב-יפו שעלו החל בשנת 1990 והאחוז שלהם מכלל אוכלוסיית העיר, שנים נבחרות

הערה: עד שנת 2014 השנים מוצגות בדילוגים.

משקי בית ורמת חיים

נתונים נבחרים 2018-2016

בתל-אביב-יפו בשנת 2017

196,000

משקי בית (כ-8% ממשקי הבית בישראל)

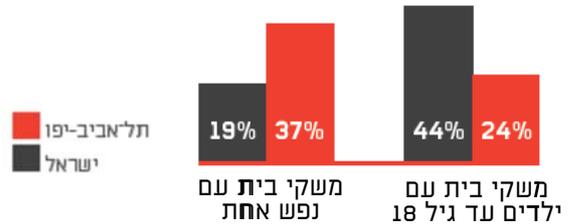
ממוצע נפשות למשק בית

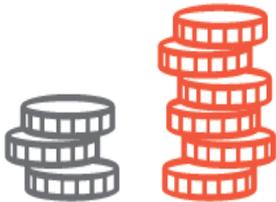
3.3 | 2.3
ישראל | תל-אביב-יפו

משקי בית לפי סוג (כ-8% מכלל משקי הבית)

הכנסות והוצאות לנפש סטנדרטית*

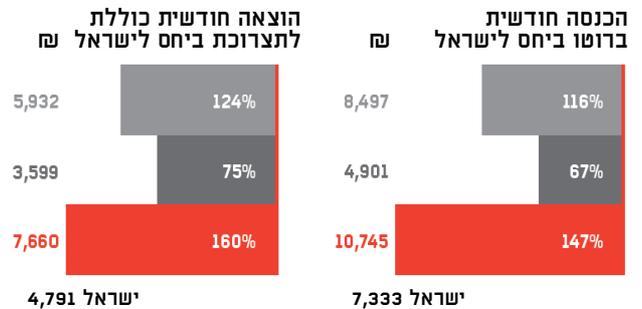

ההכנסות וההוצאות החודשיות לנפש סטנדרטית בתל-אביב-יפו גבוהות בכ-50% עד 60% ביחס לישראל

חיפה
ירושלים
תל-אביב-יפו

הכנסות והוצאות לנפש סטנדרטית* (2016)

* נפש סטנדרטית היא מושג מחושב שנועד ליצור בסיס להשוואה בין משקי בית בעלי מספר נפשות שונה.

שכר דירה חופשי (מחירים ממוצעים 2018)

₪5,603
תל-אביב-יפו (146%)

₪4,222
ירושלים (110%)

₪2,629
חיפה (69%)

₪3,827
ישראל (100%)

דירות בנעלות (מחירים ממוצעים 2018)

₪2,988,600 > ₪1,535,200
תל-אביב-יפו (195%) | ישראל (100%)

₪1,944,000
ירושלים (127%)

₪1,171,500
חיפה (76%)

משק בית הוא אדם אחד או מספר אנשים הגרים בדירה אחת ולהם תקציב הוצאות משותף למזון. משק בית יכול להיות משפחתי או לכלול אנשים שאינם קרובי משפחה.

בשנת 2017, כ-42% ממשקי הבית בתל-אביב-יפו הם משקי בית לא משפחתיים, כלומר משקי בית הכוללים אדם אחד או אנשים שאינם קרובי משפחה. נתון זה גבוה בהשוואה לכלל ישראל (כ-20%). מרבית משקי הבית בעיר הם קטנים וכוללים אדם אחד או שניים (69%). כפועל יוצא, מספר הנפשות הממוצע במשק בית בתל-אביב-יפו קטן בהשוואה לערים אחרות ולכלל ישראל.

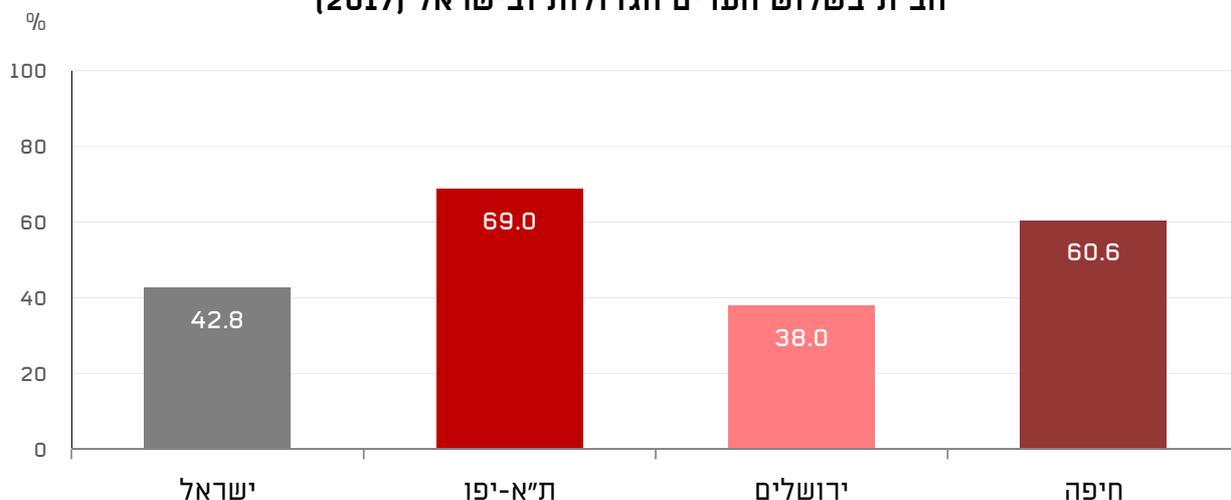
בשונה מהמבנה הדמוגרפי של ישראל ושאר הערים הגדולות, בת"א-יפו אחוז גבוה של צעירים, המתגוררים בעיקר בצפון הישן ובמרכז העיר (אחוז גבוה מצעירים אלו מתגורר בשכירות). כמו כן, בעיר גם אחוז גבוה של בני 65+ שאחוז לא מבוטל מהם מתגוררים בגפם. מאפיינים אלו מסבירים את גודלם הקטן של משקי הבית בתל-אביב-יפו וכן את האחוז הגבוה של משקי הבית שאינם משפחתיים. לצד מאפיינים דמוגרפיים אלה, משקי הבית בתל-אביב-יפו נבדלים ממשקי בית בישראל, בירושלים ובחיפה גם במאפיינים כלכליים: אחוז משקי הבית המשתתפים בכוח העבודה ואחוז משקי הבית עם מועסקים (מועסק אחד לפחות), גבוה יותר בקרב משקי בית בתל-אביב-יפו בהשוואה למשקי בית בחיפה ובירושלים. יתרה מכך, משקי הבית עם מועסקים בתל-אביב-יפו כוללים יותר מועסקים לנפש בהשוואה לכלל ישראל, ירושלים ולחיפה.

נתוני הכנסות והוצאות גבוהים, לצד מחירי דיור גבוהים ותחולת עוני נמוכה (יחסית לכלל ישראל ולערים אחרות), משתלבים לכדי תמונה אחת, הכוללת מאפיינים דמוגרפיים וכלכליים ייחודיים של משקי הבית בעיר.

1. משקי בית

- בשנת 2017 היו בתל-אביב-יפו 196,000 משקי בית, שהיוו כ-8% ממשקי הבית בישראל. כ-95% ממשקי הבית בעיר היו יהודיים. ממוצע נפשות במשק בית בתל-אביב-יפו הוא 2.3, והוא נמוך בהשוואה לירושלים (3.9 נפשות בממוצע), לחיפה (2.5) ולישראל (3.3).
- בשנת 2017 למעלה ממחצית ממשקי הבית בעיר (58%) היו משקי בית משפחתיים.
- ברבע (25%) ממשקי הבית בעיר התגורר אדם אחד לפחות בן 65 ומעלה.
- ב-2017 מתוך משקי הבית המשפחתיים בעיר, 42% היו עם ילדים בגילאים 0-17 (כלומר, עד גיל 18). בין השנים 2011-2017, שיעור הגידול במספר משקי הבית עם ילדים עד גיל 18 בעיר גבוה משמעותית משיעור הגידול בכלל משקי הבית בעיר (21% לעומת 10%, בהתאמה).

אחוז משקי בית קטנים של 1-2 נפשות, מתוך כלל משקי הבית בשלוש הערים הגדולות ובישראל (2017)

2. משפחות

משק בית משפחתי יכול לכלול משפחה אחת או יותר. מספר המשפחות בתל-אביב-יפו עמד בשנת 2017 על כ-114 אלף משפחות, המהוות 6% ממספר המשפחות בישראל. כ-41% מהמשפחות בעיר הם זוגות ללא ילדים וכל היתר משפחות עם ילדים בכל הגילים. על פי נתוני הביטוח הלאומי, בסוף שנת 2017 חיו בעיר כ-11 אלף משפחות חד-הוריות, המהוות כ-21% ממספר המשפחות עם ילדים בגילאי 0-17. שיעור זה גבוה בהשוואה לשיעור המקביל בישראל (כ-13%).

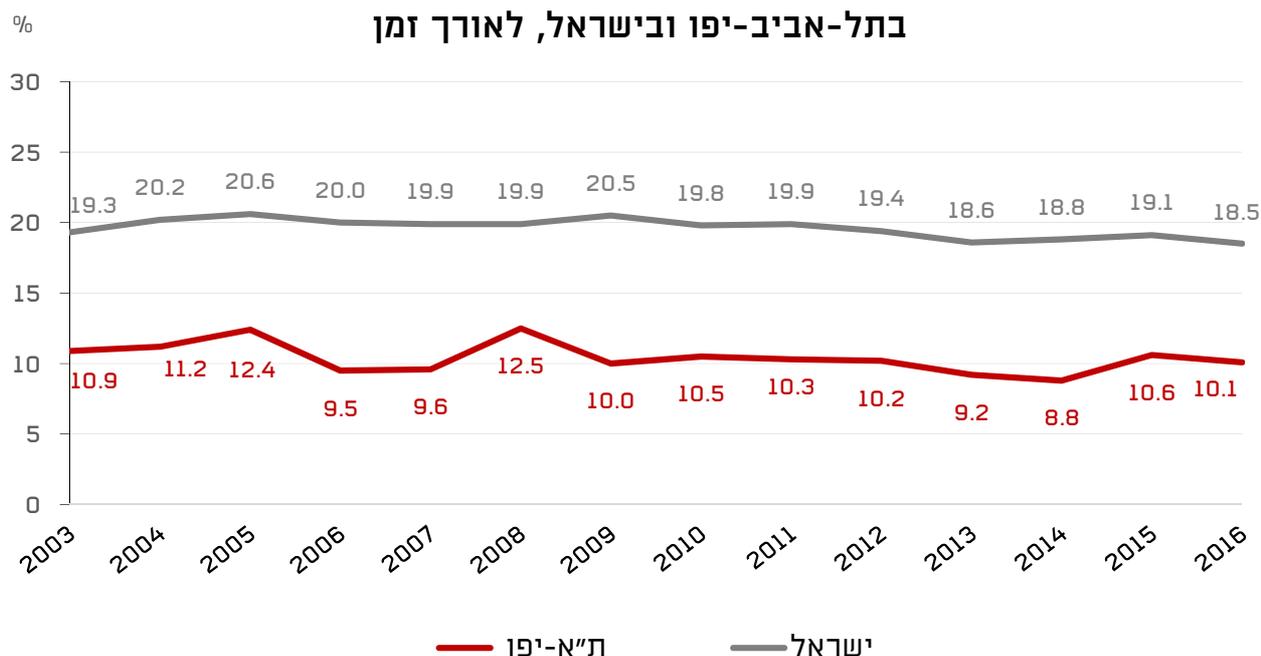
3. תכונות כלכליות של משקי בית

בשנת 2017, שיעור משקי הבית שכללו מועסקים היה גבוה ועמד על כ-81% ממשקי הבית בעיר. שיעור זה גבוה בהשוואה לחיפה ולירושלים (73% ו-77%, בהתאמה) ודומה לישראל (80%).

4. קו העוני

- בשנת 2016 כ-20,000 משקי בית בתל-אביב-יפו חיו מתחת לקו העוני. אלה מהווים 10.1% ממשקי הבית בעיר. שיעור זה נמוך מהנתון המקביל בישראל 18.5%.
- אחוז הנפשות מתחת לקו העוני עמד על 8.5% מכלל הנפשות בעיר.
- תחולת העוני בקרב הילדים בעיר עמדה על 9.4%. שיעור זה נמוך משמעותית בהשוואה לנתונים הארציים (31.0%) וגם בהשוואה לתחולת העוני של ילדים בירושלים (55.3%).

משקי הבית מתחת לקו העוני, כאחוז מכלל משקי הבית בתל-אביב-יפו ובישראל, לאורך זמן

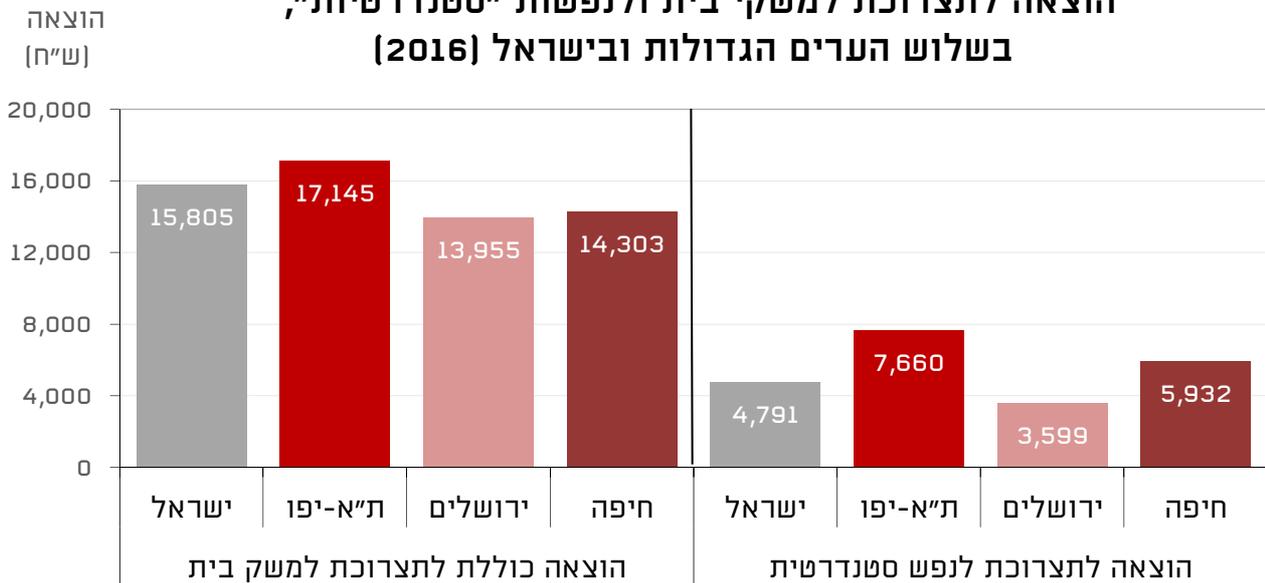

5. הכנסות והוצאות של משקי בית ורמת חיים

- בשנת 2016 ההכנסה הכספית החודשית ברוטו למשק בית בתל-אביב-יפו הייתה 21,756 ₪ וההוצאה החודשית הכוללת לתצרוכת למשק בית 17,145 ₪.
- בשנת 2016 ההכנסה הכספית החודשית ברוטו למשק בית בת"א-יפו הייתה גבוהה בכ-14% מהנתון המקביל בישראל וההוצאה החודשית הכוללת במשקי הבית בת"א-יפו הייתה גבוהה בכ-8% מזו שבישראל.
- בשנת 2016 ההוצאה הכוללת לתצרוכת לנפש סטנדרטית במשק בית בתל-אביב-יפו, הגיעה ל-7,660 ₪, והייתה גבוהה בכ-60% מהנתון המקביל בישראל (על מנת ליצור בסיס להשוואת רמת החיים של משקי בית בעלי מספר נפשות שונה, נהוג להשוותם לפי הוצאה לנפש, עפ"י ההנחה

שלכל נפש נוספת במשק הבית יש השפעה שולית פוחתת על הוצאות משק הבית. נפש סטנדרטית היא מושג המחושב לצורך זה).
 בשנת 2016 ההכנסה החודשית ברוטו לנפש סטנדרטית במשק בית בתל-אביב-יפו בהם ראש משק הבית שכיר גבוהה ב-47% מהנתון המקביל בישראל.

הוצאה לתצרוכת למשקי בית ולנפשות "סטנדרטיות", בשלוש הערים הגדולות ובישראל (2016)

6. הכנסות שכירים ועצמאיים

לפי נתוני הביטוח הלאומי, הכנסות העצמאיים תושבי העיר גבוהות בהשוואה להכנסות העצמאיים תושבי ערים גדולות אחרות ותושבי כלל ישראל. באופן דומה, גם הכנסות השכירים תושבי העיר גבוהות יותר.
 ההכנסה הכספית הממוצעת משכר ברוטו לשכיר בתל-אביב-יפו הייתה בשנת 2016 12,674 ש"ח. הכנסה זו הייתה גבוהה בכ-61% בהשוואה לירושלים, בכ-22% בהשוואה לבחיפה ובכ-30% בהשוואה לכלל ישראל.
 בשנת 2016, שיעור השכירים שהשתכרו פעמיים השכר הממוצע או למעלה מכך עמד על 17% והיה גבוה בהשוואה לשיעור המקביל בירושלים (6%), חיפה (13%) ובכלל ישראל (10%).
 המגמות שחלו לאורך השנים, בשיעור השכירים המשתכרים עד שכר מינימום, דומות בישראל ובשלוש הערים הגדולות. לאורך השנים שיעור השכירים המשתכרים עד שכר מינימום בתל-אביב-יפו נמוך בהשוואה לשיעור המקביל בישראל, בירושלים ובחיפה.

שכירים ועצמאיים (מקור: הביטוח הלאומי, שנת 2016)

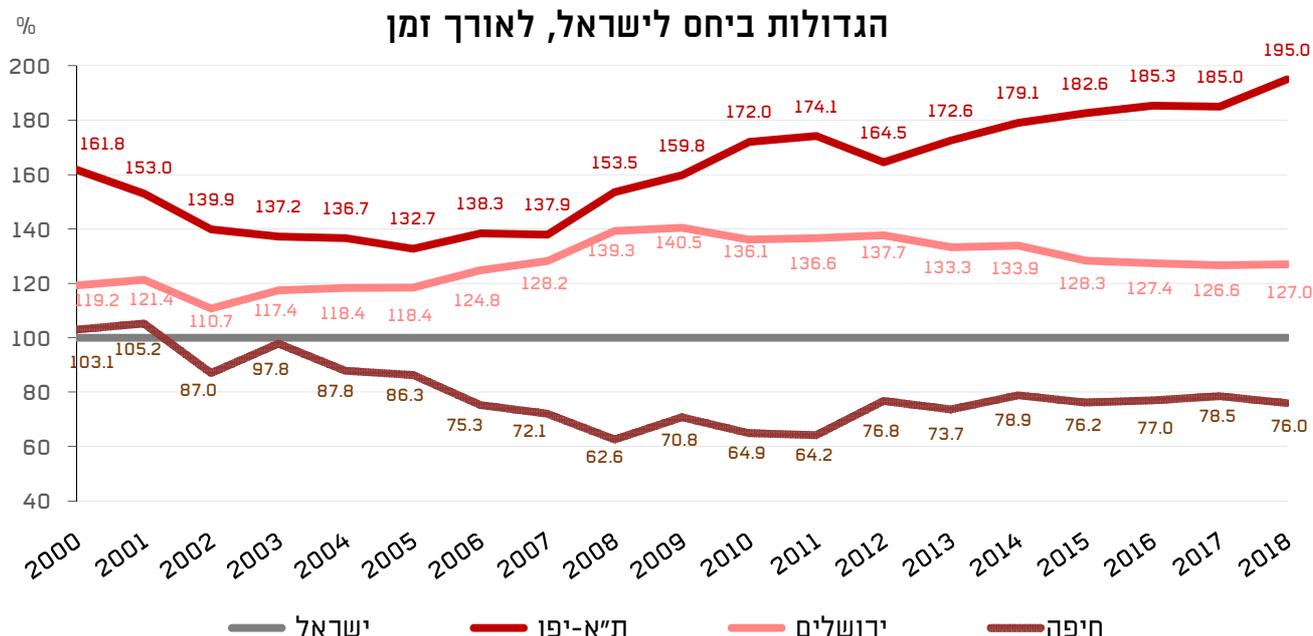
עצמאיים			שכירים			
אחוז המשתכרים עד שכר מינימום	אחוז מישראל	מספר עצמאיים	אחוז המשתכרים עד שכר מינימום	אחוז מישראל	מספר שכירים	יישוב
34.5%	100%	266,849	33.0%	100%	3,683,552	ישראל
31.9%	8.7%	23,319	26.6%	6.1%	223,936	ת"א-יפו
45.4%	7.0%	18,659	40.2%	7.5%	276,358	ירושלים
35.3%	2.8%	7,509	33.4%	3.4%	125,978	חיפה

7. דיוור

מחירי הדיוור

- ברבעון הראשון של 2018, המחיר הממוצע של דירה שנמכרה בתל-אביב-יפו עמד על 2,988,599 ש"ח - גבוה בכ-95% ממחיר ממוצע של דירה שנמכרה בישראל, בכ-54% יותר מאשר דירה שנמכרה בירושלים ובכ-155% מאשר דירה שנמכרה בחיפה.
- בחמש השנים האחרונות (2018-2014) עלו מחירי הדירות שנמכרו בת"א-יפו בכ-31%. לעומת זאת, בחיפה, בירושלים, ובכלל ישראל העלייה במחירי הדירות שנמכרו בשנים אלה נמוכה יותר (14%, 17% ו-21%, בהתאמה).
- מאז שנת 2013, בה מחירי שכר הדירה של הדירות השכורות בת"א-יפו עלו ב-11%, בחמש השנים האחרונות (2018-2014) לא חל שינוי של ממש במחירי שכר הדירה בעיר. זאת בניגוד לעלייה שחלה במחירי שכר הדירה של הדירות השכורות בירושלים, חיפה וכלל ישראל (בין 5%-ל-10%).

מחירים ממוצעים של דירות בבעלות הדיירים, בשלוש הערים הגדולות ביחס לישראל, לאורך זמן

שוכרים דירות וצפיפות הדיוור

- שיעור המתגוררים בשכירות בתל-אביב-יפו הוא הגבוה בישראל. שיעור זה גדל עם השנים, כך שבשנת 2016, כמחצית מהסדרי הדיוור בעיר הינם מגורים בשכירות.
- צפיפות הדיוור הממוצעת במשקי בית יהודיים בתל-אביב-יפו עמדה בשנת 2016 על 0.75 נפשות לחדר. זוהי צפיפות דומה לצפיפות הדיוור בישראל (0.82 נפשות לחדר), גבוהה מעט מחיפה (0.69 נפשות לחדר) ונמוכה בהשוואה לצפיפות הדיוור בירושלים (0.97 נפשות לחדר).
- קיים הבדל בצפיפות הדיוור של אוכלוסייה יהודית בהשוואה לאוכלוסייה ערבית. מכיוון שמרבית משקי הבית בעיר הם משקי בית יהודיים, צפיפות הדיוור המוצגת מתייחסת לאוכלוסייה זו.

שירותים חברתיים וביטוח לאומי

נתונים נבחרים 2017

מטופלים כאחוז מהאוכלוסייה

מאמצע שנות ה-90 אחוז המטופלים במינהל השירותים החברתיים נמצא במגמת ירידה

שנה	אגף מזרח	אגף מרכז - צפון	אגף דרום	תל-אביב-יפו
2017	13.3	4.7	16.1	8.8
2010	16.5	5.5	24.8	11.6
1996	18.9	7.1	28.7	15.0

נפשות בטיפול

38,460

מטופלים עם תיק (9% מכלל תושבי העיר)

ביטוח לאומי

מקבלי קצבת זקנה בתל-אביב-יפו

60,080

מהם, מקבלי השלמת הכנסה (12%)

7,088

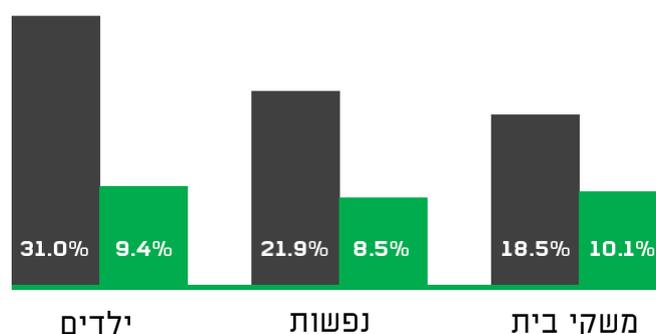

בחמש השנים האחרונות אחוז מקבלי השלמת הכנסה מתוך מקבלי קצבת זקנה במגמת עליה

(2016)

משקי בית ואוכלוסייה מתחת לקו העוני

תל-אביב-יפו
ישראל

8. שירותים חברתיים

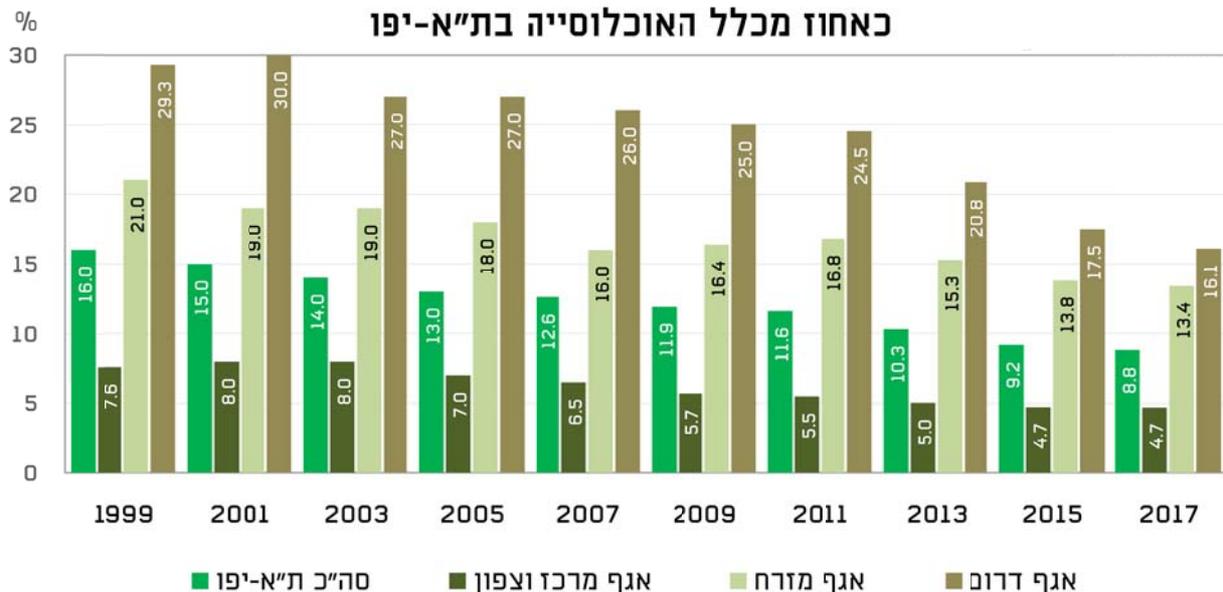
לאורך השנים מספר הנפשות ובתי האב שבטיפול מינהל השירותים החברתיים נמצאים במגמה של ירידה איטית אך בחמש השנים האחרונות נרשמה ירידה משמעותית יותר. עם זאת, קיים הבדל ניכר בשיעור המטופלים באזורים השונים בעיר.

נפשות בטיפול

- בשנת 2017 שירותי הרווחה בעיר טיפלו ב-38,459 נפשות, אשר להן תיק במינהל השירותים החברתיים, המהווים כ-9% מתושבי העיר, ללא שינוי של ממש בהשוואה לאשתקד. אחוז המטופלים מכלל אוכלוסיית העיר נמוך בהשוואה למספר הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד הרווחה בכלל הארץ, אשר נכון לשנת 2017 היוו כ-14% מהאוכלוסייה במדינה.
- קיימת מגמת ירידה מתמשכת במספר הנפשות המטופלות במינהל השירותים החברתיים ובחלקם היחסי מאוכלוסיית העיר - מ-16% מכלל האוכלוסייה בתל-אביב-יפו בשנת 1999 ל-9% בשנת 2017. בשנתיים האחרונות ירידה זאת התמתנה מעט.
  - אחוז המטופלים מקרב האוכלוסייה שונה משמעותית באזורים השונים בעיר: במרכז ובצפון העיר (רבעים 1-6) - כ-5% מכלל האוכלוסייה באזור נמנו עם המטופלים (עם תיק) במחלקות המינהל לשירותים חברתיים. במזרח העיר (רובע 9) כ-13%, ובאזור דרום העיר (רבעים 7 ו-8) - כ-16%.

- בנוסף למטופלים שיש להם תיק במינהל השירותים החברתיים, בשנת 2017 קיבלו שירות עוד 93,613 אנשים שלהם לא נפתח תיק.
- מקרב מקבלי השירות ללא תיק, כ-66% קיבלו שירות במסגרת אגף בריאות הציבור, אשר כלל בדיקות שיניים לתלמידי בתי הספר ופעילויות לקידום הבריאות והיתר בתוכניות שונות של מינהל השירותים החברתיים (מועדוני קשישים, תוכניות קהילתיות ומסיל"ה).

נפשות בטיפול מינהל השירותים החברתיים (עם תיק),
כאחוז מכלל האוכלוסייה בת"א-יפו

בתי אב בטיפול

מינהל השירותים החברתיים נותן טיפול מתוך ראייה משפחתית, ולכן שיטת הסיווג הראשונית של המטופלים היא לפי בתי אב, הנקבעים לפי משפחות גרעיניות (ולא לפי מגורים תחת קורת גג אחת). בשנים האחרונות נמשכת מגמת הירידה ההדרגתית במספר בתי האב המטופלים במינהל השירותים החברתיים, הקיימת זה למעלה מעשור. בשנים האחרונות שיעור בתי האב הקשישים (בהם ראש המשפחה הנו קשיש) גדול יותר מבתי אב משפחות המטופלים על ידי המינהל. פער זה נמצא בהלימה עם העלייה באחוז הקשישים בעיד בשנים האחרונות.

במהלך חמש השנים האחרונות חלה ירידה של כ-9% בבתי האב המטופלים, מ-24,402 בסוף שנת 2013 ל-22,299 בסוף שנת 2017. ירידה זו חלה הן בבתי אב משפחות והן בבתי אב קשישים, אם כי בבתי אב משפחות שבטיפול המינהל ירידה זו חדה יותר.

בשנת 2017 מתוך כלל בתי האב, שטופלו על ידי מינהל השירותים החברתיים - כ-39% הם בתי אב של משפחות, מרביתם בדרום ומזרח העיר (כ-54%), כ-27% מתוכם הם חד-הוריים; כ-61% מכלל בתי האב שבטיפול הם בתי אב של קשישים, מהם כ-48% במרכז ובצפון העיר, אזור בו מתגוררים קשישים רבים.

בקרוב בתי אב משפחות, הנזקקות השכיחות ביותר לטיפול הן: "בעיות כלכליות", "בעיות תפקוד במשפחה" ו"בעיות נפשיות והתנהגותיות". בשתי הנזקקות השכיחות לא חל שינוי במהלך חמש השנים האחרונות. הנזקקות השלישית בשכיחותה השתנתה מ"משפחות שבראשן הורה עצמאי" (חד-הוריות) ל"בעיות נפשיות והתנהגותיות".

בקרוב בתי אב קשישים, הנזקקות השכיחות ביותר לטיפול במהלך חמש השנים האחרונות הן: בעיות רגשיות ונפשיות, קשישים סיעודיים ותשושים.

מלבד האגפים והמחלקות האזוריות, במינהל השירותים החברתיים ישנן מספר יחידות פונקציונליות, המספקות שירות לכלל תושבי העיר (נתוני 2017):

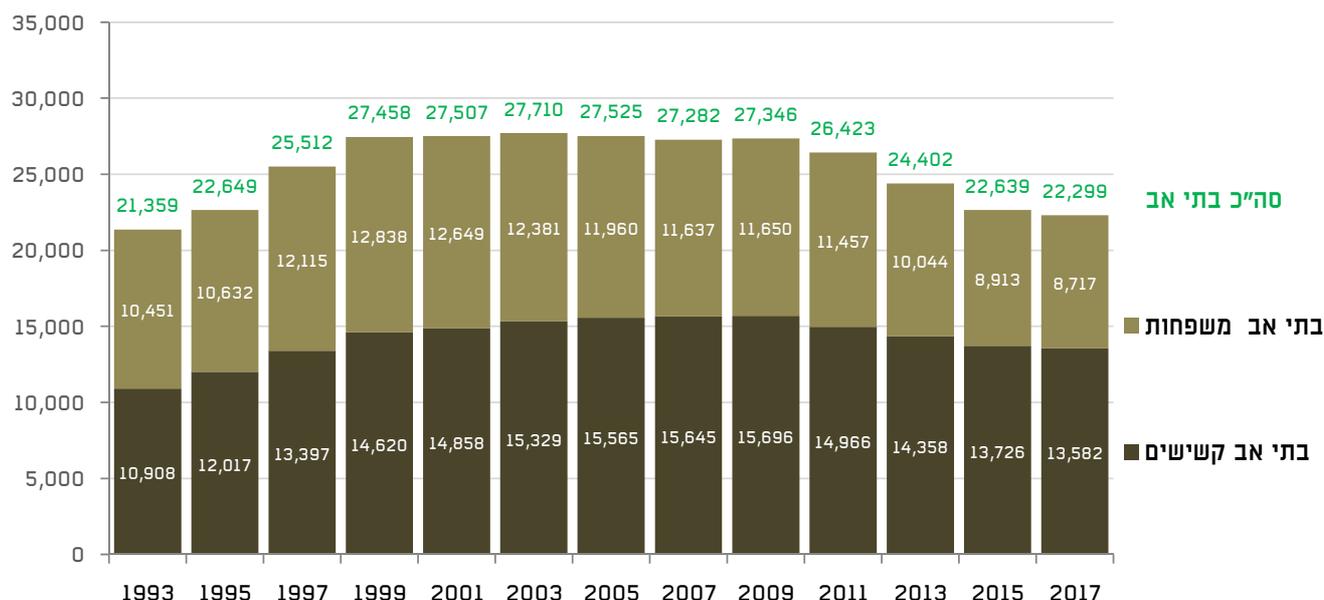
שירות לנכויות התפתחותיות (מלבד נכים אחרים המטופלים באגפים ובמחלקות האזוריות) - 853 מטופלים;

יחידה לדרי רחוב - 633 מטופלים.

מרכז גליקמן נעמ"ת לטיפול באלימות במשפחה - 124 מטופלים.

מספר בתי אב

בתי אב בטיפול מינהל השירותים החברתיים, לפי סוג בית אב

9. ביטוח לאומי

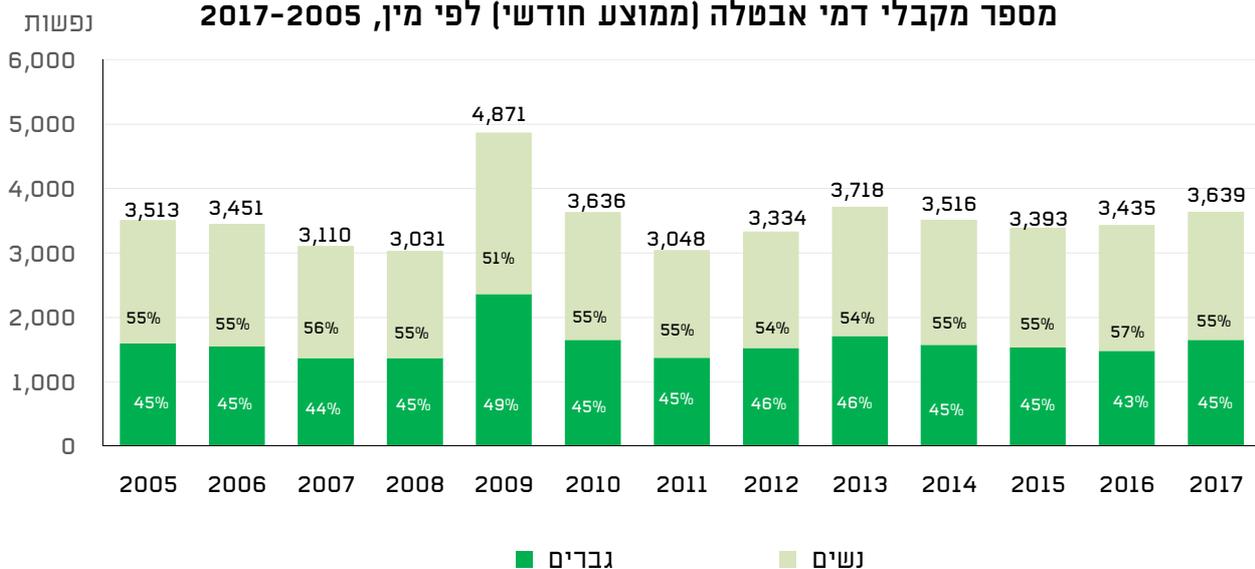
קצבת זקנה (אזרח ותיק) ושארים

- בדצמבר 2017 הגיע מספר מקבלי קצבת זקנה (החל בשנת 2017 שונה שם הקצבה מ"קצבת זקנה" ל"קצבת אזרח ותיק") ומקבלי קצבת שארים בעיר ל-65,630 איש, מתוכם: 60,080 מקבלי קצבת זקנה ועוד 5,550 מקבלי קצבת שארים. מספר מקבלי קצבת זקנה בחמש השנים האחרונות עלה ב-9%. לעומת זאת, מספר מקבלי קצבת שארים נמצא במגמת ירידה עקבית.
- בין השנים 2017-2000 הצטמצם מספר מקבלי קצבת שארים ביותר ממחצית (52%). מגמה זו בולטת בהשוואה לירידה המתונה בישראל באותה התקופה - ירידה של כ-8%.
  - בשנת 2017 כ-12% ממקבלי קצבת זקנה בתל-אביב-יפו מקבלים השלמת הכנסה בנוסף לקצבה. שיעור זה נמוך בהשוואה לאוכלוסייה המקבילה בישראל - כ-19%.
  - אחוז מקבלי השלמת הכנסה מקרב מקבלי קצבת זקנה שונה בין האזורים השונים בעיר: בדרום העיר ובמזרחה שיעור מקבלי השלמת הכנסה מקרב מקבלי קצבת זקנה עומד על כ-30% וכ-19% (בהתאמה), בעוד שבמרכז וצפון העיר השיעור עומד על כ-5% בשני האיזורים.
  - לאורך השנים חלה ירידה בשיעור מקבלי השלמת הכנסה בקרב המקבלים קצבת זקנה בתל-אביב-יפו, מכ-17% בשנת 2000 לכ-12% בשנת 2017. גם בכלל ישראל ירד שיעור זה, מכ-30% בשנת 2000 לכ-19% ב-2017.
  - בת"א-יפו, הירידה המשמעותית ביותר נרשמה בדרום העיר - רובע 8 (מכ-35% בשנת 2000 לכ-26% ב-2017), ובמזרח העיר - רובע 9 (מכ-28% בשנת 2000 לכ-19% בשנת 2017).

דמי אבטלה

בשנת 2017 מספרם של מקבלי דמי האבטלה בתל-אביב-יפו עלה בשיעור של 6%, ממוצע חודשי של 3,435 בשנת 2016 ל-3,639 ב-2017. זאת בניגוד למגמה הכלל ארצית של יציבות במספרם של מקבלי דמי האבטלה. מתוך כלל המובטלים בעיר, חלקן היחסי של הנשים נותר יחסית יציב לאורך השנים, להוציא ירידה בשנת 2009.

מספר מקבלי דמי אבטלה (ממוצע חודשי) לפי מין, 2005-2017

חינוך והשכלה

נתונים נבחרים 2017/18

19,560

תלמידים בבתי-ספר על-יסודיים עירוניים

31,710

תלמידים בבתי-ספר יסודיים עירוניים

16,200

ילדים בגנים עירוניים

תלמידים

מוסדות

בתי-ספר יסודיים

101

בתי-ספר על-יסודיים

31

590

גנים

1,510

בתי ספר יסודיים

900

על-יסודי עירוני ומשותף*

כיתות

* חינוך עירוני ומשותף - כולל מוסדות אשר מתוקצבים במשותף על-ידי משרד החינוך ועל-ידי העירייה, וכן על-ידי גורמים וגופים אחרים (כמו הורים, למשל).

סטודנטים

(2016/17)

כ-15% מכלל הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה בישראל לומדים במוסדות בעיר תל-אביב-יפו

26,340

אוניברסיטה
128,180 בישראל
(20.6%)

12,600

מכללות אקדמיות
139,270 בישראל
(9.1%)

6,450

חינוך על-תיכוני
37,480 בישראל
(17.2%)

מכלל הסטודנטים שלמדו באוניברסיטת תל-אביב התגוררו בעיר

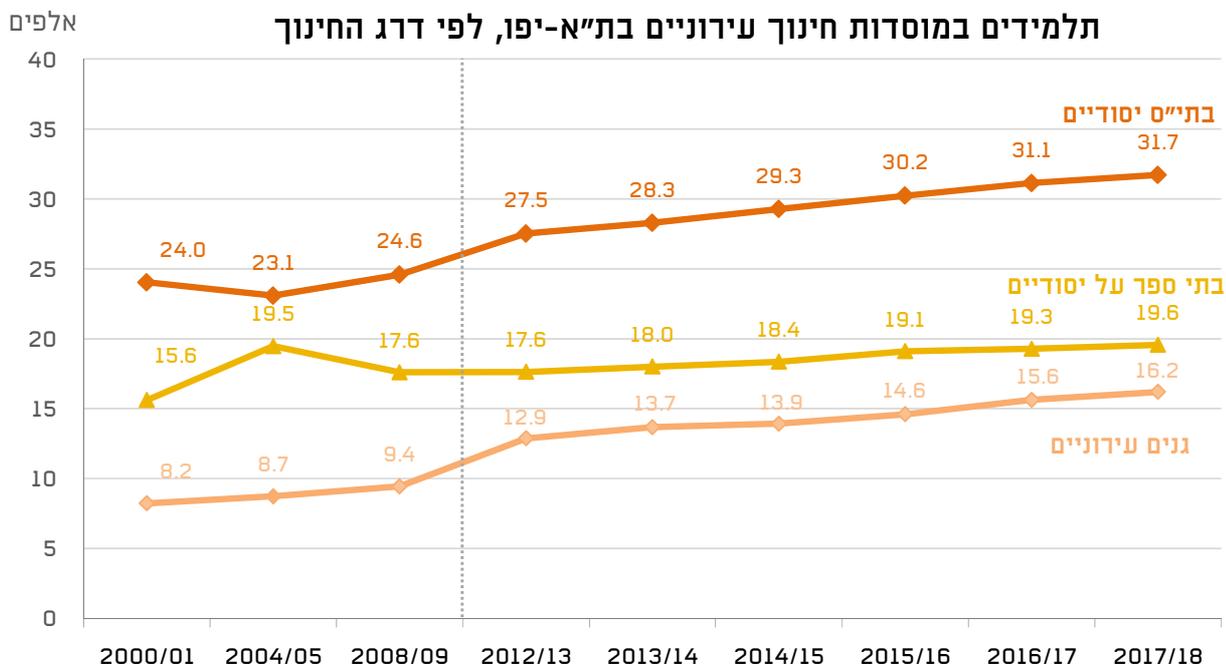
28%

בשנת הלימודים תשע"ח (2017/18) היו רשומים בקובץ החינוך העירוני בכל המסגרות כ-83,240 תלמידים מחינוך גן ועד חינוך על-יסודי, מתוכם כ-76,220 למדו במוסדות חינוך בעיר, והשאר במוסדות חינוך מחוץ לעיר. מקרב התלמידים שלמדו בעיר כ-67,470 למדו במוסדות החינוך העירוניים והמשותפים (לא פרטיים).

1. מערכת החינוך העירונית והמשותפת

מערכת החינוך בת"א-יפו כוללת מוסדות אשר מתקצבים במשותף על-ידי משרד החינוך ועל-ידי העירייה, וכן מוסדות המתקצבים על-ידי גורמים פרטיים וציבוריים אחרים שאינם עירוניים. משנת תשס"ג (2002/03) החינוך העירוני כולל גם את החינוך המשותף - מוסדות חינוך המתקצבים במשותף על-ידי העירייה ועל ידי גורמים נוספים (הורים/ גופים פרטיים אחרים). בשנה"ל תשס"ה (2004/05) נוספו למוסדות העירוניים והמשותפים מוסדות של החינוך המוכר שאינו רשמי (מוכש"ר) של החינוך החרדי.

- בתשע"ח (2017/18), מכלל התלמידים שהיו רשומים במערכת החינוך של ת"א-יפו (כ-83,240 תלמידים), כ-67,470 (81%) למדו בחינוך העירוני והמשותף (כולל מוכש"ר).
- בגני הילדים היו בתשע"ח כ-16,200 ילדים, בחינוך היסודי למדו כ-31,710 תלמידים ובחינוך העל-יסודי למדו כ-19,560 תלמידים.
- רוב התלמידים - כ-78%, למדו בתשע"ח בחינוך הממלכתי עברי. בחינוך הממלכתי דתי למדו כ-9%, בחינוך החרדי למדו כ-5%, בחינוך הערבי כ-5% ובחינוך המיוחד למדו כ-3%.
- בחמש השנים האחרונות (מ-2013/14) חלה עלייה של כ-13% במספר התלמידים הרשומים במוסדות העירוניים והמשותפים (גנים, יסודי ועל-יסודי). הגידול המשמעותי ביותר חל במספר ילדי הגן ועמד על כ-18%. גם בבתי הספר היסודיים נרשם גידול של כ-12% ואילו בבתי הספר העל-יסודיים נרשם גידול של כ-9%.
- יש לציין שבתשע"ג (2012/13) נכנס לתוקף חוק חינוך חובה לילדים בגילאי 3-4, המחייב את הרשות לאפשר את קליטתם של כלל הילדים בגילאים אלו, דבר שהביא לעלייה במספר ילדי הגנים.

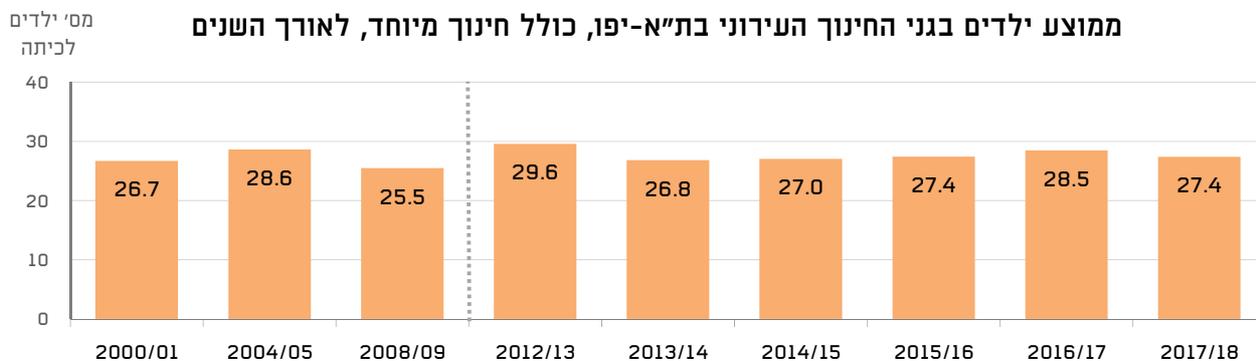
הערה: עד שנת 2012/13 הנתונים מוצגים בדילוגים של חמש שנים.

גני ילדים

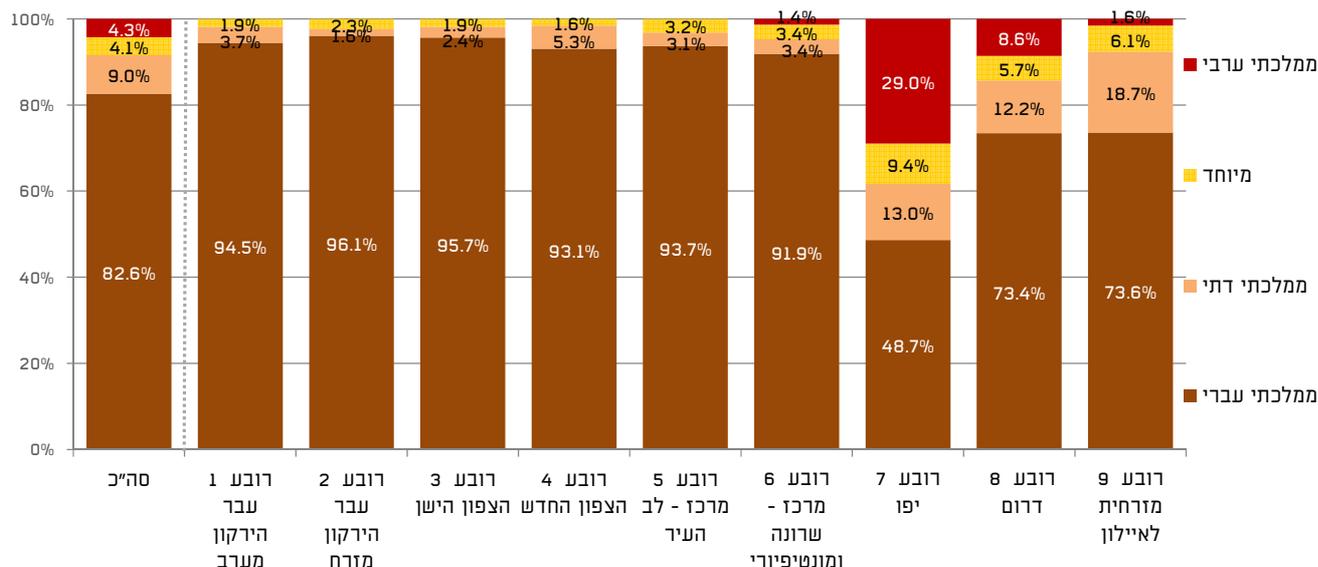
בתשע"ח (2017/18), היו בגני הילדים העירוניים כ-16,200 ילדים, מספר הילדים הגבוה ביותר שנרשם מאז תחילת שנות ה-2000.

- מכלל הילדים בגנים העירוניים 29% היו בגני טרום-טרום-חובה (לגילאי 3), כ-35% היו בגני טרום-חובה (לגילאי 4) ועוד כ-36% בגני חובה (לגילאי 5 ומעלה).
- בשנת 2017/18 היו במוצע כ-27.4 ילדים בכיתה, נתון המצביע על עצירת מגמת העלייה האיטית שנרשמה בארבע השנים הקודמות מאז שנת 2013/14.
- בתשע"ח (2017/18), בצפון ובמרכז העיר (רבעים 1-6), למעלה מ-92% מילדי הגנים היו בגנים בפיקוח ממלכתי עברי. ברובע 7 (יפו), אחוז נמוך במיוחד של ילדים בחינוך הממלכתי (כ-49%), וזאת משום שחלק גדול מילדי הרובע נמצאים במוסדות שבפיקוח ממלכתי ערבי (29%) וממלכתי דתי (13%). גם בדרום (רובע 8) ובדרום מזרח העיר (רובע 9), אחוז גבוה של ילדים הנמצאים במוסדות של החינוך הממלכתי דתי (כ-12% וכ-19%, בהתאמה).
- ברבעים 7-9 ניכר אחוז הילדים הגבוה בהשוואה לשאר הרבעים, הנמצאים במוסדות של החינוך המיוחד - האחוז הגבוה ביותר נמצא ברובע 7 (למעלה מ-9%).

ממוצע ילדים בגני החינוך העירוני בת"א-יפו, כולל חינוך מיוחד, לאורך השנים

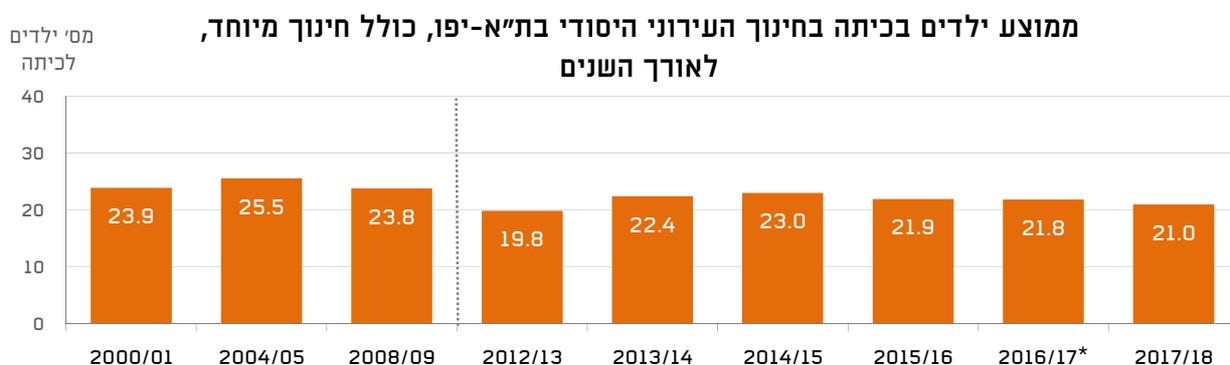
ילדים בגנים עירוניים, לפי פיקוח ורובע (תשע"ח - 2017/18)

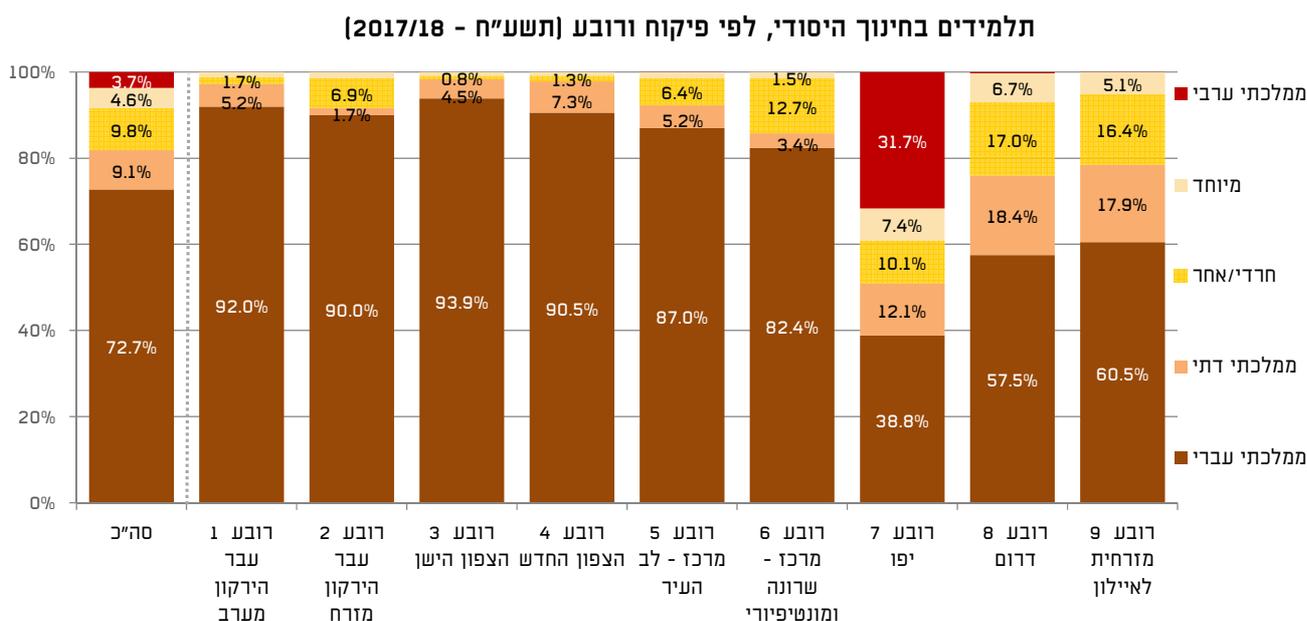
חינוך יסודי

בחינוך היסודי בעיר ישנה מגמת עלייה במספר התלמידים. ב-5 השנים האחרונות חלה עלייה של כ-12% במספר תלמידי החינוך היסודי, שהגיע בתשע"ח (2017/18) לכ-31,710 תלמידים.

- מספר התלמידים הממוצע לכיתה בחינוך היסודי (כולל חינוך מיוחד) עמד בשנת 2017/18 על כ-21.0 ילדים, נתון שמשקף את מגמת הירידה שהחלה משנת 2014/15.
- למעלה מ-90% מקרב התלמידים מאזור עבר הירקון (רבעים 1 ו-2) ומצפון העיר (רבעים 3 ו-4) למדו בחינוך שבפיקוח ממלכתי עברי. ברובע 8 בדרום העיר וברובע 9 מזרחית לאילון, בולט אחוז התלמידים שלמדו במוסדות שבפיקוח החינוך הממלכתי דתי (כ-18%). יש לציין שגם בצפון החדש (רובע 4), היה אחוז לא מבוטל של תלמידים בחינוך הממלכתי דתי (כ-7%); ביפו (רובע 7) בלט האחוז הגבוה של הלומדים בחינוך שבפיקוח ממלכתי ערבי (כ-32%); ובדרום ומזרחית לאילון (ברבעים 7, 8 ו-9) וכן במרכז העיר (רובע 6), בלט האחוז הגבוה יחסית של תלמידים שלמדו בפיקוח חרדי (או מוכשר).

* בשנה זו הממוצע בישראל היה כ-26.2 (דוח משרד החינוך "התמונה החינוכית", תשע"ז).

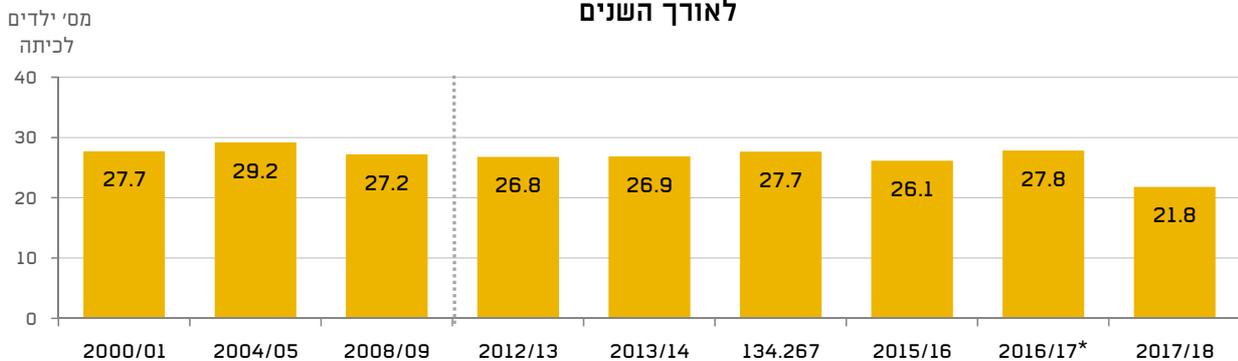

חינוך על-יסודי

בחינוך העל-יסודי ניכרת עלייה מתונה במספר התלמידים בחמש השנים האחרונות. מספר התלמידים במוסדות החינוך העל-יסודיים העירוניים והמשותפים עלה בתקופה זו בכ-9% והגיע בתשע"ח (2017/18) לכ-19,560 תלמידים.

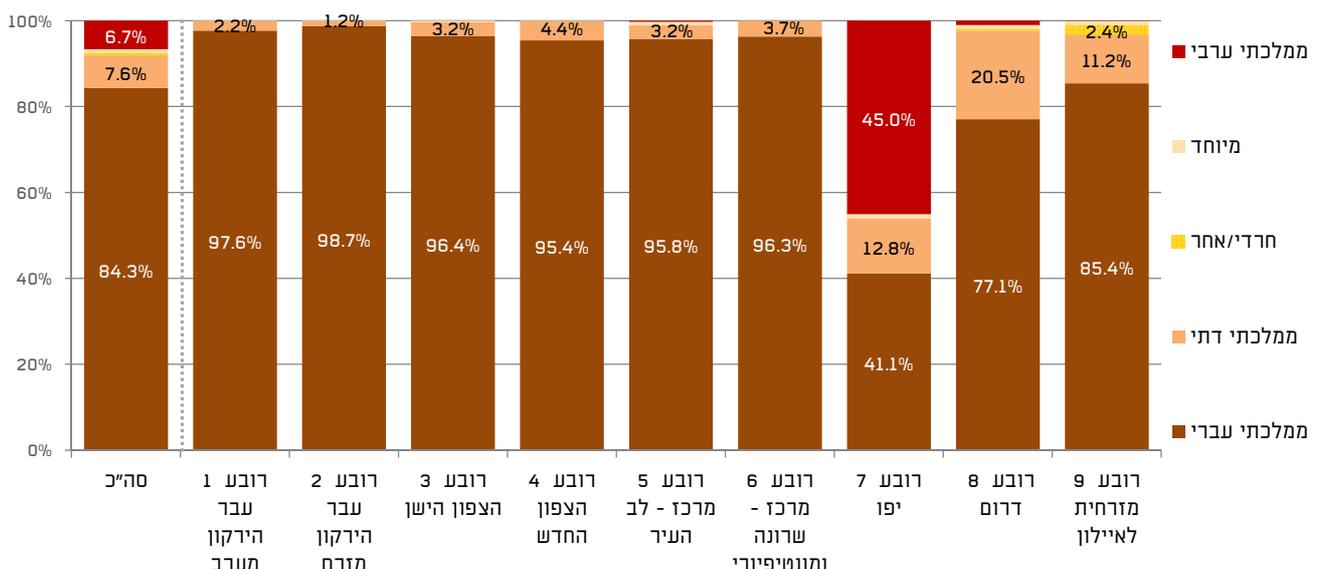
- ממוצע התלמידים לכיתה בשנת 2017/18 ירד לערך הנמוך ביותר שנרשם מאז תחילת שנות ה-2000, ועמד על 21.8 תלמידים בכיתה. הסיבה לצפיפות הנמוכה הייתה הזינוק במספר הכיתות בחינוך העל-יסודי (מכ-700 כיתות בשנת 2016/17 לכ-900 כיתות בשנת 2017/18).
- בשנת תשע"ח (2017/18) בעבר הירקון (רבעים 1 ו-2), בצפון העיר (רבעים 3 ו-4) ובמרכז העיר (רבעים 5 ו-6) בין 95% לבין 99% מהתלמידים למדו בבתי ספר בפיקוח ממלכתי עברי. במזרח העיר (רובע 9) כ-85% מהתלמידים למדו בבתי ספר בפיקוח ממלכתי עברי ובדרום (ברובע 8) כ-77% מהתלמידים למדו במסגרות שבפיקוח ממלכתי עברי. ביפו (רובע 7), בו מתגוררת מרבית האוכלוסייה הערבית בעיר, כ-45% מהתלמידים למדו בחינוך שבפיקוח ממלכתי ערבי. בדרום ובמזרח העיר (רבעים 7, 8 ו-9) אחוז ניכר מהתלמידים למדו במוסדות החינוך הממלכתי דתי (כ-13%, כ-21% וכ-11%, בהתאמה).

ממוצע ילדים בכיתה בחינוך העירוני העל-יסודי בת"א-יפו, כולל חינוך מיוחד, לאורך השנים

*בשנה זו הממוצע בישראל היה כ-26.0 (דוח משרד החינוך "התמונה החינוכית", תשע"ז).

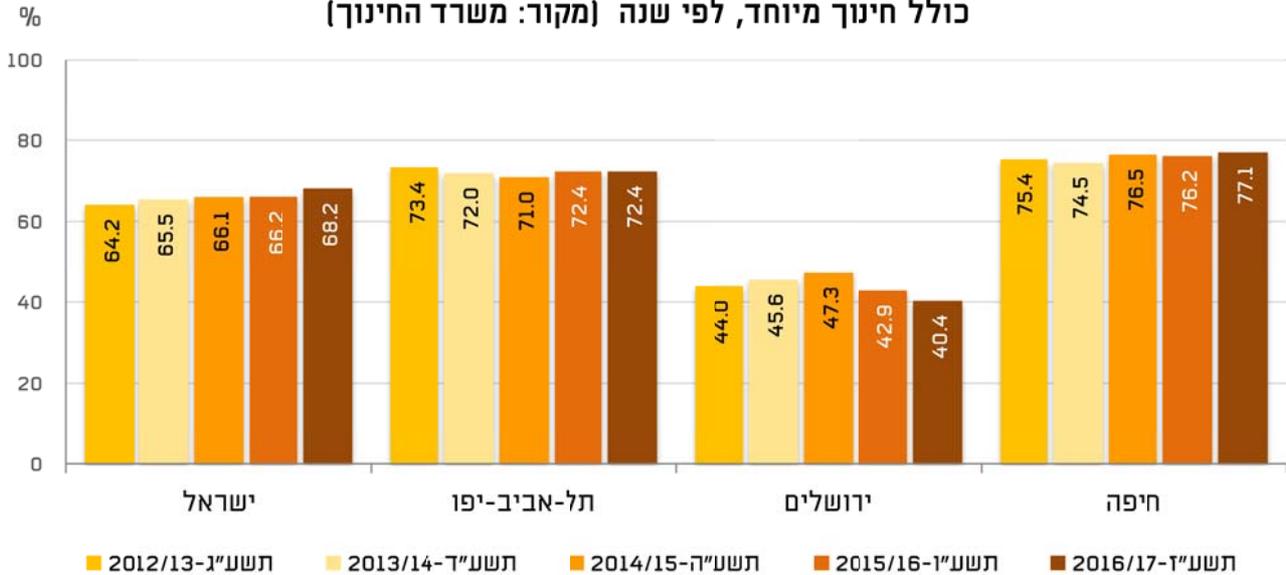
תלמידים בחינוך העל-יסודי, לפי פיקוח ורובע (שע"ח - 2017/18)

3. זכאות לבגרות

לפי נתוני משרד החינוך, אחוז הזכאים לבגרות מקרב כלל הלומדים בכיתות י"ב (כולל חינוך מיוחד) בכלל מוסדות הלימוד בת"א-יפו נשמר יציב ועמד על כ-72%. שיעור זה גבוה מאחוז הזכאים בישראל (כ-68%), גבוה משמעותית מאחוז הזכאים לבגרות בירושלים (כ-40%) ונמוך בהשוואה לאחוז הזכאים בחיפה (כ-77%).

אחוז הזכאים לבגרות מהלומדים בכיתות י"ב בישראל ובשלוש הערים הגדולות, כולל חינוך מיוחד, לפי שנה (מקור: משרד החינוך)

4. חינוך על-תיכוני

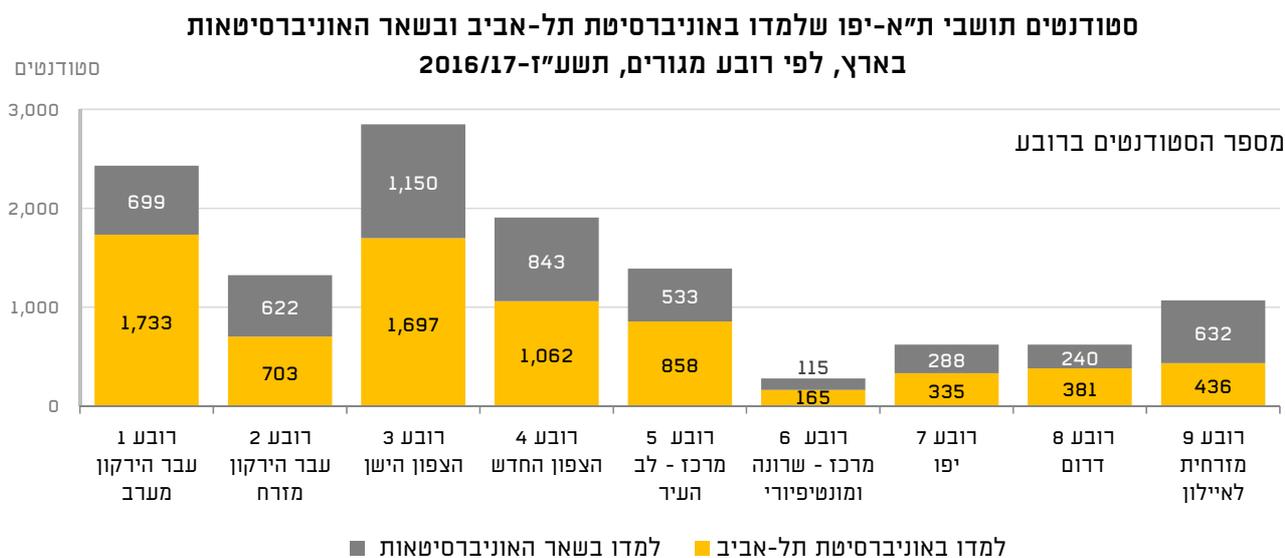
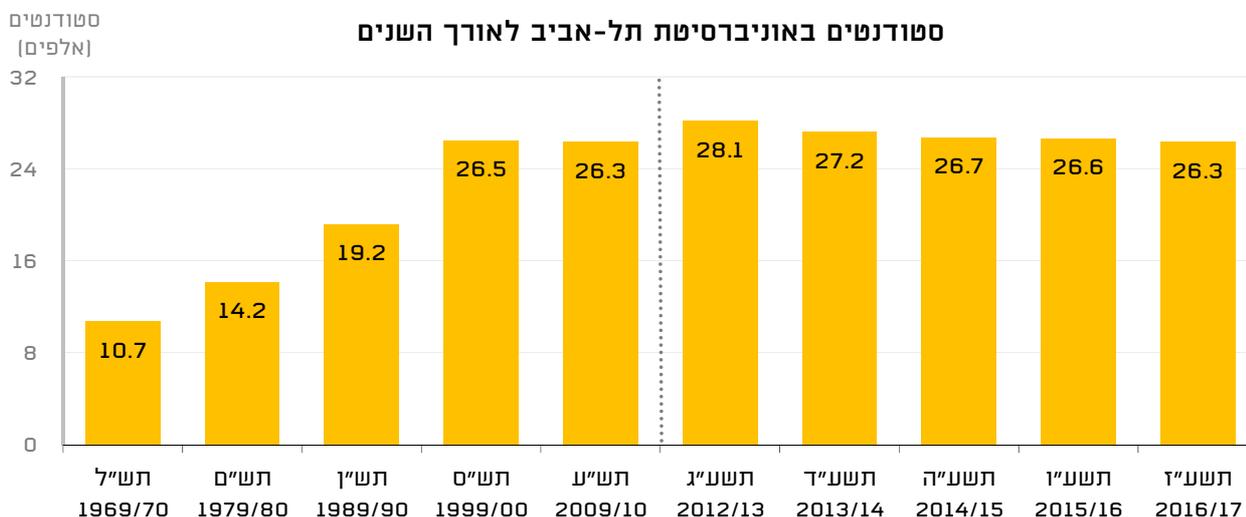
במהלך השנים האחרונות, החינוך העל-תיכוני בת"א-יפו, שאינו מעניק תואר אקדמי מוכר, עבר שינויים משמעותיים - חלק ממוסדות החינוך העל-תיכוני בעיר נסגרו או העתיקו את מקומם לערים אחרות (לדוגמה, מכללת "תלפיות" שעברה לעיר חולון בשנת 2011). בתחילת שנות האלפיים (תשס"ב - 2001/02), למדו במסגרות העל-תיכוניות בעיר במגוון מסלולי לימוד כ-10,900 תלמידים. מאז תחילת שנות ה-2000 מספר התלמידים בחינוך העל-תיכוני הצטמצם מאוד ובחמש השנים האחרונות התייצב מספרם על קרוב לכ-7,000 תלמידים לשנה.

5. השכלה גבוהה

בשנת תשע"ז (2016/17) למדו באוניברסיטת תל-אביב כ-26,340 סטודנטים, ובנוסף כ-12,600 סטודנטים למדו במכללות שונות בת"א-יפו המעניקות תארים אקדמיים מוכרים.

- לאחר תקופה של ארבעה עשורים בהם חלה עלייה במספר הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב, בחמש השנים האחרונות מספרם נמצא במגמת ירידה: משנת תשע"ג (2012/13) בה היו רשומים כ-28,100 סטודנטים (מספר שיא מאז נוסדה האוניברסיטה), החלה מגמת צמצום הדרגתית כך שבשנת תשע"ז הגיע מספר הרשומים לכ-26,340 הסטודנטים.
- בתשע"ז כ-56% מהסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב למדו לתואר ראשון, כ-35% לתואר שני, כ-8% לתואר שלישי וכ-1% למדו לתעודה.
- באוניברסיטת תל-אביב חולקו כ-18% מכלל התארים שחולקו בכלל האוניברסיטאות בארץ בשנת תשע"ז (2015/16). חלקן של הנשים בקרב הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב עמד על כ-56% והוא נשמר יציב לאורך השנים. הנשים מהוות למעלה ממחצית הלומדים בכל אחד מהתארים.
- כ-28% מהסטודנטים שלמדו בתשע"ז (2016/17) באוניברסיטת תל-אביב התגוררו בעיר (סה"כ כ-7,400 סטודנטים).

- בתשע"ז (2016/17) כ-12,600 סטודנטים למדו ב-5 מכללות אקדמיות בעיר המעניקות תארים מוכרים. מספר הסטודנטים במכללות אלה נמצא במגמת עלייה מתמדת לאורך השנים.
- רוב הסטודנטים במכללות בתשע"ז למדו לתואר ראשון - 10,340 (כ-82%), והשאר לתואר שני. האחוז הגבוה של נשים בולט במכללות - כ-64% מהסטודנטים שלמדו במכללות האקדמיות היו נשים. כ-18% מכלל הסטודנטים במכללות האקדמיות בת"א-יפו התגוררו בעיר (כ-2,320 סטודנטים).

תרבות ופנאי

נתונים נבחרים 2016-2017

ביקורים במוסדות תרבות

בתל-אביב-יפו (2016):

למעלה מ- **50%**

מהביקורים בתיאטראות
הגדולים בישראל

1/3

מכלל הביקורים במוזיאונים
ובאולמות הקונצרטים בישראל

מספר הביקורים במוסדות התרבות
הגדולים בעיר בתל-אביב-יפו (2017):

1,554,000

ביקורים במוזאונים

(הנתונים מתייחסים לביקורים במוזיאונים מוכרים
ע"י משרד החינוך התרבות והספורט (17 מוסדות))

1,689,000

ביקורים בתיאטראות

(כולל את התיאטראות הגדולים:
הבימה, בית לסין, הקאמרי, גשר וידישפיל)

349,800

ביקורים באופרה ותזמורת

(הנתונים כוללים את התזמורת הפילהרמונית,
הקאמרית והאופרה הישראלית החדשה)

תל-אביב-יפו מהווה מרכז תרבותי משמעותי המציע מגוון פעילויות תרבות, אמנות, בידור ופנאי לתושבי העיר, לתושבי מטרופולין תל-אביב ושאר תושבי ישראל. למעלה משליש מכלל הביקורים במוזיאונים ובאולמות הקונצרטים בישראל ולמעלה מ-50% מהביקורים בתיאטרונים הגדולים המוכרים מתקיימים בתל-אביב-יפו (לפי דוח פילת של משרד התרבות והספורט של מדינת ישראל לשנת 2016). הנתונים המוצגים לגבי מוסדות התרבות בעיר מתייחסים למוסדות תרבות המוכרים עפ"י ההגדרה של משרד התרבות והספורט (אלו מוסדות שמתקצבים במלואם או בחלקם ע"י משרד התרבות והספורט).

מוזיאונים

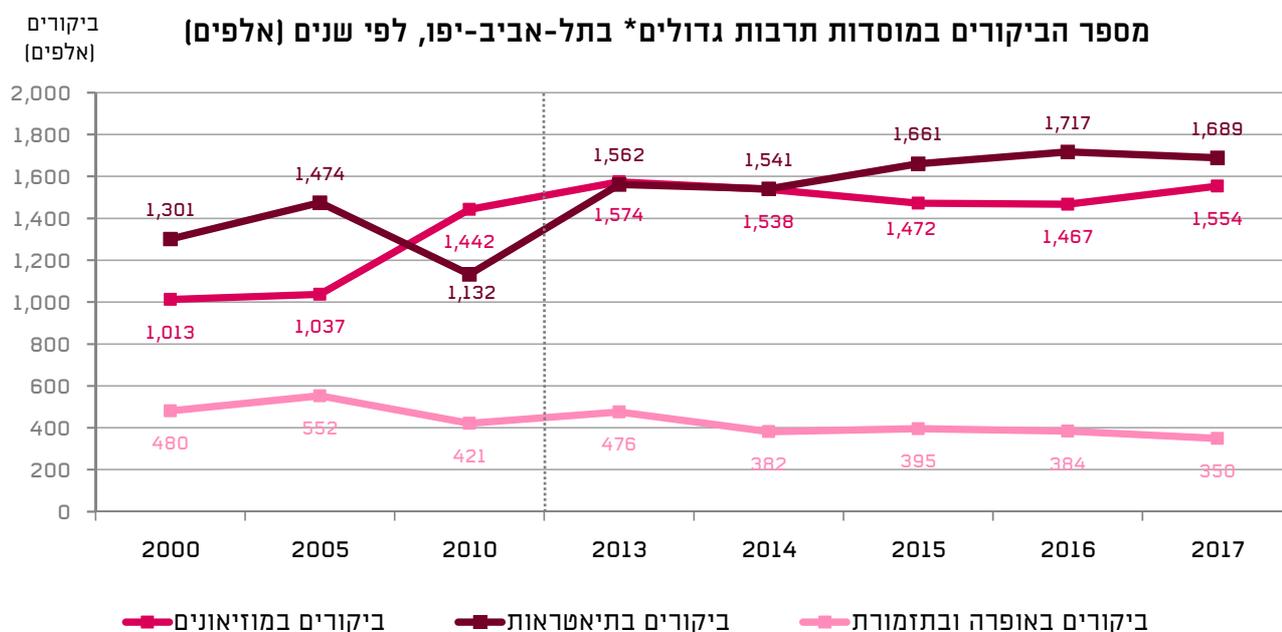
תל-אביב-יפו היא מרכז ארצי לפעילות תרבותית בתחום המוזיאונים:

- משנת 2000 ועד שנת 2013 מספר הביקורים במוזיאונים המוכרים בתל-אביב-יפו היה במגמת עלייה. בחמש השנים האחרונות (מאז שנת 2013) חלה התייצבות במספר הביקורים במוזיאוני העיר.
- בשנת 2017 מספר הביקורים עמד על כ-1,554,000 ביקורים.
- יש לציין שלצד הפעילות במוזיאונים הללו מתקיימות פעילויות מגוונות במוסדות נוספים שאינם נתמכים על-ידי המדינה - קיימות בעיר עשרות גלריות פרטיות ושיתופיות לאמנות פלסטית אותן פוקדים מבקרים רבים. בגלריות הנתמכות על-ידי עיריית תל-אביב-יפו התקיימו בשנת 2017 כ-190 תערוכות בהם היו כ-89,660 מבקרים.

תיאטרות

תל-אביב-יפו היא גם מרכז ארצי לפעילות בתחום התיאטרון:

- משנת 2000 מספר הביקורים בתיאטרות הגדולים והמוכרים (הבימה, הקאמרי, בית ליסין, גשר וידישפיל) נמצא במגמת עלייה.
- בחמש השנים האחרונות המשיכה העלייה במספר הביקורים תוך התייצבות בשנים 2016 ו-2017.
- בשנת 2017 מספר הביקורים עמד על כ-1,690,000.
- בנוסף, פועלים בעיר מוסדות תיאטרון אלטרנטיבי, כמו תיאטרון פרינג' וקבוצות תיאטרון עצמאיות רבות המתקצבים על-ידי העירייה. במוסדות אלו היו בשנת 2017 כ-3,950 הצגות בהן ביקרו כ-393,400 צופים.

* מוסדות תרבות גדולים: מוסדות תרבות הנתמכים ע"י משרד התרבות והספורט וכוללים 17 מוזיאונים, חמישה תיאטרות (הבימה, בית-ליסין, הקאמרי, גשר וידישפיל) ושלושה גופים מוזיקליים (האופרה הישראלית החדשה, התזמורת הפילהרמונית והתזמורת הקאמרית הישראלית). עד שנת 2013 הנתונים מוצגים בדילוגים של חמש שנים.

מוזיקה

בעיר פועלים שלושה מהגופים הגדולים במדינה בתחום המוזיקה - התזמורת הפילהרמונית הישראלית, התזמורת הקאמרית הישראלית והאופרה הישראלית החדשה.

- מאז שנת 2000 מספר הביקורים בגופים המוזיקליים הגדולים במגמת ירידה.
- בחמש השנים האחרונות הייתה תנועתיות במספר הביקורים - בשנת 2013 חלה התאוששות מסוימת בהשוואה לשנים הקודמות, אולם בשנים 2014-2016 נרשמה ירידה תוך התייצבות על כ-390,000 ביקורים בשנה. בשנת 2017 שוב חלה ירידה במספר הביקורים והוא עמד על כ-350,000 ביקורים.
- מעבר למוסדות הגדולים המוכרים, העירייה תומכת במוסדות נוספים שפועלים בתחום המוזיקלי שבמסגרתם התקיימו בשנת 2017 כ-840 הופעות בהן היו כ-68,800 ביקורים.

קולנוע

הקולנוע המסחרי איבד לאורך העשורים האחרונים את המרכזיות שלו בצורה משמעותית. הצמצום בביקורי הקולנוע מאז שנות ה-70 ועד היום, עמד על כ-90% בתל-אביב-יפו ועל כ-45% בישראל.

- בשנת 2017, בכלל אולמות הקולנוע המסחרי בעיר היו כ-798,140 ביקורים.
- לאורך השנים חל צמצום ניכר באחוז הביקורים באולמות הקולנוע בתל-אביב-יפו כאחוז מישראל, במיוחד בלט הדבר מתחילת שנות ה-2000 - בשנת 2000 היו צופי הקולנוע בעיר כ-24% מכלל הצופים בישראל, בעוד שבשנת 2017 הם היו רק כ-4% מכלל הצופים.
- ירידה ניכרת גם במספר אולמות ההקרנה - בשנת 2000 היו 50 אולמות בעיר, בהשוואה לשנת 2017 בה היו 18 אולמות בלבד.

מוסד ייחודי הוא סינמטק תל-אביב הפועל בעיר ובו מתקיימת פעילות קולנועית ענפה הכוללת בין היתר הקרנת "סרטי איכות", קיום ימי קולנוע לתלמידי בתי ספר, ארגון פסטיבלים ואירועים מיוחדים ועוד.

- בסינמטק, בניגוד לקולנוע המסחרי, חלה עלייה בהיקף הפעילות - בשנת 2000 היו כ-250,000 ביקורים, בעוד שבמהלך 2017 היו כ-398,560 ביקורים.
- בשנת 2017 מספר המינויים לסינמטק תל-אביב עמד על כ-4,310.

ספריות עירוניות

העירייה מנהלת מערך של 22 ספריות. נכון לסוף 2017 היו בהן כ-914,130 ספרים (מספר זה כולל רק ספרים מקוטלגים במאגרים הממוחשבים של הספריות).

- לאורך השנים, מספר הספרים בספריות העירוניות הצטמצם (בשנת 2000 היו כ-953,300 ספרים). צמצום זה הוא בחלקו פועל יוצא של השינויים הטכנולוגיים - ספרים רבים נסרקו ומועברים למאגרים ממוחשבים שהגישה אליהם נעשית באמצעות האינטרנט.
- בספריות העירוניות היו בשנת 2017 כ-107,500 קוראים רשומים, מתוכם כ-36,550 קוראים פעילים (34%) ששאלו ספרים במהלך השנה.

חינוך משלים, ספורט ופעילות עירונית

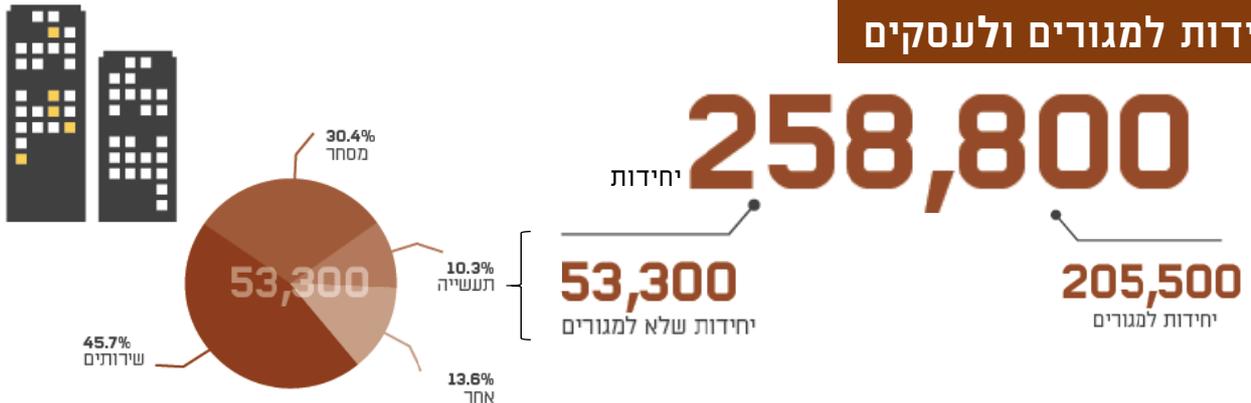
העירייה מפעילה רשת רחבה של מוסדות לחינוך משלים ולפעילות חברתית ותרבותית (חוגים בשלל תחומי הלימוד, התרבות, היצירה והספורט), הפרושים על פני העיר כולה. במסגרת זו פועלים מוסדות קהילתיים כמו מרכזים קהילתיים, מרכזי ספורט, מועדוני קאנטרי קלאב, בריכות עירוניות ועוד.

- בשנת 2017 בכלל המוסדות הקהילתיים העירוניים היו רשומים כ-69,540 משתתפים תושבי העיר (בהשוואה לנתון המקביל משנת 2016 שעמד על כ-64,000 משתתפים).
- העירייה מקיימת מופעים ומפעילה אירועי תרבות מגוונים ברחבי העיר. בשנת 2017 היו 66 אירועים שונים ומגוונים, בהם השתתפו כ-770,200 משתתפים. מתוך כלל האירועים והפעילויות למעלה משליש מהם (38%) היו אירועים שפנו למשפחות וילדים.

דיוור ובינוי

נתונים נבחרים 2017

יחידות למגורים ולעסקים

התחלות הבנייה

בחמש השנים האחרונות בתל-אביב-יפו החלו בבנייתן של:

2,708 דירות בממוצע מדי שנה

בחמש השנים האחרונות הדירות עד 3 חדרים מהוות:

49% מכלל הדירות שהתחילו להיבנות בעיר

47% מהדירות שנבנו במטרופולין תל-אביב

שטח הבנייה

בחמש השנים האחרונות רוב התחלות הבנייה היו מיועדות למגורים ושיערן היה בין -

69%-56%

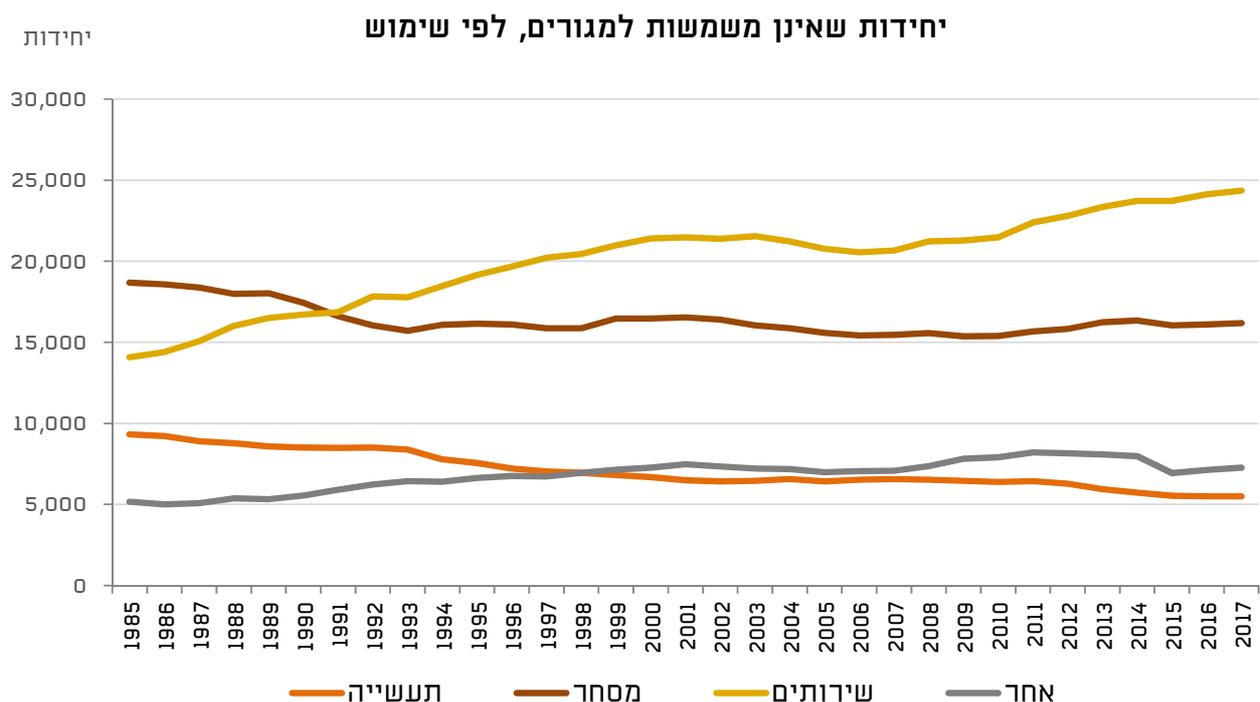
התחלות בנייה

1. דיוור (יחידות למגורים ולא למגורים)

בשלושים השנים האחרונות חלה עלייה במספר היחידות המשמשות למגורים ולשירותים, וירידה במספר היחידות המשמשות לתעשייה.

- בסוף שנת 2016 היו בתל-אביב-יפו כ-258,800 יחידות למגורים ויחידות המשמשות למטרות אחרות, בשטח בנוי של כ-29 מיליוני מ"ר. מרבית היחידות הן למגורים: כ-205,500 דירות, וכ-53,300 יחידות משמשות למטרות שאינן מגורים: שירותים (כ-46%), מסחר (כ-30%), תעשייה (כ-10%) ושימושים אחרים (כ-14%).
- מבחינת הפריסה של היחידות הבנויות על-פני העיר, אזור הצפון הישן (רובע 3) הוא אזור רווי בנייה במיוחד, ובו מרוכז מספר היחידות למגורים ושלא למגורים הגדול ביותר (כ-42,000 בשנת 2017, המהוות כ-16% מכלל היחידות בעיר). באזור שרונה ומונטפיפורי (רובע 6) קיים המספר הקטן ביותר של יחידות (כ-12,500 בשנת 2017 המהוות 5% מכלל היחידות בעיר). אזור זה הוא האזור היחיד בעיר בו קיימות יותר יחידות שאינן למגורים מאשר יחידות המשמשות למגורים. יחד עם זאת חלה עליה של 19% ביחידות הדיוור למגורים ברובע 6 בין 2016-2017 בזכות בניה חדשה באזור.
- בנוגע ליחידות שאינן משמשות למגורים, החל משנת 1990, ניתן לזהות שתי מגמות הפוכות: מספר היחידות המשמשות לתעשייה ירד בכ-35% ואילו מספר היחידות המשמשות לשירותים עלה בכ-46%.
- אזורי המגורים המובהקים בעיר, בהם שיעור הדירות למגורים מסה"כ היחידות למגורים ושלא למגורים גבוה מ-85% הם: עבר הירקון וצפון העיר (רבעים 1-4) ומזרח העיר (רובע 9). מרכז העיר (רבעים 5 ו-6) ודרום העיר (רובע 8) הם אזורים מעורבים (עסקים ומגורים) - ברובע 8 וברובע 5 מהוות הדירות למגורים רק 68%-70% מכלל היחידות וברובע 6 הן מהוות 35% בלבד מסה"כ היחידות ברובע. ברבעים 5 ו-8 קיים ריכוז גבוה של יחידות המשמשות למסחר, ולמעשה כמעט מחצית מסה"כ יחידות המסחר בעיר נמצאות ברבעים אלה. 37% מסה"כ היחידות השייכות לענף השירותים הציבוריים, העסקיים והאישיים מתרכזות במרכז העיר (רבעים 5 ו-6) וכמעט מחצית מבתי המלאכה ומפעלי התעשייה מתרכזים בדרום העיר (רובע 8) וביפו (רובע 7).
- לאורך השנים חלה עלייה במספר הדירות. כמו כן, השטח הממוצע לדירה בתל-אביב-יפו גדל משנת 1990 כמעט ב-11 מ"ר, והוא עמד בשנת 2017 על כ-83 מ"ר. שטח הדירה הממוצע באזור עבר הירקון (רבעים 1+2) הוא גדול יותר (113-115 מ"ר), ושטח הדירה הקטן ביותר הוא בדרום העיר (רובע 8): כ-62 מ"ר בממוצע.

2. בינוי

ב-5 השנים האחרונות (2013-2017) גדל פי 4 שטח גמר הבנייה המיועדת להארכה, מסחר ושירותים עסקיים, בהשוואה לחמש השנים הקודמות. בשנת 2017 היווה שטח זה 51% מכלל שטח גמר הבניה בתל-אביב-יפו, למעלה משליש מכלל שטח גמר הבניה בישראל לייעוד זה. גם כמות הדירות שבנייתן הסתיימה גבוהה יותר ב-5 השנים האחרונות, בהשוואה לעשור הקודם. בשנת 2016 נרשם שיא בחלקן של דירות בנות 3 חדרים מסך הדירות שבנייתן הסתיימה.

○ **התחלות בנייה** - נתוני התחלת בנייה מלמדים על היקף הבניינים והדירות החדשות שהתחילה חפירת היסודות שלהם בתקופת זמן נתונה. נתון זה מסייע להבנת מצב הענף והאווירה השוררת בקרב יזמים, קבלנים, בנקים ורוכשי דירות.

○ שטח התחלות בנייה בתל-אביב-יפו מתאפיין בתנודתיות: תקופות שיא בשטח התחלות בנייה נרשמו בתחילת שנות ה-70, ובסוף שנות ה-90, ואילו תקופת שפל נרשמה בשנות ה-80. בשנת 2012 נרשם שיא חדש, כאשר שטח התחלות בנייה בתל-אביב-יפו היה הגבוה ביותר בחמישים השנים האחרונות והגיע לכ-850 אלף מ"ר. בשנת 2017 נתון זה נמוך יותר (כ-680 אלף מ"ר). בחמש השנים האחרונות, חלקן של התחלות הבנייה למגורים היווה כ-63% בממוצע מכלל שטח הבנייה בעיר. חלקו של שטח היחידות המיועדות להארכה, מסחר ושירותים עסקיים מכלל שטח התחלות הבנייה בעיר - עלה, וב-3 השנים האחרונות היווה 28%-35% מכלל שטח התחלות הבנייה. יתר שטח התחלות הבנייה (9%) יועדו בעיקר לבנייני ציבור.

○ בחמש השנים האחרונות חלקו של שטח התחלות הבנייה בתל-אביב-יפו מכלל שטח התחלות הבנייה בישראל נע בין 4%-8%. במקביל עלה חלקם של שטחי התחלות הבנייה להארכה, מסחר ושירותים ונע בין 18%-23% מכלל התחלות הבנייה למטרות אלה בישראל.

○ עיקר התחלות הבנייה בתל-אביב-יפו ב-5 השנים האחרונות (2013-2017), היה באזור מרכז העיר (רבעים 5 ו-6) - 34%. כך גם 57% מהתחלות הבנייה למשרדים ולמסחר, 82% מהתחלות הבנייה להארכה ו-24% מהתחלות הבניה למגורים. גם באזור עבר הירקון בולטות התחלות הבנייה למגורים והן היוו 33% מסה"כ התחלות הבנייה למטרות אלו בעיר.

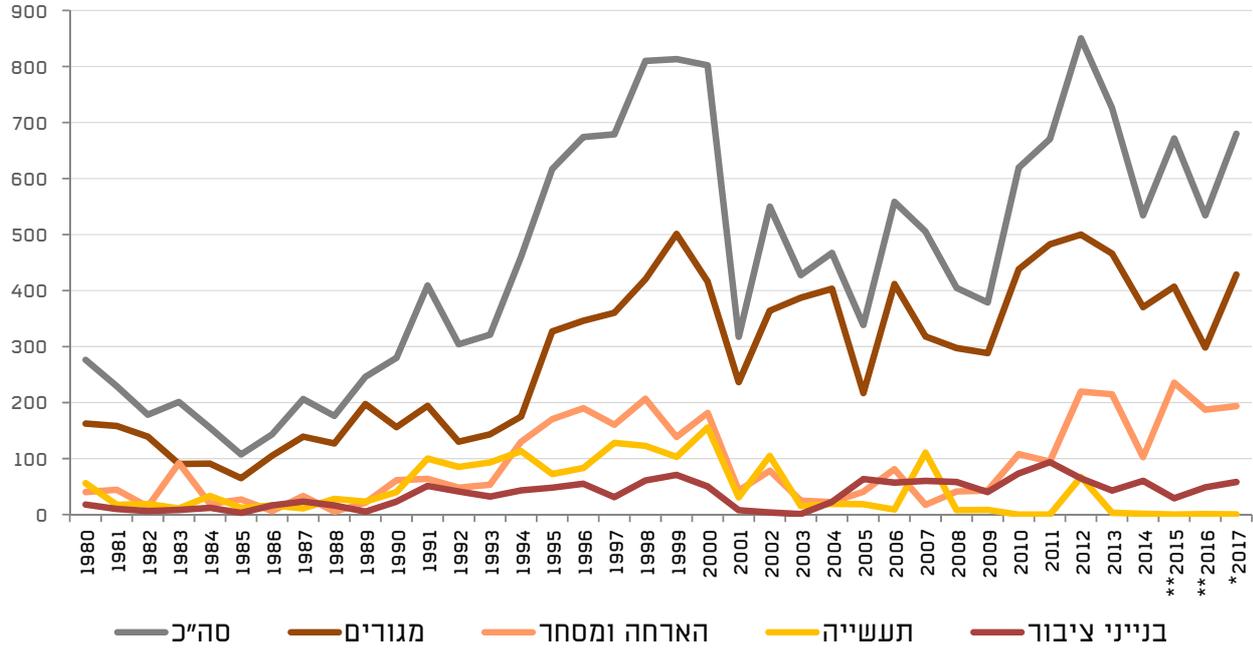
○ **גמר בנייה** - קיים קשר בין השינויים בשטח התחלות הבנייה לשינויים בשטח גמר הבנייה בעיר. תקופות שיא בשטח התחלות הבנייה מובילות בדרך כלל, לאחר כשנתיים-שלוש, לתקופות שיא בגמר בנייה וכך גם תקופות השפל בהתחלות הבנייה מובילות לשפל בגמר הבנייה. ממוצע שטח גמר הבנייה בחמש השנים האחרונות עמד על כ-677,700 מ"ר לשנה - גבוה יותר מהעשור שקדם לו (כ-477,600 מ"ר לשנה). בשנת 2017 נרשם שיא חדש, כאשר שטח גמר בנייה בתל-אביב-יפו היה הגבוה ביותר בחמישים השנים האחרונות והגיע לכ-847,000 מ"ר. לראשונה משנת 2000, שטח גמר הבניה למגורים - נמוך משטח גמר הבנייה שאינו למגורים. בחמש השנים האחרונות, שטח גמר הבנייה בעיר נע בין 5%-7% מסה"כ שטח גמר הבנייה בישראל, בהמשך למגמה בכלל העשור האחרון.

○ **דירות** - מספר הדירות שנבנות בעיר מדי שנה מתאפיין בדרך כלל בתנודתיות, אך בסה"כ, נמצא במגמת עלייה: מספר הדירות שבנייתן הסתיימה בחמש השנים האחרונות (2013-2017) היה גבוה במיוחד - 2,786 דירות בשנה בממוצע, בהשוואה לממוצע של כ-1,570 דירות בשנה בעשור שקדם לשנים אלו. בתקופה זו בלטה במיוחד בנייה מרובה יחסית של דירות בנות 1-2 חדרים: כ-21% בממוצע לשנה מכלל הדירות שבנייתן הושלמה בתקופה זו. לשם השוואה, שיעור דירות בנות 1-2 חדרים שנבנו בתקופה זו בערים הגובלות בתל-אביב-יפו, אינו עולה על 8% מכלל הדירות שנבנו. בירושלים שיעור זה עומד על 2% ובחיפה הוא נמוך מאחוז.

○ כתוצאה מהגידול בבניית דירות קטנות, משנת 2000 השטח הממוצע לדירה בתל-אביב-יפו נמצא במגמת ירידה: השטח מצטמצם בכ-20 מ"ר מדי 5 שנים. בשנת 2017, שטח הדירה הממוצע בתל-אביב-יפו הוא כ-127 מ"ר - נמוך משמעותית בהשוואה לירושלים, לאשדוד ולראשלי"צ (164-200 מ"ר).

שטח התחלות בנייה בתל-אביב-יפו, לפי ייעוד (אלפי מ"ר)

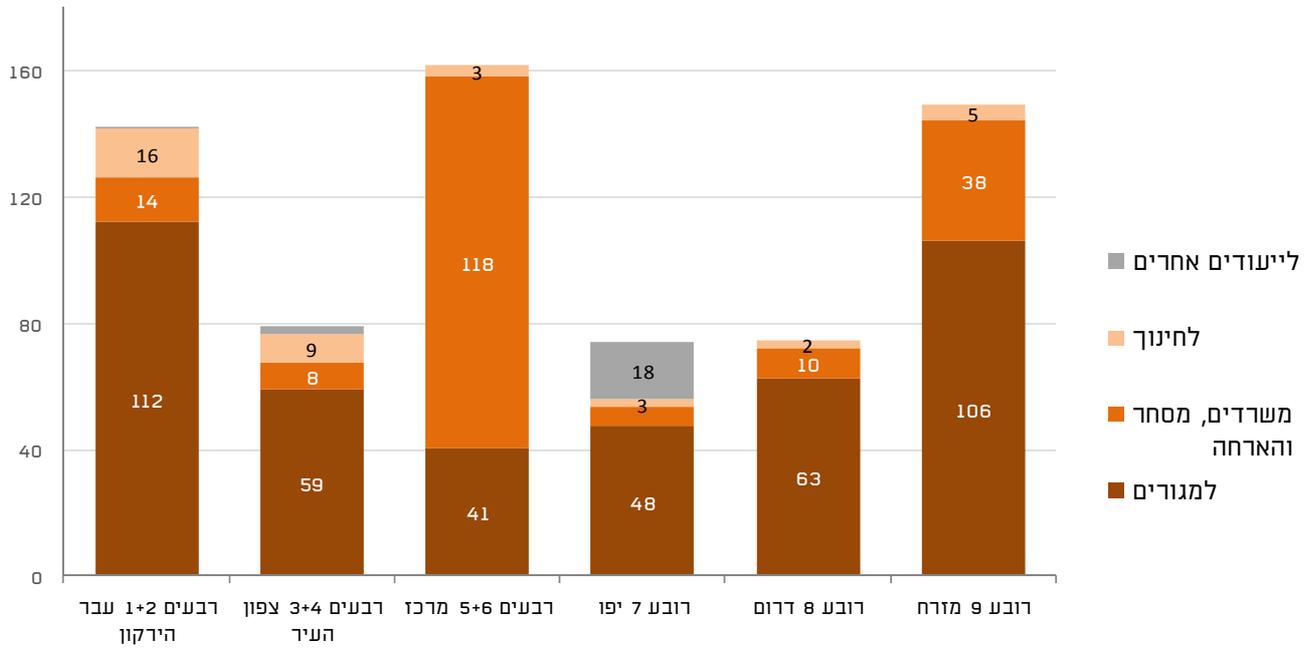
אלפי מ"ר

* מספרים ארעיים או אומדנים; ** מספרים מתוקנים

ממוצע שטח התחלות בנייה, לפי רובע וייעוד, 2017-2013

אלפי מ"ר

עסקים ותעשייה

נתונים נבחרים 2017

עסקים פעילים

ישראל
עסקים **582,984**

תל-אביב-יפו מהווה מרכז עסקים משמעותי בישראל

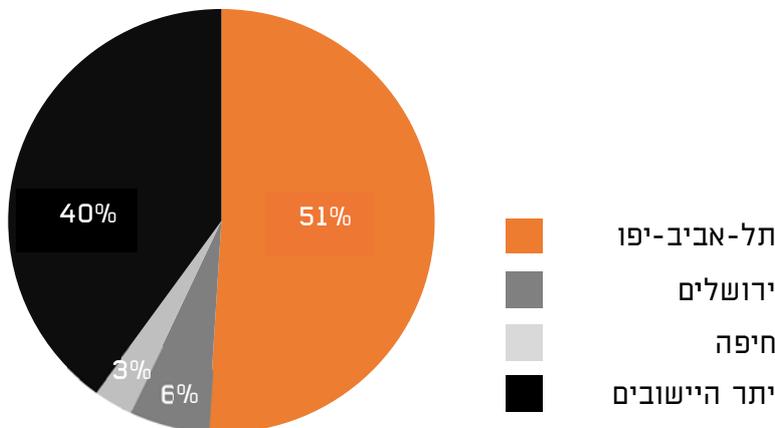
תל-אביב-יפו
עסקים **72,510**
12.4% מישראל

חיפה
עסקים **21,930**
3.8% מישראל

ירושלים
עסקים **40,430**
6.9% מישראל

משרות בבנקים

אחוז המשרות במשרדי הבנקים (שמשרתים לקוחות) בישראל, לפי יישוב

לעסקים בעיר ישנה חשיבות ותרומה רבה לחוסנה הכלכלי של העיר. מגוון העסקים הקיים בעיר מגדיל את האטרקטיביות שלה הן עבור התושבים המתגוררים בה והן עבור המבקרים המגיעים אליה לצורכי תעסוקה, תיירות, בילוי ומסחר. העסקים הגדולים בעיר לצד העסקים הקטנים והבינוניים מהווים בסיס הטרונגי משמעותי לכלכלת העיר וליצירת מקומות תעסוקה בה. חלקה הגבוה של ת"א-יפו במספר סניפי בנק ומועסקים בתחום הבנקאות ובשיעור מועסקים גבוה (מכלל ישראל) בענפי השירותים הפיננסיים ושירותי הביטוח הפוכים אותה למרכז הפיננסי העיקרי בישראל.

בבחינת פעילות העסקים בתל-אביב-יפו אנו מתייחסים לשני מאגרי נתונים: המאגר הראשון הוא קובץ חייבי ארנונה שלא למגורים (מאגר נתונים עירוני), אשר כולל את מספר יחידות העסקים והשירותים המחויבות בארנונה, עפ"י השימוש שלהן. המאגר השני הוא מרשם העסקים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אשר נסמך על מקורות מנהליים (מע"מ והמוסד לביטוח לאומי). שני המקורות שונים זה מזה בשל המטרה לשמה הוקמו והגדרותיהם השונות, לכן לא ניתן להשוות ביניהם.

1. עסקים בת"א-יפו (מרשם העסקים של הלמ"ס)

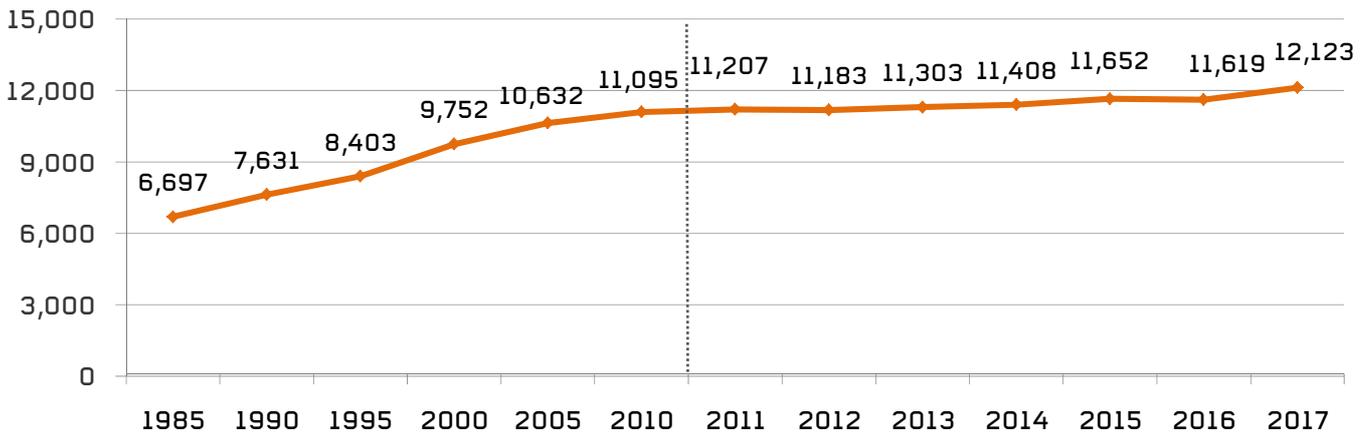
ת"א-יפו מהווה מרכז עסקים חשוב בישראל: בשנת 2017 פעלו בה למעלה מ-72,000 עסקים, אשר היוו כ-12% מכלל העסקים הפעילים בישראל.

- העסקים הפעילים בת"א-יפו (72,508 עסקים בשנת 2017) היוו כ-12% מכלל העסקים הפעילים בישראל. שיעור זה גבוה מחלקה של ירושלים (כ-7% מכלל העסקים הפעילים בישראל) ושל חיפה (כ-4%).
- בחמש השנים האחרונות (2013-2017) חלה עלייה של כ-6% במספר העסקים הפעילים בעיר. שיעור זה נמוך בהשוואה לגידול במספר העסקים הפעילים בישראל ובירושלים (13% ו-11%, בהתאמה) ודומה לזה שבחיפה (6%).
- בעיר נפתחים ונסגרים עסקים רבים, דבר המצביע על דינאמיות: בשנת 2017 נפתחו ונסגרו בעיר אלפי עסקים (6,321 עסקים נפתחו ו-5,198 נסגרו), כך שבמאזן הכולל בשנת 2017 נוספו בה עוד כ-1,100 עסקים חדשים, המהווים גידול של כ-1.5% בכמות העסקים הפעילים בעיר. תוספת זו מהווה כ-8% מכלל העסקים החדשים שנוספו בישראל באותה שנה.
- סה"כ בחמש השנים האחרונות (2013-2017) נוספו בעיר למעלה מ-30,000 עסקים ונסגרו כ-25,000 עסקים, כשקצב גידול העסקים נע בין 1%-2% בכל שנה.
- עסקים פעילים, לפי ענף כלכלי - הענפים בהם שיעור העסקים הפעילים הוא הגבוה ביותר הם שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים ושירותי ניהול ותמיכה (28% מכלל העסקים הפעילים בעיר) ומסחר סיטוני וקמעונאי ותיקון כלי רכב מנועיים (14% מכלל העסקים הפעילים בעיר).

2. יחידות עסקים ושירותים בת"א-יפו (קובץ חייבי ארנונה שלא למגורים)

בסוף שנת 2017 הגיע מספר היחידות (הרשומות בארנונה), המשמשות לעסקים ושירותים בעיר ל-53,300 יחידות, ושטחן הסתכם בכ-12.1 מיליון מ"ר. בחמש השנים האחרונות (2013-2017) לא חל שינוי משמעותי במספר היחידות העסקיות בעיר. שטחן עלה באחוזים בודדים (7%).

שטח יחידות עסקים ושירותים בת"א-יפו, לפי שנים

הערה: עד 2010 הנתונים מוצגים בדילוגים של 5 שנים.

3. ת"א-יפו כמרכז עסקי ופיננסי

חלקה היחסי הגבוה של ת"א-יפו במספר סניפי הבנק והמועסקים בתחום הבנקאות, ובשיעורם הגבוה (30%) של המועסקים בשירותים הפיננסיים ושירותי הביטוח מכלל המועסקים בענף זה בישראל, מדגישים את היותה של ת"א-יפו מרכז פיננסי בישראל.

- בשנת 2017 פעלו בת"א-יפו 135 סניפים של משרדי בנקים בהם מתבצעת קבלת קהל ואשר משרתים בהם לקוחות (סה"כ כמות הסניפים בעיר גדולה יותר, וכוללת גם סניפי מטה בהם קבלת קהל אינה מתבצעת). הסניפים המקבלים קהל מהווים כ-13.0% מכלל הסניפים של משרדי הבנקים (המשרתים לקוחות) בישראל.
- מספר המשרות בת"א-יפו במשרדי הבנקים בסניפים המקבלים קהל הגיע בשנת 2017 ל-15,080, המהווים למעלה ממחצית (51.3%) מסה"כ המשרות במשרדי בנקים (המשרתים לקוחות) בישראל. מספר המשרות הממוצע לסניף בנק גבוה במיוחד בתל-אביב-יפו בהשוואה לערים הגדולות האחרות ובהשוואה לכל הארץ.

4. מפעלי תעשייה

בשנת 2015 היוותה התעשייה בת"א-יפו כ-3% מהתעשייה בישראל, עם כ-11,300 משרות ועם תמורה למשרות אלו הקרובה לכ-1.7 מיליארד ש"ח.

- עצמה טכנולוגית** - למעלה ממחצית מהמשרות במפעלי התעשייה בעיר (52%) השתייכו לענפי כלכלה בעלי עצמה טכנולוגית נמוכה (טכנולוגיה מסורתית) וכ-16% מהן השתייכו לענפי כלכלה בעלי עצמה טכנולוגית גבוהה (טכנולוגיה עילית), אשר מהווים את שני הקצוות על הרצף של עצמה טכנולוגית.
- משרות ותמורה למשרות** - מספר המשרות במפעלי תעשייה בתל-אביב-יפו בשנת 2015 עמד על 11,275 משרות והתמורה למשרות (כלומר, ההוצאה לשכר ולמשכורת) הגיעה לכ-1,694 מיליוני ש"ח. בשנת 2015, כ-17% מכלל המשרות במפעלי תעשייה בעיר היה בענף מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי וציוד חשמלי, שהוא הענף הכלכלי עם מספר המשרות הגדול ביותר במפעלי התעשייה בעיר. התמורה למשרות בענף זה הייתה גבוהה באופן יחסי, והיוותה כשליש (34%) מהתמורה למשרות במפעלי תעשייה בעיר. כמו כן, התמורה הממוצעת למשרה בענף זה גבוהה בכ-60% מהתמורה הממוצעת למשרות בעיר (297,400 ש"ח לעומת 187,500 ש"ח, בהתאמה).

תעסוקה

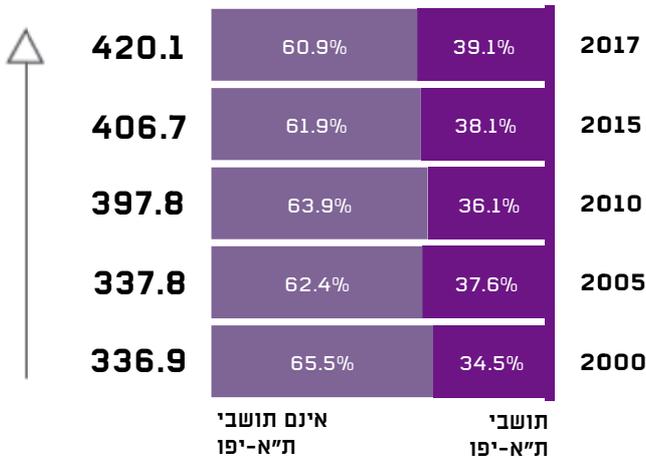
נתונים נבחרים 2017

סה"כ (אלפים)

מספר מועסקים

420,100

מספר המועסקים בעיר גדל בהתמדה משנת 2013 גדל מס' המועסקים בעיר בכ-8% כשעיקר הגידול (76%) נבע מהעלייה במספר המועסקים תושבי העיר.

אחוז מישראל

מועסקים בשלוש הערים הגדולות

תל-אביב-יפו 11%

ירושלים 9%

חיפה 5%

בלתי מועסקים, כאחוז מהשייכים לכוח העבודה
תל-אביב-יפו 3.6% | ישראל 4.2%

מועסקים בתל-אביב-יפו כאחוז מהמועסקים בישראל, לפי ענפי כלכלה בולטים

שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח 29.4%

שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים 23.5%

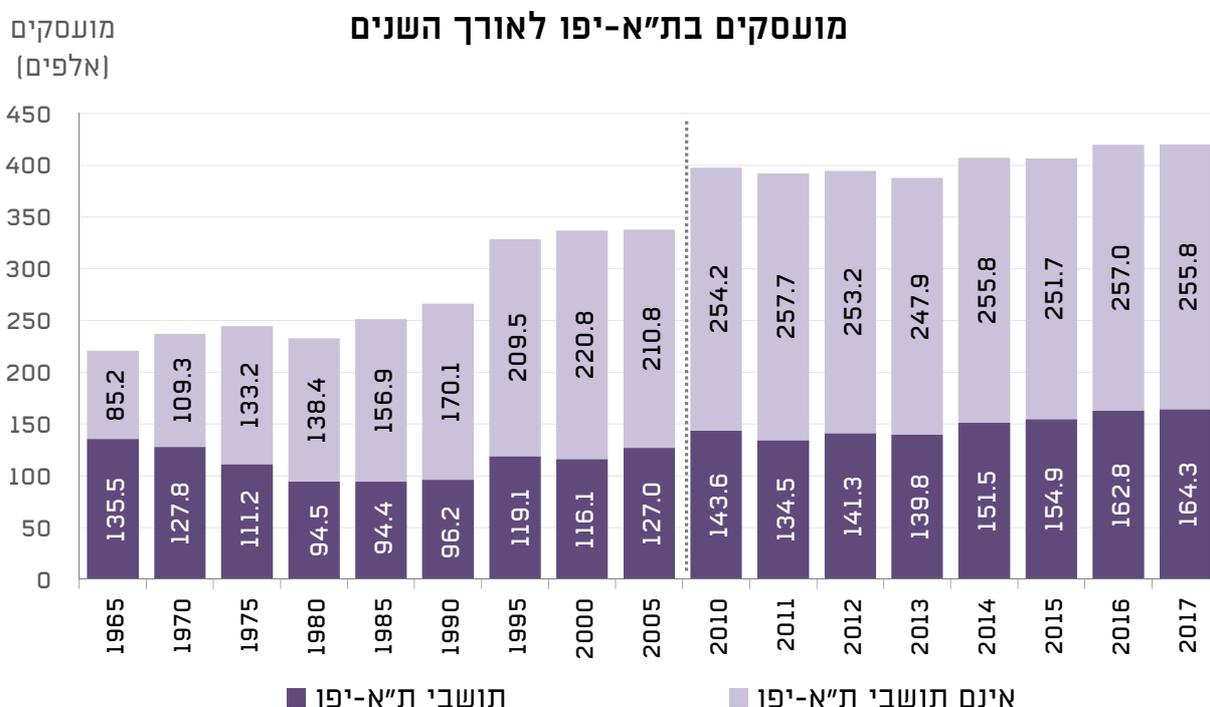
מידע ותקשורת 21.9%

ת"א-יפו היא מרכז תעסוקה כלל ארצי, המורכב ממועסקים תושבי העיר וממועסקים שאינם תושבי העיר. בעשור האחרון (משנת 2008) עלה מספר המועסקים בעיר בכ-12%, כך שבשנת 2017 הועסקו בת"א-יפו כ-420,100 איש, אשר היוו כ-11% מכלל המועסקים בישראל. מבין ענפי התעסוקה השונים הפועלים בעיר בולטים ענפי תעסוקה כלכליים התורמים למיצובה של העיר כמרכז כלכלי כלל ארצי. בשנת 2017 קרוב לכשליש (29%) מהמועסקים בישראל בענף שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח עבדו בת"א-יפו. כמו כן, כמחצית מהמשרות בסניפי בנקים בהם משרתים לקוחות בישראל הינם בסניפי הבנק בת"א-יפו. קרוב לכרבע מהמועסקים בישראל (22%-24%) בענף שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים ובענף מידע ותקשורת הועסקו בעיר והם מהווים ענפים תומכים בפעילות הכלכלית המתבצעת בעיר. מעבר לענפים אלה, בלטו גם המועסקים בעיר בתחום ההיי-טק אשר היוו בשנת 2017 כ-10% מכלל המועסקים בעיר וכ-13% מכלל המועסקים בתחום ההיי-טק בישראל. הניתוח שלהלן מתייחס למבנה התעסוקתי בת"א-יפו, בו יוצגו בנפרד המאפיינים העיקריים של כלל המועסקים בעיר, והמאפיינים העיקריים של המועסקים תושבי העיר, העובדים בעיר או מחוצה לה.

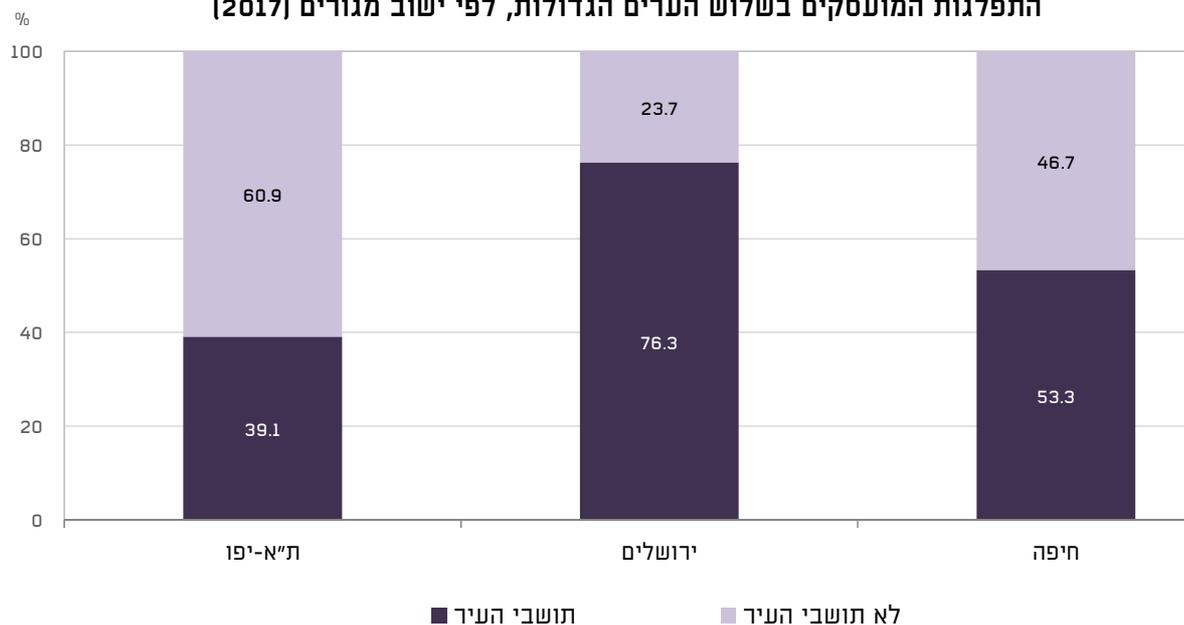
1. מועסקים בתל-אביב-יפו

- בשנת 2017 הועסקו בת"א-יפו כ-420,100 איש אשר היוו כ-11% מכלל המועסקים בישראל.
- חלקם של המועסקים בת"א-יפו בשנת 2017 מכלל המועסקים בישראל גבוה בהשוואה לירושלים שחלקה הגיע לכ-9% מכלל המועסקים בישראל (343,100 מועסקים) וחיפה שחלקה הגיע לכ-5% (176,600 מועסקים).
- בעשור האחרון (משנת 2008) עלה מספר המועסקים בעיר בכ-12%. העלייה במספר המועסקים תושבי העיר גבוהה בהשוואה לעלייה במספר המועסקים שאינם גרים בעיר (18% לעומת כ-9%, בהתאמה).

- מועסקים, לפי ענף כלכלי** - בשנת 2017 שיעור המועסקים בענף שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים היה הגבוה ביותר (16%) בהשוואה ליתר הענפים, ושיעורו מיראל עמד על כ-24%. המועסקים בענף שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח היוו כ-9% מהמועסקים בעיר וכמעט כ-30% מכלל המועסקים בענף זה בכל הארץ (בהשוואה ל-6% בירושלים ול-4% בחיפה). התפלגות המועסקים בשנת 2017 לפי ענף כלכלי, דומה להתפלגות בשנת 2016 ובשנים קודמות.
- לאורך השנים קיימת ירידה עקבית בשיעור המועסקים בשירותים פיננסיים ושירותי ביטוח מכלל המועסקים בענף זה בישראל. בחמש השנים האחרונות (2017-2013) חלה ירידה של כ-10% בשיעור המועסקים בענף זה בת"א-יפו מכלל המועסקים בענף בישראל.
- בחמש השנים האחרונות (2017-2013) חלה עלייה של כ-20% במספר המועסקים בענף שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים ועלייה של כ-17% במספר המועסקים בענף המידע והתקשורת בעיר. לעומתם, חלה ירידה של כ-11% במספר המועסקים בענף שירותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות. לצד העליה שחלה בחמש השנים האחרונות במספר המועסקים בענף מידע ותקשורת, חלה ירידה של כ-3% בשיעורם מכלל ישראל.
- בשנת 2017 כ-13% מסניפי הבנקים (המשרתים לקוחות) בישראל היו בתל-אביב-יפו ומספר המשרות בהם הגיע לכ-51% מסה"כ המשרות בסניפי בנקים בהם משרתים לקוחות בכל הארץ.
- מועסקים, לפי תחום ההיי-טק** - בשנת 2017 הועסקו בת"א-יפו כ-41,000 איש בתחום ההיי-טק המהווים כ-10% מכלל המועסקים בעיר וכ-13% מכלל המועסקים בתחום ההיי-טק בישראל.
- בחמש השנים האחרונות (2017-2013) חלה עלייה של כ-8% במספר המועסקים בתחום ההיי-טק בעיר. תחום ההיי-טק נחלק לענפי שירותים ותעשייה. בת"א-יפו, מרבית המועסקים בהיי-טק הם בענפי השירותים (93%). שיעור זה גבוה מהנתון המקביל בישראל (64%), בחיפה (70%) ובירושלים (66%).
- מועסקים, לפי מקום המגורים** - ת"א-יפו משמשת כמרכז מטרופוליני המספק תעסוקה לתושבי הערים הסמוכות במטרופולין תל-אביב ולתושבי יישובים מרוחקים יותר.
- בשנת 2017 כ-39% מכלל המועסקים בעיר היו תושבי העיר והיתר (כ-61%) הגיעו מחוצה לה. מצב זה היה שונה בעבר (בשנות ה-60' תושבי העיר שעבדו בה היוו כ-60% מכלל המועסקים בה), והוא השתנה בהדרגה כך שמשנת 1990 תושבי ת"א-יפו העובדים בעיר מהווים כשליש או יותר (34%-38%) מכלל המועסקים בה.
- בירושלים ובחיפה, שיעור המועסקים המגיעים מחוץ לעיר בשנת 2017, היה נמוך בהשוואה לשיעור המקביל בתל-אביב-יפו (24%-1 ו-47% לעומת 61%, בהתאמה).

התפלגות המועסקים בשלוש הערים הגדולות, לפי ישוב מגורים (2017)

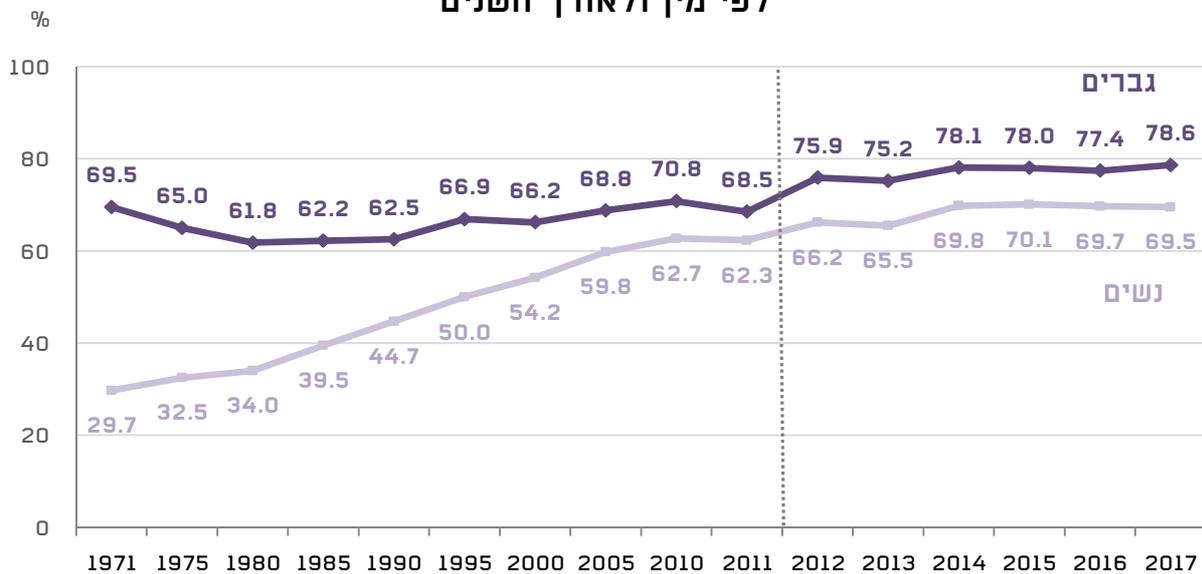
2. מועסקים ומאפייני כוח העבודה של תושבי ת"א-יפו

כוח העבודה של תושבי ת"א-יפו

המשתתפים בכוח העבודה הינם בני 15 ומעלה, שעבדו או שחיפשו עבודה באופן פעיל. מזה שנים, ההשתייכות לכוח העבודה גבוהה יותר בקרב תושבי ת"א-יפו בהשוואה לתושבי ירושלים, חיפה וישראל בכלל. עם השנים, שיעור ההשתתפות בכוח העבודה עלה בקרב תושבי העיר (במיוחד בקרב נשים תושבות העיר), והוא יציב בארבע השנים האחרונות בקרב גברים ונשים כאחד.

- בשנת 2017, כ-74% מתושבי ת"א-יפו בגילאי 15 ומעלה, היו שייכים לכוח העבודה, זאת בהשוואה לכ-53% בירושלים וכ-64% בחיפה ובכל הארץ.
- השתייכות לכוח העבודה, לפי מין - כ-70% מהנשים תושבות העיר השתייכו בשנת 2017 לכוח העבודה. שיעורים אלה יציבים בארבע השנים האחרונות.
- השתייכות לכוח העבודה, לפי השכלה ומין - שיעור השייכים לכוח העבודה עולה במקביל לעלייה ברמת ההשכלה, הן בקרב גברים והן בקרב נשים.

אחוז תושבי ת"א-יפו השייכים לכוח העבודה האזרחי*, לפי מין ולאורך השנים**

* עד שנת 2012, מוצגים נתונים של כוח העבודה האזרחי, נתונים אלה אינם כוללים את המשרתים בשירות צבאי או בקבע. משנת 2012 ואילך הנתונים כוללים גם את אנשי הצבא ולפיכך לא ניתן להשוות את נתוני 2012 ואילך לנתוני שנים קודמות.

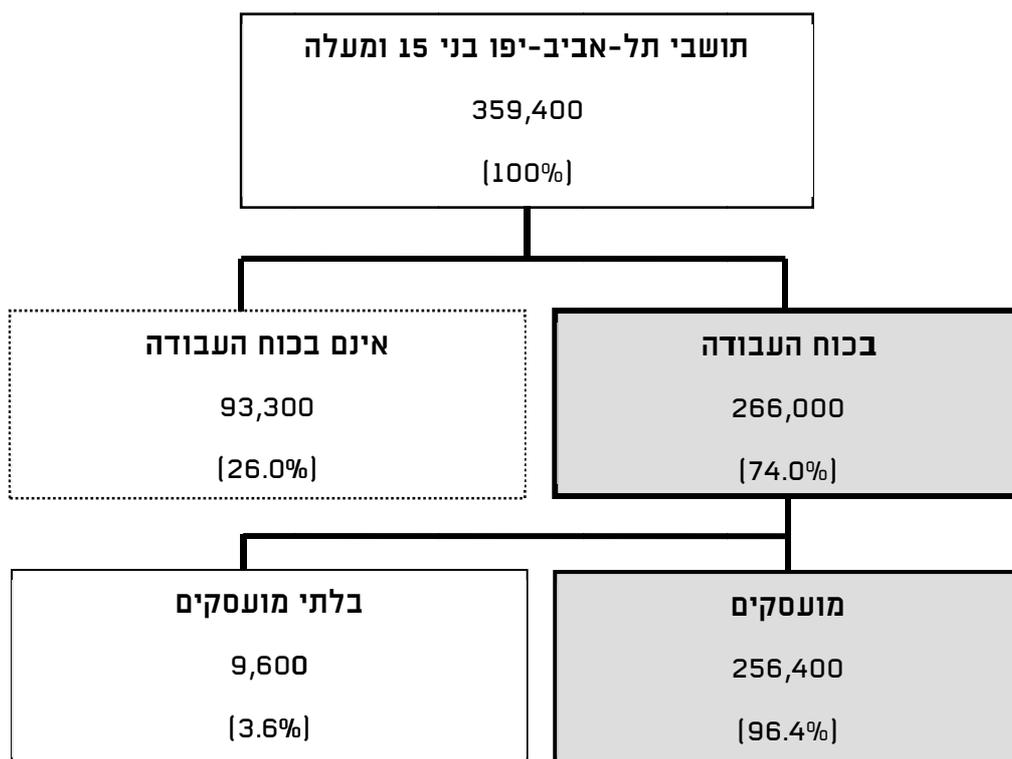
** עד 1985 הנתונים מתייחסים לגילאי +14, ביתר השנים הנתונים מתייחסים לגילאי +15.

מצב תעסוקתי של תושבי ת"א-יפו

בשנת 2017 מספר המועסקים תושבי ת"א-יפו עמד על קצת יותר מרבע מיליון איש (כ-256,400), וכשני שלישים מהם (64%) עבדו בעיר.

- מספר הבלתי מועסקים תושבי העיר הגיע בשנת 2017 ל-9,600, והם היוו כ-3.6% מהמשתתפים לכוח העבודה בעיר (בהשוואה לכ-4.2% בישראל, כ-5.1% בירושלים וכ-4.4% בחיפה).
- שיעור השכירים מכלל המועסקים תושבי העיר, הגיע בשנת 2017 לכ-81%.

מצב תעסוקתי של תושבי תל-אביב-יפו בני 15 ומעלה (2017)*

* נתונים מעוגלים.

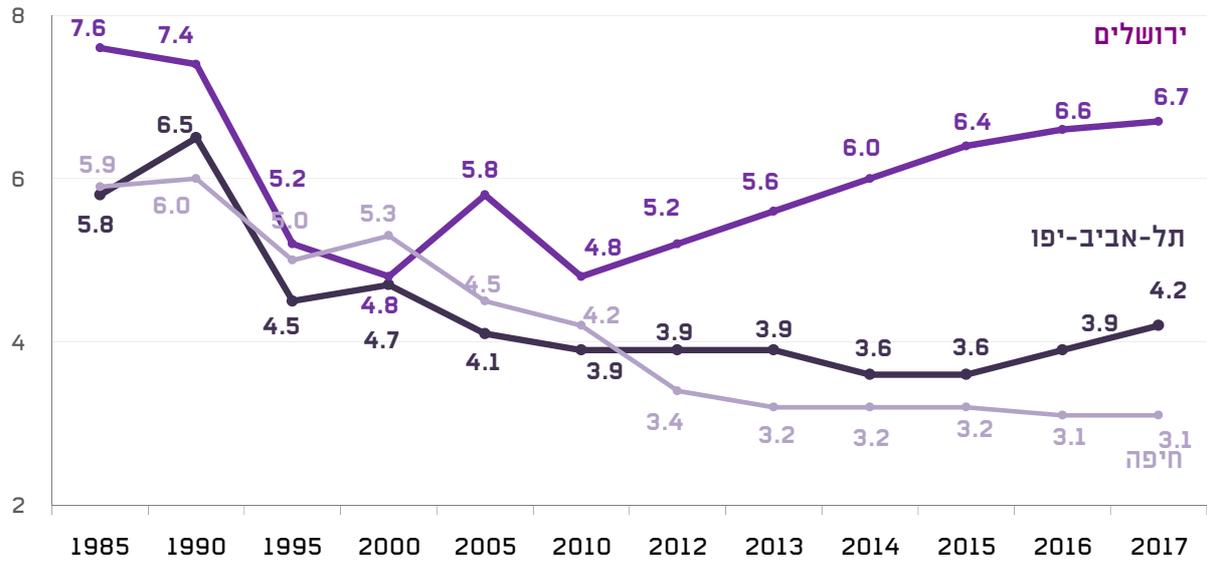
- **עבודה בהיקף חלקי** - בשנת 2017 כ-26% מהמועסקים תושבי תל-אביב-יפו עבדו בעבודה בהיקף חלקי. הנטייה לעבוד בהיקף חלקי בלטה תמיד יותר אצל נשים: כשליש מהנשים המועסקות הועסקו במשרה בהיקף חלקי, בהשוואה לכחמישית מהגברים המועסקים.

דורשי עבודה בלשכות התעסוקה בתל-אביב-יפו

- מספר דורשי העבודה בשנת 2017 בת"א-יפו עמד על 6,947 איש בממוצע לחודש, והם היוו 4.2% מכלל דורשי העבודה בישראל.
- בעוד שלא חל שינוי משמעותי בשנת 2017 לעומת שנת 2016 במספר דורשי העבודה בת"א-יפו, חלה ירידה של כ-7%-8% במספר דורשי העבודה בישראל, חיפה וירושלים.
- בחמש השנים האחרונות (2017-2013) חלה ירידה של כ-18% במספר דורשי העבודה בת"א-יפו. ירידה זו קטנה לעומת הירידה המקבילה בישראל (24%) ובחיפה (26%), אך גבוהה מהירידה שחלה בירושלים (9%).
- לא נמצאו הבדלים בין המינים במספר דורשי העבודה בשנת 2017 בת"א-יפו.
- כ-40% מדורשי העבודה בת"א-יפו היו בעלי השכלה של 13 שנות לימוד או יותר.
- משנת 2015 חלה עלייה בחלקם היחסי של דורשי העבודה בת"א-יפו מכלל דורשי העבודה בישראל (4.2% בשנת 2017 לעומת 3.6% בשנת 2015), וזאת למרות שלא חלה עלייה משמעותית במספרם.

ממוצע חודשי של מספר דורשי עבודה בשלוש הערים הגדולות,
כאחוז מישראל, לאורך השנים

%
מישראל

* עד 2010 הנתונים מוצגים בדילוגים של 5 שנים, משנת 2012 הנתונים מוצגים ללא דילוגים בין השנים.

תיירות

נחרים 2017

אורחים

1,404,500

14.0% מישראל

אורחים במלונות
לאורך זמן (אלפים)

3,400,000 לינות
14.0% מישראל

72 מלונות
17.7% מישראל

2,573,500 לינות של תיירים מתוכם
24.2% מישראל

8,076 חדרים במלונות תיירות
15.0% מישראל

1,475,293 פדיון תיירים (אלפי ₪)
30.4% מישראל

פדיון במלונות תיירות
2,185,000 (אלפי ₪)
19.7% מישראל

לאורך העשור האחרון ענף התיירות בת"א-יפו מצוי בצמיחה הדרגתית מתמדת, שחלקה נובע ממגמת הגידול העולמית בענף התיירות. בד בבד עם מגמת הצמיחה, היו גם שנות משבר בתיירות שנבעו מאירועים ביטחוניים ומתהליכים פוליטיים וכלכליים בארץ ובעולם, שמהם מושפע הענף. בשנות משבר חלה ירידה במדדי התיירות: כך קרה במשבר הכלכלי ובמיתון העולמי בשנת 2009 ובמצע "צוק איתן" בשנת 2014.

בחמש השנים האחרונות (2013-2017) חלה עלייה של למעלה מ-30% במספר האורחים במלונות התיירות בעיר, כשעיקר העלייה נובע מהגידול במספר הישראלים (54%) לעומת הגידול במספר התיירים (20%) שלנו בהם. משנת 2008 מספר הישראלים שלנו במלונות תיירות בעיר הכפיל את עצמו וחלה עלייה של כ-80% במספר לינותיהם.

הנתונים המוצגים להלן מתייחסים למלונות תיירות בלבד. בעיר ישנם מקומות לינה נוספים לתיירים שאינם מוגדים כמלונות תיירות, ושהנתונים לגביהם (מספר חדרים, כמות לינות, אורחים, משרות ופדיון) אינם כלולים בנתונים אלו בשל מחסור בנתונים רשמיים לגביהם.

1. מלונות תיירות ופדיון

פדיון מלונות התיירות בת"א-יפו עמד בשנת 2017 על כ-2.2 מיליארד ש"ח והיווה כחמישית מפדיון מלונות התיירות בישראל, וכשליש מהפדיון מתיירים במלונות תיירות בישראל. חלקה של ת"א-יפו בסך הפדיון (תיירים וישראלים) גבוה מחלקה היחסי במספר החדרים במלונות התיירות בעיר מכלל החדרים במלונות תיירות בישראל (15%).

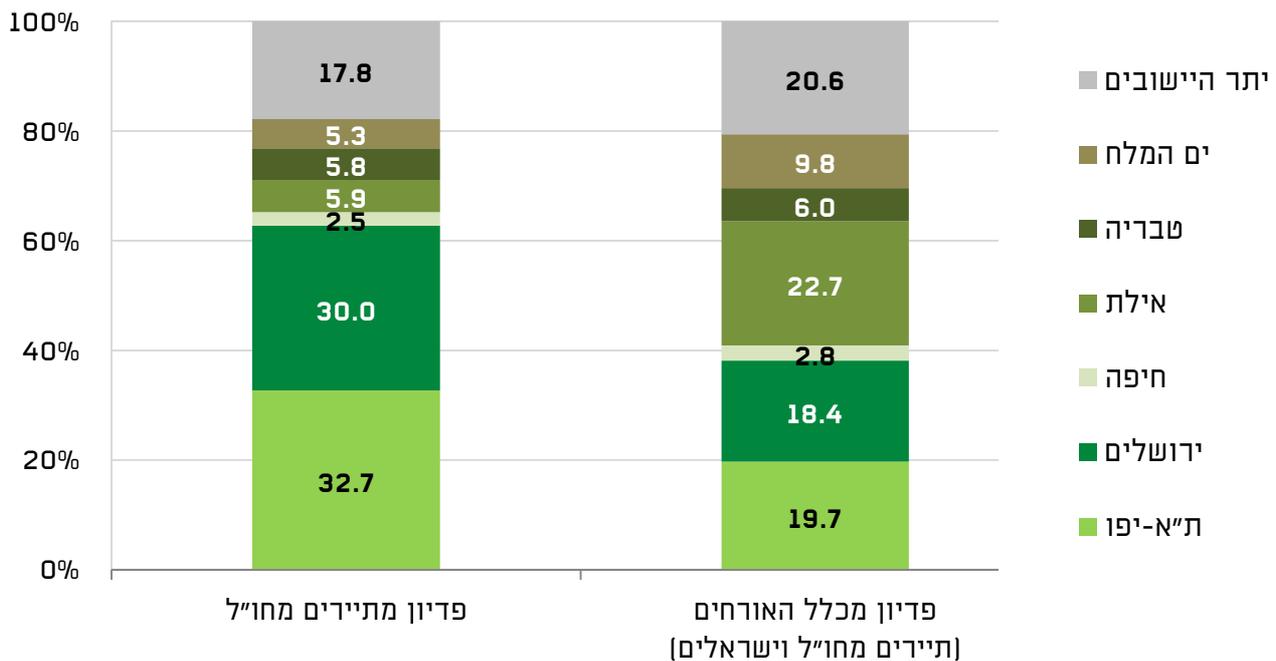
מלונות תיירות בתל-אביב-יפו:

- בסוף שנת 2017 פעלו בת"א-יפו 72 מלונות תיירות, בהם 8,076 חדרים. בחמש השנים האחרונות (2013-2017) חל גידול של כ-26% במספר מלונות התיירות בת"א-יפו ושל כ-13% במספר החדרים בהם (בישראל-14% ו-9%, בהתאמה).
- בשנת 2017 תפוסת החדרים עמדה על 74% ותפוסת המיטות על 56%. כבר למעלה מעשור שתפוסת החדרים במלונות התיירות בת"א-יפו גבוהה מזו שבירושלים, בחיפה ובשאר הארץ, ותפוסת המיטות בעיר דומה לשיעורה בכלל בישראל.

פדיון מלונות התיירות בתל-אביב-יפו

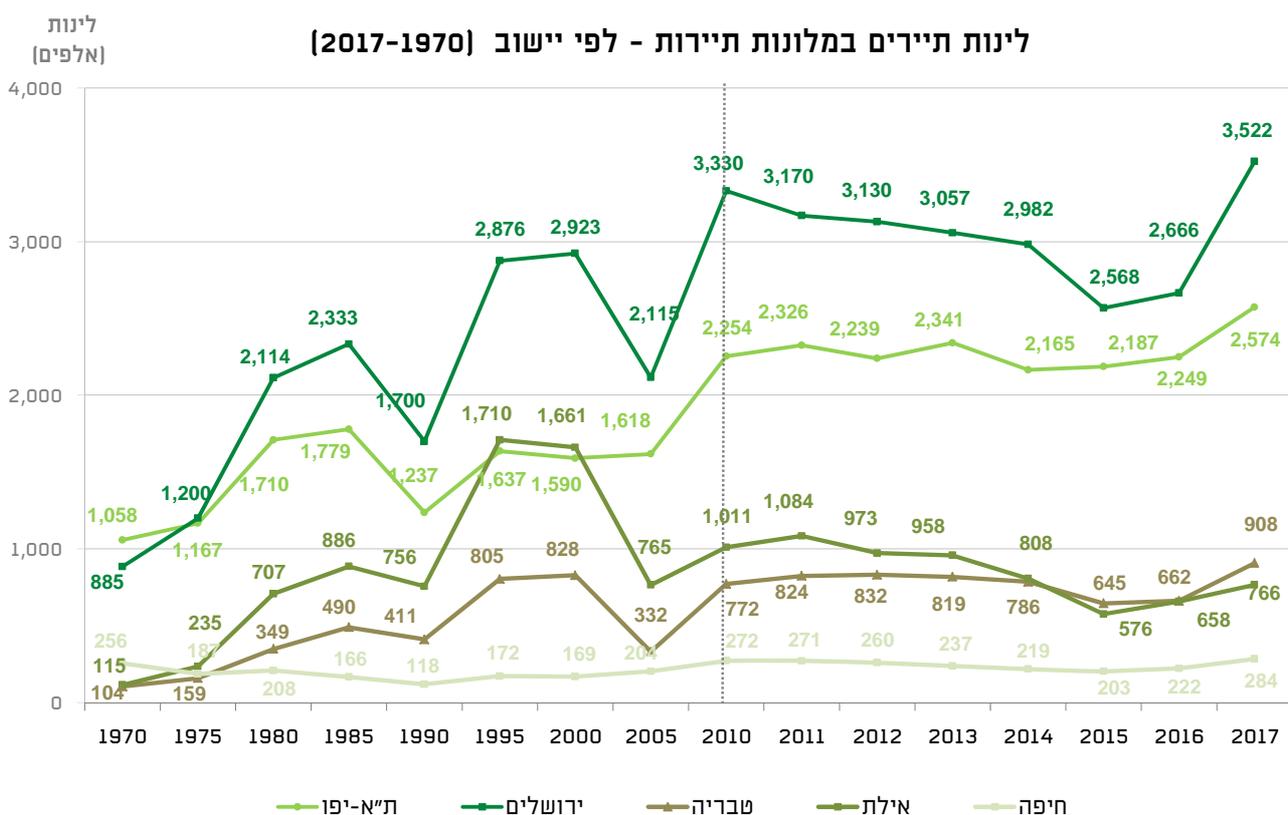
- ב-15 השנים האחרונות (מאז שנת 2003) הפדיון במלונות בעיר היה בעלייה (למעט ירידה קלה בשנים 2013-2014).
- בחמש השנים האחרונות חלה עלייה של כ-25% בפדיון מלונות התיירות בעיר, ועלייה של כ-34% במספר משרות השכיר בהם.
- בשנת 2017 כ-68% מהפדיון ממלונות תיירות בעיר היה מתיירים מחו"ל, והוא היווה כ-33% מסך כל הפדיון מתיירים מחו"ל בישראל.
- בשנת 2017 הפדיון מכלל האורחים בעיר היה גבוה בכ-7% בהשוואה לפדיון במלונות התיירות בירושלים, למרות שמספר החדרים בעיר נמוך בכ-25% מזה שבירושלים (8,076 לעומת 10,741, בהתאמה), ולמרות שמספר לינות התיירים במלונות התיירות בת"א-יפו נמוך מהנתון המקביל בירושלים (2,573,000 לינות תיירים לעומת 3,522,000, בהתאמה).

פדיון מלונות התיירות בישראל בחלוקה לפי יישובים (%), 2017

2. אורחים ולינות

- בשנת 2017 הגיעו לעיר למעלה מ-1.4 מיליון אורחים, אשר לנו בה כ-3.4 מיליון לינות. בסה"כ בעשור האחרון (2017-2008), גדל מספר האורחים בעיר בכ-50% ולינותיהם גדלו בכ-30%.
- 2017 הייתה שנת שיא במספר האורחים: בשנה זו הגיעו למלונות התיירות בעיר 1,404,500 אורחים (תיירים מחו"ל וישראלים) - זו עלייה של כ-15% בהשוואה למספרם בשנת 2016.
- תיירים** - חלקם של התיירים מחו"ל מסך האורחים במלונות תיירות בת"א-יפו בשנת 2017 היה כ-64% (60% ב-2016). התיירים שהתארחו במלונות התיירות בת"א-יפו היוו כרבע (24%) מסך התיירים שהתארחו במלונות התיירות בישראל באותה שנה.
- למרות העלייה במספר התיירים (23%) ולינותיהם (14%) בת"א-יפו בשנת 2017 בהשוואה ל-2016, שיעוריה נמוכים מהמדדים המקבילים בירושלים (36% ו-32%, בהתאמה), בחיפה (29% ו-28%, בהתאמה) ובכלל ישראל (31% ו-24%, בהתאמה).
- ממוצע הלינות לתייר במלונות תיירות בת"א-יפו עמד בשנת 2017 על 2.9 לילות. נתון זה נמוך בהשוואה לשנים קודמות: בשנת 2005 ממוצע הלינות עמד על 3.6 לילות לתייר, ומאז ירד בהדרגה עד לשיעורו הנוכחי. בישראל חלה בשנים אלה מגמה דומה, דבר המצביע ככל הנראה על אופי התיירות - יותר תיירים שמגיעים לביקורים יותר קצרים.
- ישראלים** - למעלה מחצי מיליון ישראלים לנו ב-2017 במלונות התיירות בעיר (עלייה של כ-23% לעומת 2016).
- משנת 2008 ואילך קיימת מגמת עלייה רציפה במספר הישראלים אשר לנו במלונות התיירות בעיר, כך שבעשור האחרון (2017-2008) מספרם הוכפל (לעומת עלייה של כ-32% בכלל ישראל). עם זאת, בשנה האחרונה מגמה זו התמתנה במקצת (מעלייה שנתית ממוצעת של כ-7%-8% בשנה במספר הישראלים ולינותיהם במלונות התיירות בעיר, לעלייה של כ-1%-3% בלבד).

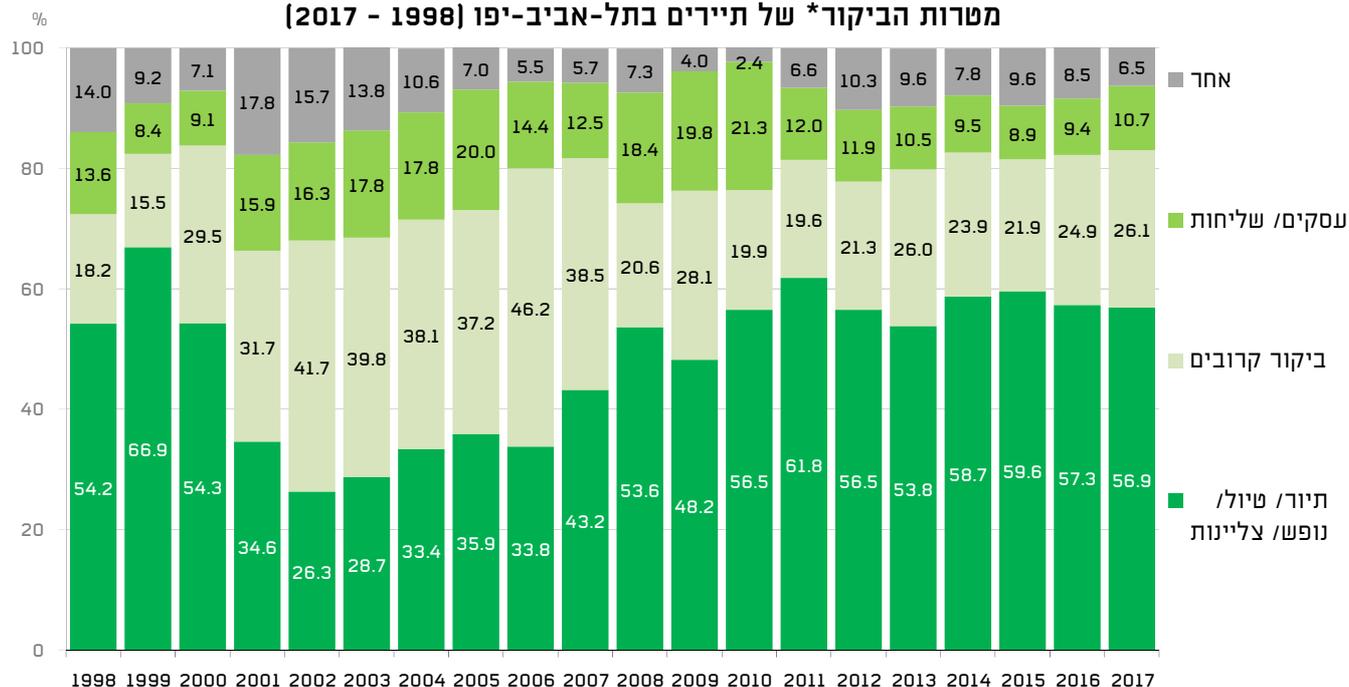

הערה: עד 2010 הנתונים מוצגים בדילוגים של 5 שנים. משנת 2010 הנתונים מוצגים ללא דילוגים בין השנים.

3. מאפייני תיירים

- כ-60% מהתיירים בת"א-יפו בשנת 2017 הגיעו מאירופה וכ-23% מצפון אמריקה. שתי הסיבות העיקריות לביקור בישראל ב-2017 היו תיור/טיול (29%) וביקור קרובים (26%).
- למעלה ממחצית התיירים (52%) שביקרו בת"א-יפו בשנת 2017 היו נוצרים וכ-25% נוספים היו יהודים.
- 69% מהתיירים שביקרו בעיר בשנת 2017 הגיעו לארץ באופן עצמאי ולא במסגרת של חבילת תיור או טיול מאורגן.
- עבור 55% מהתיירים שביקרו בעיר בשנת 2017, היה זה ביקורם הראשון בישראל.

מטרות הביקור* של תיירים בתל-אביב-יפו (1998 - 2017)

* בנוגע למטרות הביקור, התיירים נשאלו לגבי הביקור בישראל באופן כללי ולא באופן ספציפי לגבי הביקור בתל-אביב-יפו.

סדר ציבורי

נתונים נבחרים 2016-2017

תיקי חקירה של אירועים פליליים

(2017)

בין השנים 2000-2017

37%

ירידה במספר תיקי החקירה
בישראל 13%

30,448

9% מתיקי החקירה בישראל

שיעור המבוגרים בני 19 ומעלה המורשעים בדין

(2016)

3.2

בשנת 2015 השיעור היה 4.4

שיעור המבוגרים בני 19 ומעלה המורשעים בדין,
לפי קבוצות אוכלוסייה (2016)

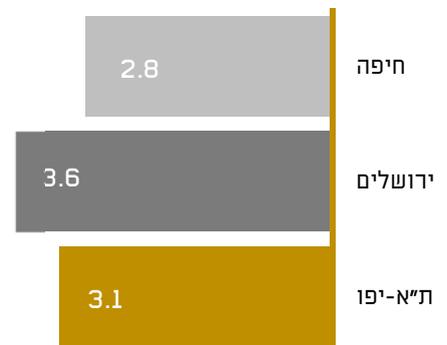
2.8	2.5	יהודים
6.9	17.2	ערבים
ישראל	תל-אביב-יפו	

שיעור המורשעים בדין

ל-1,000 תושבים

שיעור בני 12 ומעלה המורשעים בדין

(2016)

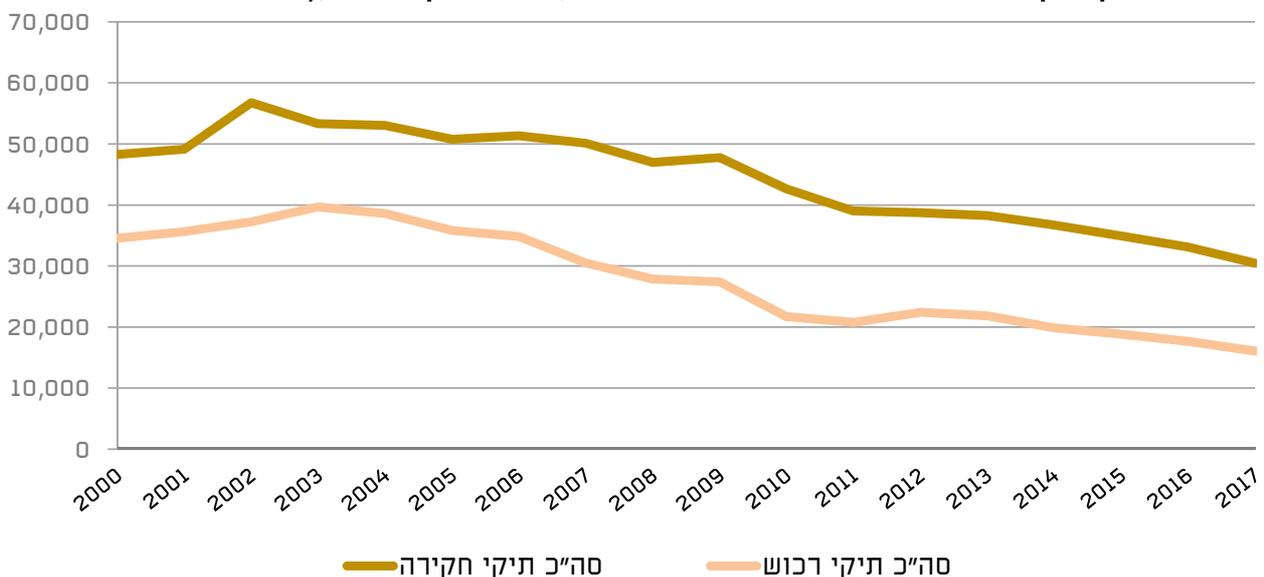
בישראל 3.3

אירועים פליליים

בשנת 2017 נפתחו במשטרה 30,448 תיקי חקירה של אירועים פליליים שאירעו בעיר. בשנים 2017-2000 אחוז התיקים שנרשמו בעיר מסה"כ התיקים שנרשמו בישראל נע בין כ-9% ל-13%, בעוד שאוכלוסיית תל-אביב-יפו בשנת 2017 מהווה רק 5% מאוכלוסיית ישראל. אולם, יש לקחת בחשבון, שתל-אביב-יפו היא מרכז מטרופוליני ובעיר שוהים מדי יום מאות אלפי אנשים שאינם תושבי העיר, וגם הם נופלים קורבן למעשים פליליים, או מבצעים מעשים אלה.

- כ-30% ממקרי חטיפת הארנקים וכ-23% ממקרי הכייסות בארץ, אירעו בתל-אביב-יפו.
- כ-22% מהתיקים הפליליים בישראל בגין החזקת סמים שלא לצריכה עצמית, הם בשל מקרים שאירעו בעיר.
- בין השנים 2017-2000 חלה ירידה של 37% במספר תיקי החקירה בעיר, בהשוואה לירידה של 13% במספר תיקי החקירה בישראל בתקופה המקבילה.

תיקי חקירה של אירועים פליליים בת"א-יפ (ומזה: תיקי רכוש), לפי שנה

מורשעים בדין

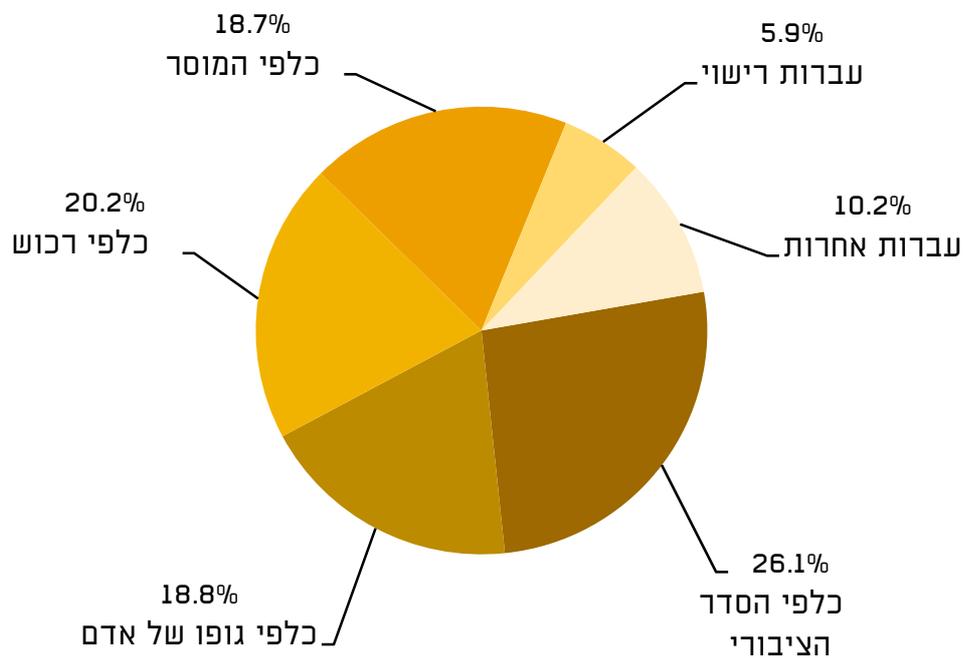
שיעור המבוגרים היהודים המורשעים בדין ל-1,000 תושבי תל-אביב-יפו היה נמוך משיעורם המקביל בישראל. לעומת זאת, שיעור המבוגרים הערבים בעיר היה גבוה יותר מהשיעור המקביל בישראל. מגמה דומה נצפתה לגבי שיעור הקטינים הערבים, אך לא לגבי הקטינים היהודים.

- בשנת 2016 הורשעו בדין 1,235 עבריינים מבוגרים שגרו בעיר בעת ביצוע העבירה (העבירות בוצעו הן בתל-אביב-יפו והן ביישובים אחרים). שיעור המבוגרים (בני 19 ומעלה) המורשעים בדין ל-1,000 תושבי תל-אביב-יפו היה 3.2, פחות משיעורם המקביל בישראל שעמד על 3.7.
- מתוך כלל התושבים המבוגרים (בני 19 ומעלה), שיעור המבוגרים היהודים המורשעים בדין ל-1,000 תושבי תל-אביב-יפו היה 2.5, פחות משיעורם המקביל בישראל שעמד על 2.8.
- בניגוד למבוגרים היהודים שהורשעו בדין, שיעור המבוגרים הערבים שהורשעו בדין ל-1,000 תושבים ערבים בעיר היה 17.2, גבוה יותר מהשיעור המקביל בישראל שעמד על 6.9.
- שיעור הקטינים (בני 12-18) שהורשעו בדין ל-1,000 תושבי העיר הערבים גם הוא גבוה יותר מהשיעור המקביל בישראל (8.8 בהשוואה ל-1.5). הבדל שכזה לא נמצא ביחס לאוכלוסיית הקטינים היהודים בעיר (שיעור של 0.8 קטינים יהודים שהורשעו בדין ל-1,000 תושבים, בהשוואה לשיעור מקביל של 0.7 ברמה הארצית).

סוגי עברה

- העברות הרווחות ביותר בקרב מורשעים בדין שגרו בעת ביצוע העברה בתל-אביב-יפו הן עברות רכוש, עברות כלפי הסדר הציבורי וכלפי גופו של אדם.
- בקרב מבוגרים שהורשעו בדין בת"א-יפו, העברות השכיחות ביותר היו כלפי הסדר הציבורי (26.1%), כלפי רכוש (20.2%) וגופו של אדם (18.8%).
  - העברות הרווחות ביותר בקרב קטינים היו כלפי רכוש (39.0%), כלפי הסדר הציבורי (26.8%) וגופו של אדם (19.5%).

מבוגרים מורשעים בדין שגרו בעת ביצוע העברה בתל-אביב-יפו, לפי סוג העברה (2016)

קיימות

נתונים נבחרים 2018-2016

צפיפות אוכלוסייה

בתל-אביב-יפו (2017)

8.5

נפשות לדונם (1,000 מ"ר)

צריכת מים שנתית לתושב

72 מ"ק (2000)

65 מ"ק (2017)

צריכת המים השנתית לתושב במגמת ירידה

כמות הפסולת לתושב (2017)

2.7

ק"ג ליום

שיעור הפסולת למחזור בעיר-33%

שטח ירוק* כאחוז משטח העיר (2018)

23%

*פארקים, גינות וחורשות

תחבורה

אורך שבילי האופניים בעיר (2018)

140 ק"מ

ממשקי הבית לרשותם שני רכבים או יותר (2016)
24% בישראל

16%

בני אדם נפגעו בתאונות דרכים בת"א-יפו (2017)
13% מישראל

1,874

פרק זה עוסק בסדרת מדדים מתחומי הקיימות: צפיפות אוכלוסייה, איכות סביבה, אנרגיה, תחבורה וחברה.

1. צפיפות האוכלוסייה

תל-אביב-יפו היא העיר הצפופה ביותר מבין שמונה הערים הגדולות (מעל 200,000 תושבים) בישראל.

- שטח השיפוט המוניציפאלי של תל-אביב-יפו הוא 51,809 דונם. ב-2017 הגיעה צפיפות האוכלוסייה בעיר ל-8.5 נפשות לדונם.
- לפי הנתונים לשנת 2016, בהשוואה ליישובים אחרים, הצפיפות בתל-אביב-יפו (שעמדה בשנת 2016 גם על 8.5) גדולה מזו שבירושלים (7.0) ובחיפה (4.3).
- בין אזורי העיר קיימת שונות בצפיפות האוכלוסייה. באזור עבר הירקון ובאזור שרונה ומונטפיורי - צפיפות האוכלוסייה נמוכה יותר (בין 3.1 ל-6.8 נפשות לדונם בשנת 2016), ובאזור מרכז העיר והצפון הישן צפיפות האוכלוסייה גבוהה יותר (13.2 ו-17.7 נפשות לדונם בשנת 2016, בהתאמה).
- ב-30 השנים האחרונות צפיפות האוכלוסייה בעיר עלתה, בעיקר כתוצאה מבניית שכונות מגורים חדשות.

2. איכות הסביבה

איכות אוויר

משנת 2001 חל שיפור במדדי איכות האוויר.

בתל-אביב-יפו קיימות 13 תחנות ניטור אוויר ומספר תחנות נוספות הגובלות בעיר תל-אביב-יפו ומחוברות לרשות לאיכות הסביבה. המדדים העיקריים לזיהום האוויר הם: פליטות של תחמוצות חנקן NO_x/NO_2 (מדד המבטא את מידת זיהום האוויר כתוצאה משריפת דלקים - הן ממקורות נייחים והן מכלי רכב) והמצאות חלקיקים באוויר PM_{10} , $\text{PM}_{2.5}$ (מדד המבטא את זיהום האוויר בחלקיקים כתוצאה משימוש בדלקים בתעשייה ובתחבורה). מדדים נוספים לזיהום האוויר הם ריכוזי תחמוצות גופרית SO_x (מדד המבטא את זיהום האוויר שנגרם מפליטות ממפעלי תעשייה), זיהום של CO מכלי רכב, פליטות בנזן והמצאות אוזון באוויר. במהלך 17 השנים האחרונות חל שיפור במדדים הבאים:

- המשך מגמת הירידה בהיקף החריגות של פליטות תחמוצות חנקן NO_x ;
- בריכוזי תחמוצות גופרית SO_x לא נמדדו חריגות והריכוז אף קטן בשיעור ניכר מהתקן השעתי והשנתי, זאת בעוד שבשנות ה-80 נמדדו בעיר מדי שנה עשרות חריגות מהתקן.

הגורמים לירידה משמעותית זו הם המעבר לשימוש בגז בתחנת הכוח רדינג החל בשנת 2006, מעבר של עסקים ותעשייה לשימוש בסולר ובגז במקום במזוט וחיוב תחנות הדלק לשוק סולר דל גופרית. המדדים בהם חלו חריגות מהתקנים בשנה האחרונה הם ממוצעים ימתיים של ריכוזי חלקיקי $\text{PM}_{2.5}$ ו- PM_{10} . סיבות לחריגות אלו הן תנאי פיזור העננות וסופות אבק בודדות. בנוסף, תחנות ניטור זמניות (דוגמת תחנת אלנבי) מצביעות על זיהום אוויר מהותי יותר אם כי לא קיצוני.

איכות מי הים

איכות מי הים אינה קבועה ומשתנה בהתאם לגורמים שונים.

בדיקות מיקרוביאליות של מי הים לאיתור מזהמים בחופי הרחצה המוכרזים (שיש בהם תחנות הצלה) נועדו לקבוע האם מי הים נקיים ע"פ הסטנדרט המומלץ של משרד הבריאות. בעשור האחרון ישנה תנועתיות באיכות מי הים - בשנת 2015, חלה עליה באחוז החריגות מהתקן, בשנת 2016 חלה ירידה ובשנת 2017 חלה עלייה נוספת, אך אחוזי החריגות עדיין נמוכים בהשוואה לשנת 2015.

ריאות ירוקות

בעשור האחרון חלה עלייה משמעותית בשטח "הריאות הירוקות" בעיר.

- ב-2018 כ-23% משטח העיר הוא שטח ירוק (פארקים, גנים וגינות כלבים, חורשות, פסי ירק, שטחי בור ועוד). סך כל השטח הירוק הסתכם ב-12,605 דונם - עלייה של 47% בעשור האחרון.

○ סה"כ קיימות 91 גינות כלבים אשר תוכננו והוקמו ע"י האגף לשיפור פני העיר בשיתוף הוטרנר העירוני והתושבים, במקומות בהם קיים ריכוז גבוה של כלבים - עלייה של 25% בהשוואה לשנת 2017.

פסולת ומחזור

כמות הפסולת לאדם בתל אביב-יפו היא מהגבוהות בישראל.

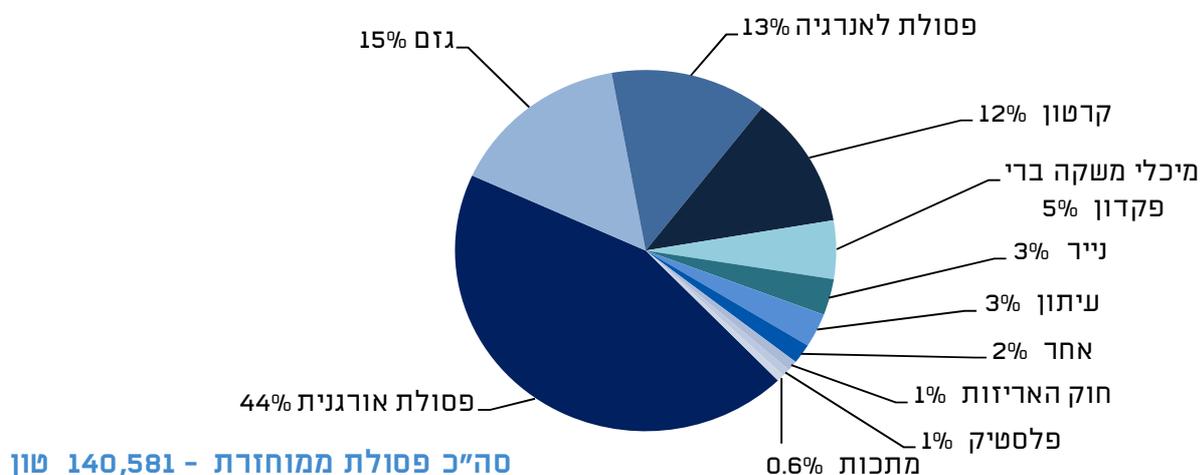
○ בשנת 2017 פונו כ-425 אלפי טון פסולת מתל-אביב-יפו. שיעור הפסולת למחזור בעיר - 33% מכלל הפסולת

○ בשנת 2017, כמות הפסולת לתושב ליום בעיר הייתה 2.7 ק"ג, זאת בהשוואה ל-1.7 ק"ג לאדם ליום בישראל. לנתון זה מספר הסברים: בעיר מבקרים מדי יום רבבות אנשים, המגיעים אליה לצורכי עבודה, בילוי ומסחר וכן חיה בה אוכלוסיית עובדים זרים ומבקשי מקלט. אוכלוסיות אלו מייצרות פסולת, אולם אינן נכללות בחישוב הממוצע של פסולת לתושב. כמו כן קיים קשר בין המצב הכלכלי-חברתי של אוכלוסיית עיר לבין כמות הפסולת שהיא מייצרת, כך למשל כמות הפסולת לנפש באשכול כלכלי-חברתי 10, גבוהה פי 6 מהכמות הממוצעת לנפש בישראל (האשכול הכלכלי חברתי של תל אביב-יפו הוא 8 בסולם 1-10).

כמות האשפה הנאספת בעיר, לאורך שנים

פסולת מוצקה ממוחזרת בתל אביב-יפו, לפי סוג (יחס משקלי) 2017

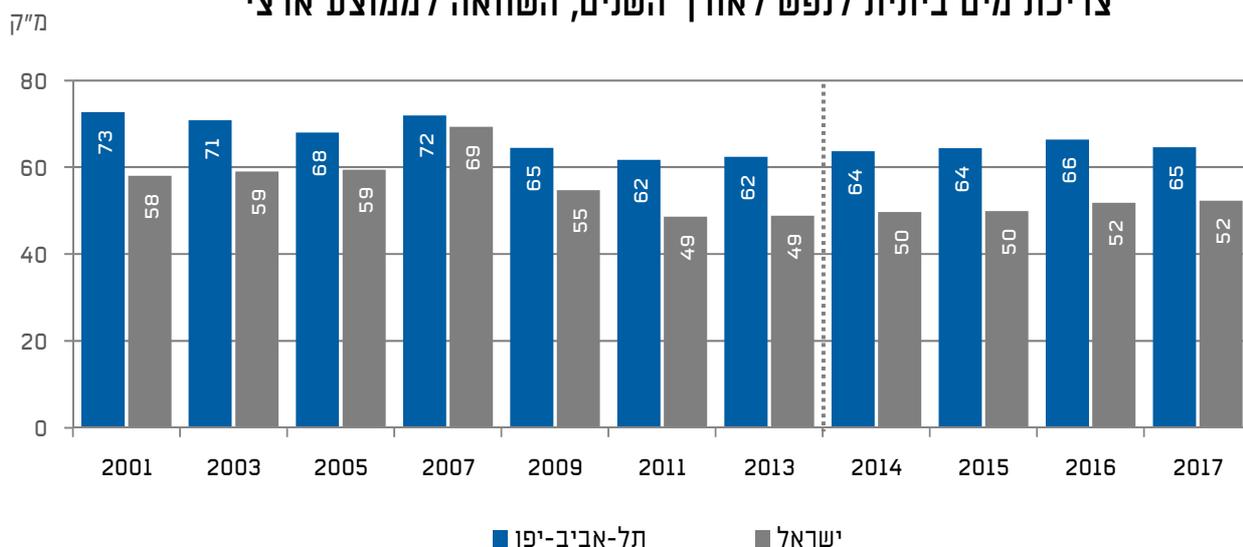
3. אנרגיה

מים

צריכת המים השנתית לתושב בתל-אביב-יפו ירדה לאורך השנים והתייצבה בחמש השנים האחרונות. צריכת המים השנתית בתל אביב-יפו גבוהה מזו שבכלל ישראל.

- אספקה - כמות המים שסופקה לעיר בשנת 2017 הסתכמה בכ-51.1 מיליון מ"ק, זאת בהשוואה לכ-45.9 מיליון מ"ק בשנת 2012.
- צריכה - כ-65% מסה"כ צריכת המים בעיר ב-2017 נצרכה על-ידי התושבים, נתון זה מעט נמוך מהנתון בכלל ישראל (68%).
- הצריכה השנתית לתושב בתל-אביב-יפו נמצאת במגמת ירידה בעשור האחרון: בשנת 2007 הייתה 71.9 מ"ק ובשנת 2017 - 64.6 מ"ק. יחד עם זאת, צריכה זו גבוהה ב-24% מזו שבישראל (52.3 מ"ק). ישנן מספר סיבות לתופעה זו: בחישוב הצריכה השנתית הממוצעת, אין התייחסות לעשרות אלפי התושבים הזרים השוהים בעיר. צריכת המים שלהם נזקפת לצריכה של תושבי העיר ומגדילה את צריכת המים לתושב;
- קיים קשר בין המצב הכלכלי-חברתי של אוכלוסיית עיר לבין כמות המים שצורכים תושביה - צריכת המים באשכול כלכלי-חברתי 10, גבוהה פי 5-6 מהצריכה באשכול 1, ופי 3-4 מהממוצע הארצי (האשכול הכלכלי חברתי של תל אביב-יפו הוא 8 בסולם 1-10).

צריכת מים ביתית לנפש לאורך השנים, השוואה לממוצע ארצי

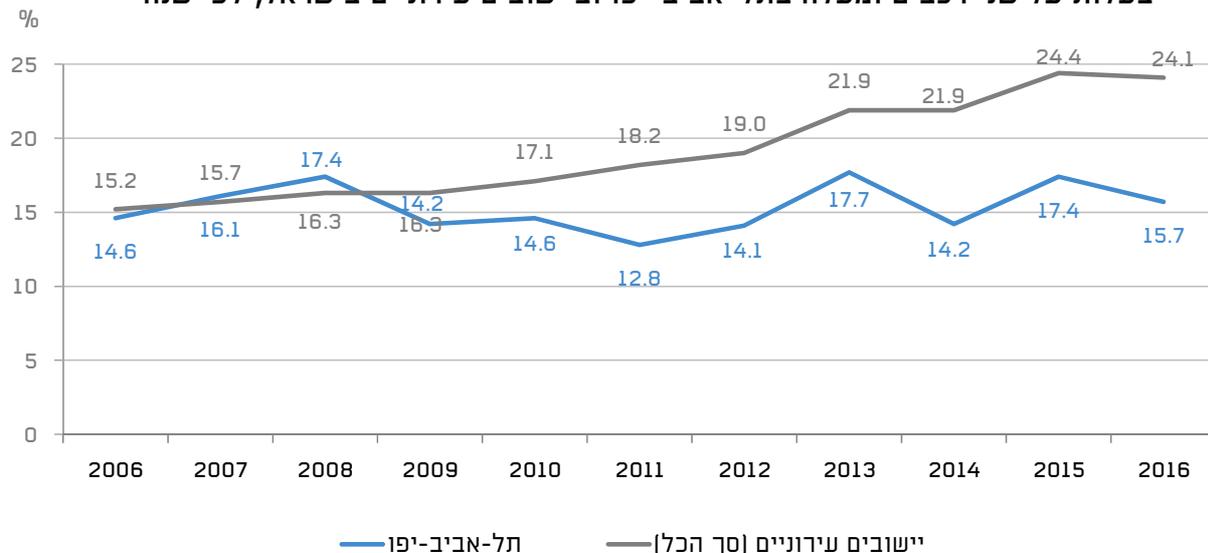
4. תנועה ותחבורה

רכבים

בתל-אביב-יפו אחוז משקי הבית שבבעלותם רכב נמוך בהשוואה לכלל ישראל.

- בשנת 2016 ל-59% ממשקי הבית בתל-אביב-יפו הייתה מכונית אחת לפחות, שיעור זה דומה לירושלים וחיפה (60% בכל אחת מן הערים), אך נמוך מכלל ישראל (70%).
- בשנת 2016, אחוז משקי הבית שלהם שני רכבים ויותר היה 16% - שיעור גבוה מעט מירושלים (14%), ונמוך מחיפה (22%) ומכלל ישראל (24%).

בעלות על שני רכבים ומעלה בתל-אביב-יפו וביישובים עירוניים בישראל, לפי שנה

תחבורה מקיימת ושיתופית

בשנים האחרונות חל גידול ניכר במספר הרוכבים על אופניים לעבודה, זאת במקביל להרחבה מתמשכת של התשתיות, באמצעות סלילת שבילי אופניים והקמת תחנות להשכרת אופניים בעיר.

עיריית תל-אביב-יפו מעודדת את השימוש בתחבורה ציבורית ושיתופית, את הרכיבה על אופניים ואת ההליכה ברגל, כחלופה לאמצעי תחבורה אחרים ולצורך הפחתת זיהום האוויר מכלי הרכב. על מנת לקדם מדיניות זו, ננקטות פעולות שונות:

- במהלך 2017 החלה העירייה להפעיל את שירות 'אוטותלי' - מיזם שיתוף רכבים לנסיעות קצרות בעיר. מטרת השירות לצמצם את תנועת המכוניות הפרטיות בעיר, את בעיות החניה בעיר ואת זיהום האוויר וכן לאפשר חסכון בעלויות אחזקת רכב. נכון ליוני 2018, כ-3,900 מנויים פעילים ביצעו לפחות נסיעה בחודש, באחד מ-260 הרכבים במערך זה. כ-33,400 נסיעות נערכו בסה"כ בחודש זה, כ-1,100 נסיעה ליום בממוצע. המרחק ממוצע של כל נסיעה היה כ-5 ק"מ, ומשך הנסיעה הממוצע כ-19 דקות.

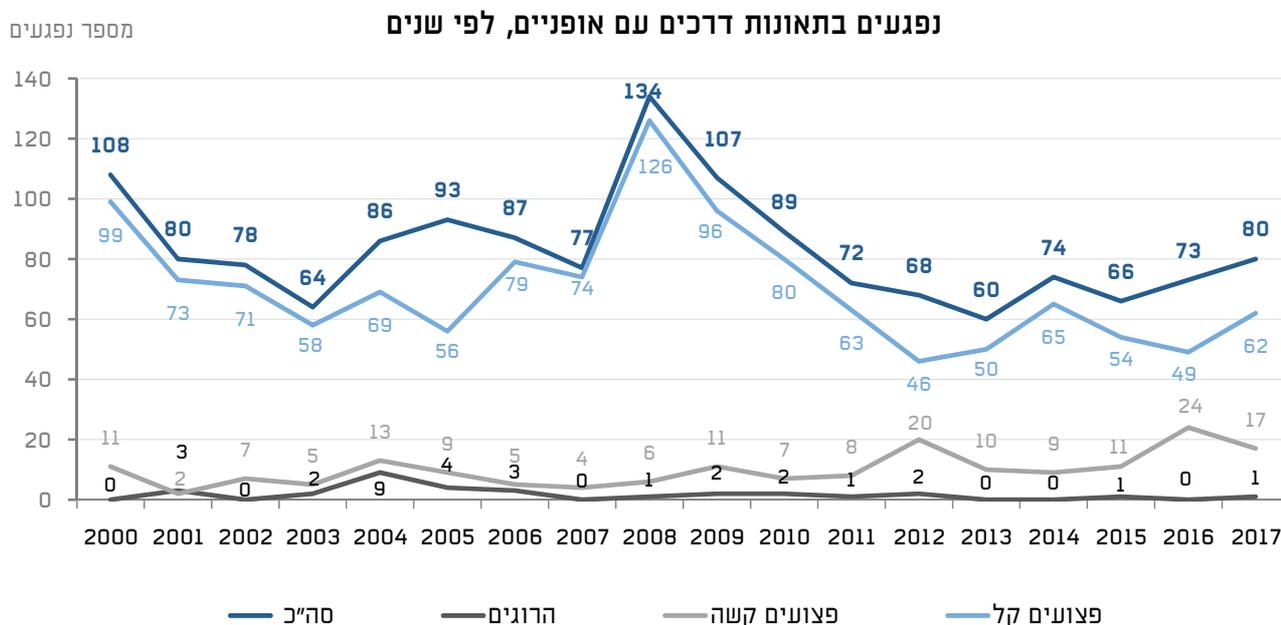
- החל בשנת 2000 נסללו בעיר כ-140 ק"מ של שבילי אופניים. בשנה החולפת נסללו מסלולים חדשים נסללו אולם במקביל נמחקו חלק מהשבילים הקיימים בשל בעיות בטיחות (למשל, שבילים משולבים לאופניים והולכי רגל)

- השירות העירוני "תל אופן" להשכרת אופניים פועל משנת 2011. מערך תל אופן כולל 187 תחנות עגינה ברחבי העיר וכ-2,000 זוגות אופניים. במהלך 2017 בוצעו במסגרת שירות זה כ-1,100,000 השכרות אופניים (3% מתוכן בערים הסמוכות) ומספר ההשכרות היומי הממוצע עמד על כ-3,600. מספר המנויים השנתיים של שירות תל-אופן עמד בסוף 2017 על 6,550 איש. בשנים האחרונות התרחב השירות לערים הסמוכות.

- בין השנים 2014-2016 חל גידול של כ-11% במספר התושבים העובדים בעיר, אשר משתמשים באופניים ככלי תחבורה עיקרי להגעה לעבודה (מכ-28,500 רוכבים בשנת 2014 לכ-31,500 בשנת 2016). עליה זו מצטרפת לגידול ניכר של כ-45% במספר התושבים העובדים בעיר, אשר משתמשים באופניים ככלי תחבורה עיקרי להגעה לעבודה, שחל בין השנים 2012-2014 (מתוך סקר "פיצול נסיעות" שנערך ע"י המרכז למחקר כלכלי חברתי בעיריית תל-אביב-יפו).

תאונות דרכים

- בשנת 2017 נרשמו בתל-אביב-יפו 1,486 תאונות דרכים עם נפגעים, מהן 12 תאונות קטלניות ו-210 תאונות עם פצועים קשה. בתאונות אלו נפגעו 1,874, מהם 12 הרוגים ו-219 פצועים קשה.
- בשנת 2017 מספר תאונות הדרכים בהן מעורבים אופניים עלה בכ-10% בהשוואה לשנת 2016.

5. בנייה ירוקה

במסגרת אמנת פורום ה-15 להפחתת פליטות גזי חממה, התחייבה עיריית תל-אביב-יפו להפחתה של 20% מייצור גזי החממה עד לשנת 2020. תהליכי הבנייה והשימוש במבנים אחראים לייצור של כ-67% מפליטת גזי החממה בעיר. לפיכך, אישרה העירייה הוראות והנחיות מחייבות לתכנון ויישום בנייה ירוקה על-פי ת"י 5281 לבנייה בת קיימא העוסק בתחומים של חסכון באנרגיה, חסכון במים, בריאות הדייר במבנה ועוד. הוראות אלה מחייבות ומהוות תנאי לאישור רוב היתרי הבנייה בעיר - מבני מגורים מעל 4 קומות, מבני תעסוקה ומסחר מעל 500 מ"ר, משרדים, מבני חינוך ועוד.

תכנון סביבתי

ב-2017 הרשות לאיכות הסביבה המשיכה במעורבותה בליווי היבטים סביבתיים של פרויקטים רבים ברחבי העיר, המתוכננים או המתבצעים בעיר וקשורים לתכנון שכונות חדשות, תחבורה, מתחמי תעסוקה, מתחמי פינוי ובינוי וכד'.

ליווי זה כלל בדיקות תכניות בניין עיר, תשריטים, הוראות תכנית, תסקירים סביבתיים ומתן הנחיות והמלצות לצוותי התכנון והיועצים הסביבתיים. בשנה זו נמשך תהליך ליווי תכנון ובניית תחנות הרכבת הקלה של הקו האדום ומתן הנחיות להרשאה לעבודות לילה בדגש על מניעת זיהום רעש ואוויר; נבדקו מסמכים סביבתיים של כ-174 בקשות להיתרי בניה בתחומים: קרינה, זיהום קרקע וזיהום אוויר.

6. חברה

חינוך סביבתי

- הרשות לאיכות הסביבה בשיתוף עם מנהל החינוך מובילה תכניות לחינוך והסברה בקהילה.
- התכניות מתמקדות בבתי ספר (70) ובגני ילדים (220), העוסקים בחינוך סביבתי ובמובילות ירוקה. התכניות העירוניות כוללות שיגרה של חיסכון במשאבי מים ואנרגיה, הפרדת פסולת וייצור קומפוסט ועוסקות גם בנושא של טבע עירוני. כמו כן, מאמצים מוסדות החינוך אתרי טבע עירוני, משקמים אותם ולומדים על המגוון הביולוגי. נושאים נוספים בהם עוסקים בתי הספר וגני הילדים כוללים הסברה לאיסוף צואת כלבים וטיפול הגנים הציבוריים והחופים.
  - ברחבי העיר מתקיימות תכניות לחיזוק ולהעצמה של תושבים: פועלות 41 גינות קהילתיות המתוחזקות על ידי התושבים ומזמנות אותם לקחת חלק במפגשים קהילתיים סביב טיפוח הגינה;
  - תכנית 'שכונה מקיימת' מתקיימת ב- 8 שכונות בדרום העיר ובצפונה, ומעודדת תושבים לפעול לקידום פרויקטים בשכונה.
  - נמשך תהליך הקומפוסטציה העירונית במסגרתו הוצבו כ-550 קומפוסטרים במוסדות ציבור, גנים ציבוריים ובבתי מגורים
  - העירייה מעודדת פעילות קהילתית בכ-30 אתרי טבע עירוני ומשקמת אותם לטובת הקהילה.
  - הרשות לאיכות הסביבה מלווה כ-90 מסעדות לקבלת תו עירוני ירוק המעודד התנהלות סביבתית (40 מסעדות כבר קיבלו את ההסמכה ונושאות את התו) כמו כן מלווה הרשות לאיכות הסביבה כ-10 משרדים בדרך להתנהלות סביבתית.

7. שיתופי פעולה

הרישות הבינלאומי מהווה ציר משמעותי לקידום הקיימות בעיר, הן כבסיס ללימוד והשראה והן ליצירת שותפויות. תל-אביב-יפו לוקחת חלק ברשתות בינלאומיות מובילות בנושאי סביבה וקיימות, בהן 'אמנת מילאנו' למזון בריא ומקיים ו-100 ערי חוסן'. ב-2017 הצטרפה העיר ליוזמת ההנהגה הגלובלית 'C40' במאבק האקלים, במטרה לקדם מדיניות אקלים מתקדמת להפחתת גזי חממה ולהסתגלות למשבר האקלים. במסגרת זו העיר פעילה בקבוצות עבודה בנושאים כגון איי חום עירוניים; אנרגיה נקייה; כלכלה וחדשנות סביבתית; ניהול מים והתמודדות עם הצפות; איכות אוויר ועוד.

תקציב העירייה

נתונים נבחרים 2017/2016

התקציב הכולל בתל-אביב-יפו (2017)

מיליארד ₪ **7.6**

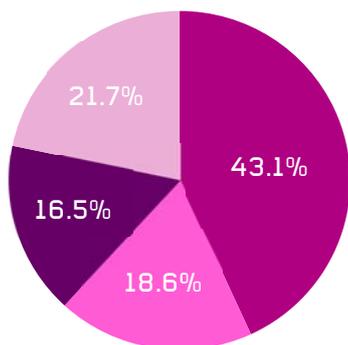
מזה: כ-5.2 מיליארד ₪ (69%) תקציב רגיל

תקציב כולל

כ-43%

מההכנסות בתקציב הרגיל
הן מהארנונה שלא למגורים
(2017)

- ארנונה לא למגורים
- ארנונה למגורים
- שירותים ממלכתיים (חינוך, תרבות, רווחה וכו')
- אחר (מים, נכסים, אגרות, מענקים ממשלתיים)

הכנסות בתקציב הרגיל

מיליארד ₪ **5.2**

מיליארד ₪ **2.7**

2000

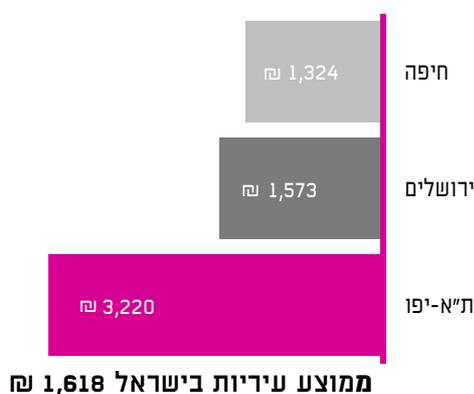

2017

בין השנים 2017-2000 עלייה של כ-90%
בהכנסות העירייה (תקציב הרגיל)

הוצאה לנפש

ההוצאה לנפש בתקציב הרגיל
והבלתי רגיל (2016)

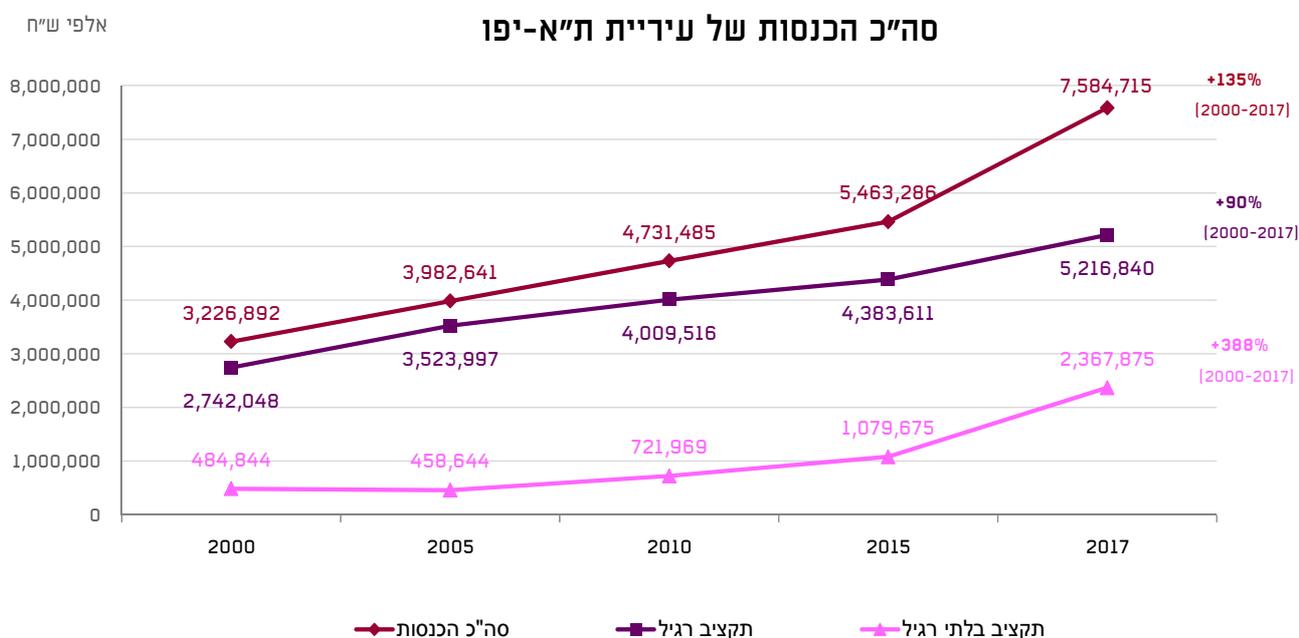

בין השנים 2000 ל-2017, חלה עלייה של כ-135% בהכנסות העירייה ועלייה של כ-118% בהוצאות העירייה (תקציב רגיל ובלתי רגיל). משנת 2003 ואילך, כל שנת תקציב הסתיימה בעודף תקציבי, זאת בשונה מהגירעון התקציבי שהיה בשנים שקדמו.

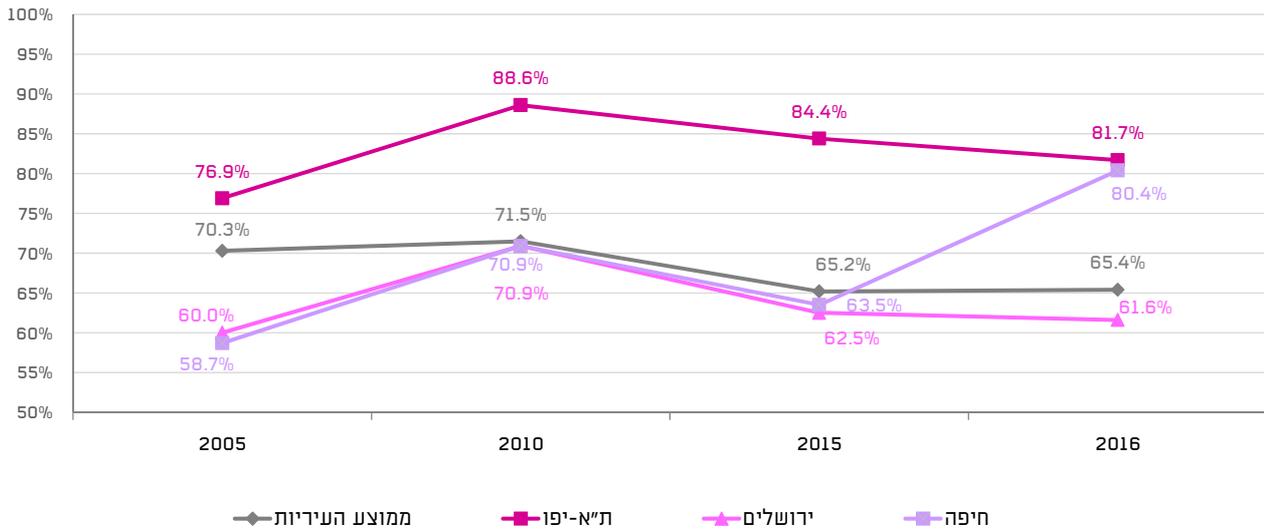
הצעת התקציב הכולל לשנת 2018 עמדה על סך של 6.18 מיליארד ש"ח, מתוך זה 4.98 מיליארד ש"ח (81%) הוא התקציב הרגיל. הכנסות העירייה בתקציב הרגיל בשנת 2017 הסתכמו בכ-5.22 מיליארד ש"ח והוצאות העירייה בתקציב הרגיל הסתכמו בכ-5.26 מיליארד ש"ח.

1. הכנסות

- לפי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אחוז ההכנסות העצמיות בת"א-יפו מסה"כ ההכנסות בתקציב הרגיל עמד בשנת 2016 על 81.7%.
- ההכנסות בתקציב הרגיל מורכבות מסעיפים שונים כגון ארנונה, אגרות, הכנסות משירותים מקומיים וממלכתיים ומפעלים. חלקה של הארנונה מסך ההכנסות בת"א-יפו גבוה בהשוואה לערים אחרות: בשנת 2016 חלקה של הארנונה מסה"כ ההכנסות בעיר היה 64%, בירושלים 40%, בחיפה 49% וממוצע העיריות בישראל - 44%.
- ת"א-יפו מהווה מרכז מטרופוליני בו מרוכזים עסקים רבים, אשר מחד, מגדילים את הוצאות התפעול העירוניות, ומאידך תורמים גם להגדלת הכנסותיה - גביית הארנונה מעסקים, מהווה מקור עיקרי להכנסות העירייה בתקציב הרגיל. חלק הארי מהכנסות הארנונה מקורו בארנונה שלא למגורים, וב-2017 הן היוו כ-70% מהכנסות הארנונה.
- בשנת 2017, חלק של הארנונה שלא למגורים מכל ההכנסות בתקציב הרגיל היה כ-43%.

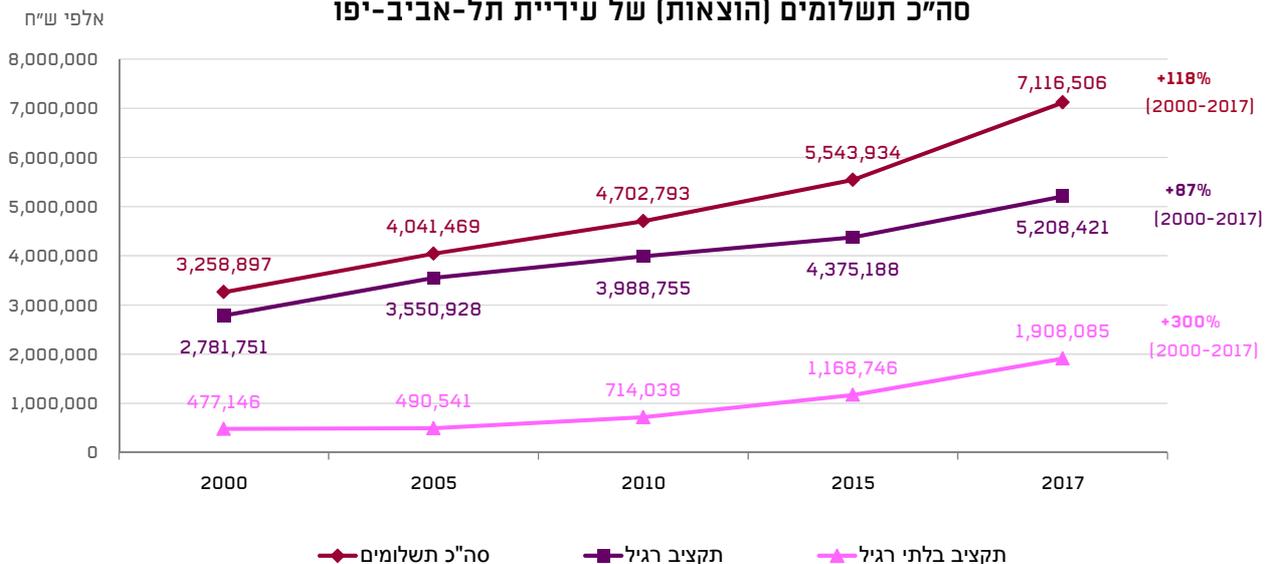
אחוז ההכנסות העצמיות מכלל ההכנסות בתקציב הרגיל

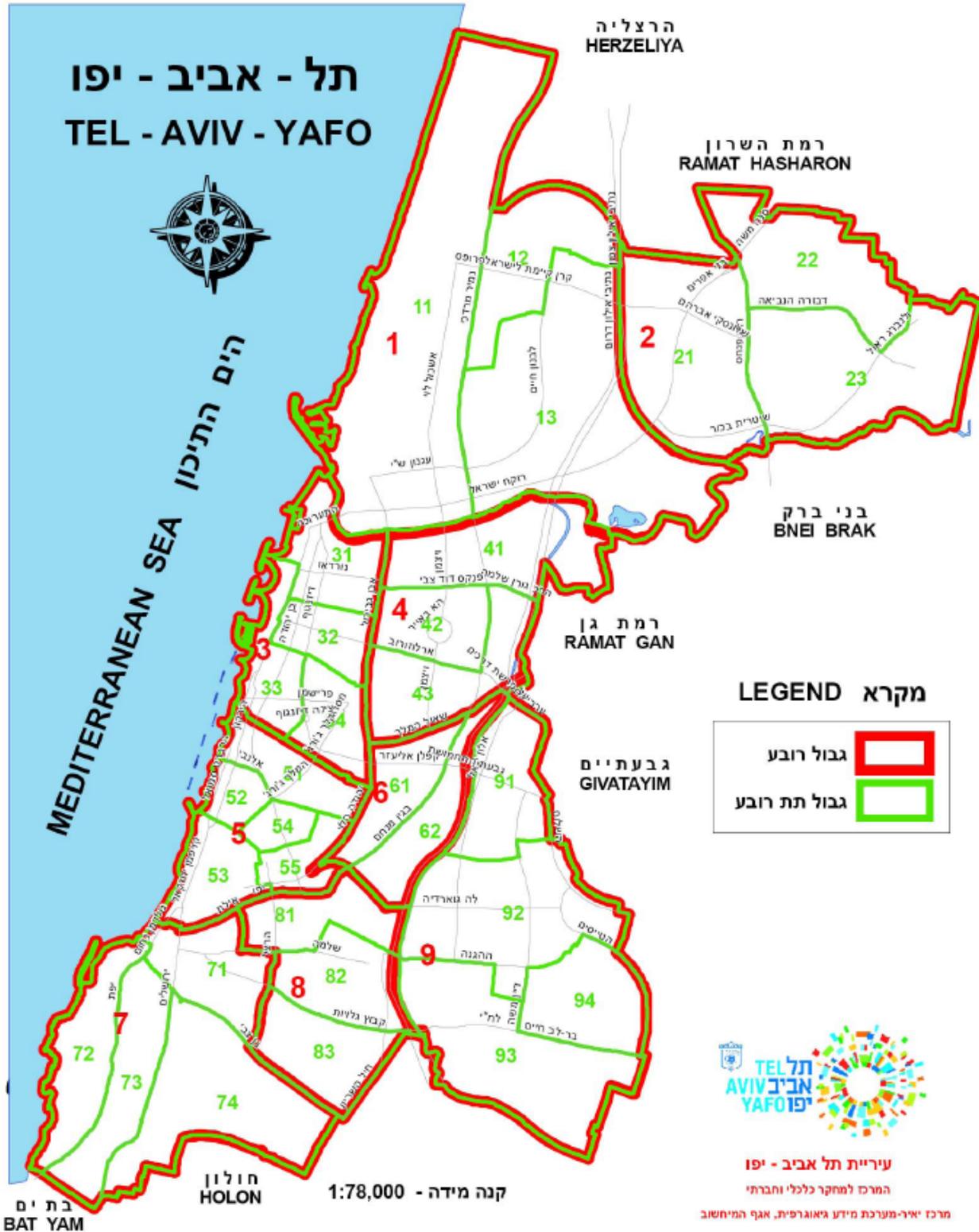
2. הוצאות

- 38.0% מכלל הוצאות העירייה בשנת 2017, המהווים כ-1.98 מיליארד ש"ח, יועדו לשירותים ממלכתיים (ביניהם חינוך, בריאות ורווחה), ו-29.7% מכלל הוצאות העירייה המהווים כ-1.55 מיליארד ש"ח, יועדו לשירותים מקומיים (ביניהם תברואה, פיקוח עירוני ובינוי ותשתית).
- לפי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ההוצאה לנפש בתקציב הרגיל בת"א-יפו עמדה בשנת 2016 על כ-10,500 ש"ח והיא גבוהה בכ-54% בהשוואה לנתון המקביל בישראל, גבוהה בכ-88% בהשוואה לירושלים וגבוהה בכ-14% בהשוואה לנתון המקביל בחיפה.
- שנת 2017 הסתיימה בעודף של כ-8 מיליון ש"ח. מלבד זאת ייעדה העירייה 5 מיליון ש"ח נוספים מהפעילות השוטפת לשם הקטנת הגרעון הנצבר לאורך השנים. לפיכך, סך הגירעון הנצבר של העירייה בתקציב הרגיל קטן מ-365 מיליון ש"ח בסוף שנת 2016 ל-352 מיליון ש"ח בסוף שנת 2017.

סה"כ תשלומים (הוצאות) של עיריית תל-אביב-יפו

רבעים ותת-רבעים
 QUARTERS AND SUB QUARTERS

מקרא
LEGEND

גבול רובע

גבול תת רובע

תל אביב - יפו
TEL AVIV-YAFO

עיריית תל אביב - יפו
 המרכז למחקר כלכלי וחברתי
 מרכז יאיר-מנצרת מידע גאוגרפית, אגף המיחשוב